

Uchwała Nr 1567/06

Zarządu Województwa Świętokrzyskiego

z dnia 28 czerwca 2006 r.

w sprawie przyjęcia „Wstępnego projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013” jako dokumentu roboczego, stanowiącego podstawę do dalszych prac

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.), uchwała się, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się „Wstępny projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, jako dokument roboczy stanowiący podstawę do dalszych prac.
2. Dokument roboczy przekazuje się Ministrowi Rozwoju Regionalnego, jako Instytucji Koordynującej prace nad przygotowaniem Programów Operacyjnych na lata 2007-2013.
3. Traci moc załącznik do uchwały Nr 1147/05 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 31 sierpnia 2005 r. w sprawie przyjęcia projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Świętokrzyskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa

Franciszek Wołodźko

WSTĘP.....	3
1. CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	6
2. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA REGIONU	9
3. ANALIZA SWOT	27
4. DOTYCHCZASOWA POMOC PUBLICZNA DLA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO.....	33
5. CELE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007 – 2013 ORAZ ICH SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI KRAJOWYMI I UE.....	45
6. PRIORYTETY REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007 - 2013.....	56
7. SYSTEM REALIZACJI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO.....	70
8. TABELA FINANSOWA.....	78
ZAŁĄCZNIK NR 1.....	84
<u> </u> PLAN INWESTYCYJNY 2007-2013 – PROJEKTY DUŻE	84
ZAŁĄCZNIK NR. 2.....	86
KONSULTACJE Z PARTNERAMI SPOŁECZNYMI I GOSPODARCZYMI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO 2007 – 2013	86
ZAŁĄCZNIK NR. 3.....	88
EWALUACJA EX-ANTE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO NA LATA 2007 – 2013	88

Wstęp

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego (RPOWŚ) stanowi kompleksowe narzędzie prowadzenia polityki rozwoju regionu w latach 2007 – 2013. Program jest jednym z instrumentów realizacji Narodowej Strategii Spójności (NSS – poprzednia nazwa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia), przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2006 r.

System programowania w nowym horyzoncie czasowym otwierają dokumenty przygotowane przez Unię Europejską: projekt rozporządzenia Rady wprowadzający ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz Strategiczne Wytyczne Wspólnoty (SWW), dotyczące spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej. W oparciu o SWW Polska przygotowała Narodową Strategię Spójności, która stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności. Narodowa Strategia Spójności jest dokumentem określającym działania o charakterze rozwojowym, jakie Rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSS określa również mechanizmy koordynacji pomiędzy programami współfinansowanymi ze środków EFRR, EFS, Funduszu Spójności a tymi, które są współfinansowane w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i Europejskiego Funduszu Rybackiego, a także Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innymi instrumentami finansowymi.

Proces programowania na lata 2007-2013 trwa już ponad dwa lata. W tym czasie równolegle prowadzone były rozmowy negocjacyjne strony polskiej z przedstawicielami Komisji Europejskiej i opracowywane były dokumenty na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym. Konsultacje tych dokumentów przyczyniały się do systematycznego uszczegóławiania zapisów. Cały proces programowania nie był łatwy. Brak podstaw prawnych, zrezygnowanie z Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 oraz kompletne przeformułowanie Programów Operacyjnych wprowadziły spore zamieszanie w proces programowania. Powstało kilka wersji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, jednak jego zakres się nie zmieniał (poza wyłączeniem całej sfery związanej z ESF). Zakres RPO był uszczegóławiany w oparciu o kolejne wersje dokumentów unijnych i krajowych.

Celem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 jest **POPRAWA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH BUDOWIE KONKURENCYJNEJ I GENERUJĄCEJ NOWE MIEJSCA PRACY REGIONALNEJ GOSPODARKI**. Cel ten bezpośrednio nawiązuje do celów warunkujących i priorytetów projektu „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku”. Układ priorytetów i działań Regionalnego Programu jest także spójny z priorytetami Strategii Lizbońskiej, Strategicznymi Wytycznymi Wspólnoty, projektem Narodowej Strategii Spójności.

Priorytety Programu będą współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, według zasad określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Europy ustanawiającym funkcjonowanie EFRR. Wybór priorytetów RPO jest zgodny z projektem układu programów operacyjnych i priorytetów na lata 2007-2013 zaakceptowanym przez Radę Ministrów w dniu 24 stycznia 2006 r.

Program określa alokację środków z podziałem na priorytety, wymienia potencjalnych beneficjentów projektów oraz określa wysokość współfinansowania projektów ze środków EFRR.

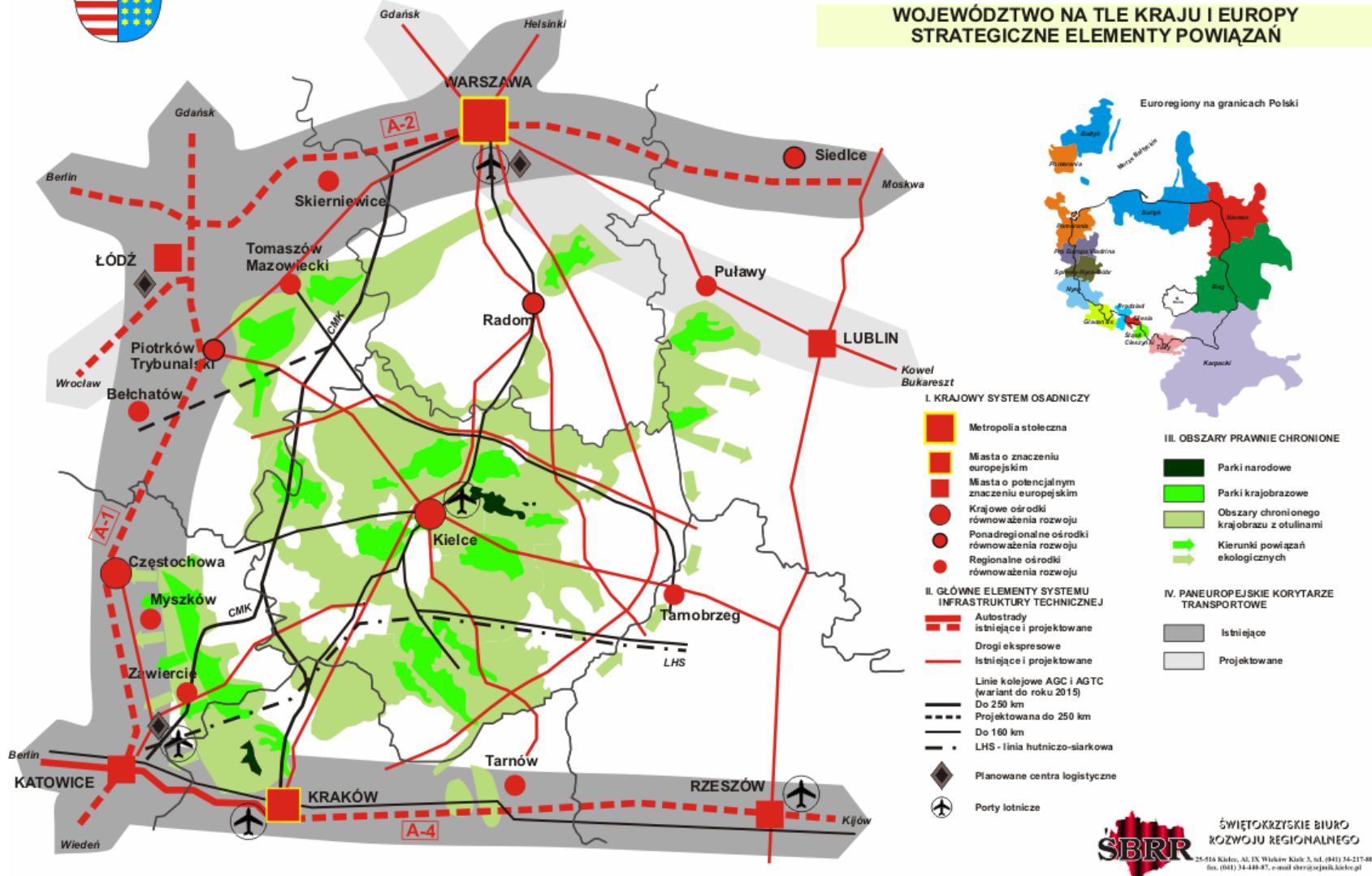
RPO w oparciu o zapisy NSS oraz *Procedury Przygotowania Programów Operacyjnych na lata 2007-2013 w ramach NSS* przyjętych 17 lutego 2006 r. zawiera zapisy dotyczące systemu realizacji RPO. Instytucją Zarządzającą RPO jest Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

Prace nad RPO jeszcze nie zostały zakończone, uzupełnione zostaną zapisy po zakończeniu prac nad oceną ex-ante, oceną oddziaływania na środowisko oraz po zamknięciu procesu konsultacji Programu.

WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU I EUROPY STRATEGICZNE ELEMENTY POWIĄZAŃ

1. Charakterystyka Województwa Świętokrzyskiego

1. **Województwo Świętokrzyskie położone jest w środkowo-południowej części Polski** na obszarze Wyżyny Kieleckiej (część środkowa i północno-wschodnia województwa), Niecki Nidziańskiej (część południowa) i Wyżyny Przedborskiej (część północno-zachodnia).
2. Świętokrzyskie otoczone jest sześcioma województwami (mazowieckie, lubelskie, podkarpackie, małopolskie, śląskie, łódzkie) z największymi aglomeracjami miejskimi w Polsce - Warszawską, Krakowską, Katowicką i Łódzką. Odległość od stolicy województwa do centrum tych aglomeracji mieści się w granicach 120 - 180 km. **Województwo jest położone pomiędzy dwoma korytarzami infrastruktury transportowej** relacji wschód-zachód o znaczeniu kontynentalnym (autostrady A-2 i A-4) oraz na wschód od korytarza relacji północ-południe (autostrada A1).
3. **Powierzchnia Województwa Świętokrzyskiego, jednego z najmniejszych w Polsce** – 11 708 km², stanowi 3,7% obszaru kraju (15 miejsce przed opolskim). Region zamieszkuje 1 288,7 tys. osób (3,4% ludności kraju, 13. miejsce przed podlaskim, opolskim i lubuskim). Gęstość zaludnienia jest niższa od przeciętnej w kraju - na 1 km² przypada 110 osób (11 miejsce), średnio w kraju -122 osoby, średnio w UE – 112,2 osób na km².
4. **Województwo należy do najmniej zurbanizowanych rejonów w kraju.** Sieć osadniczą w regionie stanowi 30 miast oraz 2832 miejscowości wiejskich. Sieć miejska jest stosunkowo dobrze rozmieszczona na całym obszarze, natomiast charakteryzuje się mniejszą gęstością niż w skali kraju. Większą od przeciętnej gęstością charakteryzuje się sieć miejscowości wiejskich. W miastach naszego województwa mieszka tylko 45,5% ludności (15 miejsce), podczas gdy średni w kraju wskaźnik urbanizacji jest wyższy o 15,8 punktów i wynosi 61,7%. W miastach liczących poniżej 10 tys. mieszkańców mieszka 6,3% ludności regionu, od 10 – 50 tys. – 9,3%, 50 – 100 tys. – 13,9 %, powyżej 200 tys. (Kielce) – 16,4%.
5. **Województwo Świętokrzyskie ma charakter przemysłowo-rolniczy, o wysokim stopniu koncentracji tradycyjnych działów przemysłu** związanych z produkcją i obróbką metali, wydobywaniem i przetwórstwem surowców mineralnych oraz produkcją artykułów spożywczych. Charakterystyczny jest bardzo wyraźny podział na przemysłową północ i rolnicze południe stanowiące zaplecze dla produkcji ekologicznej żywności.
6. Większość ośrodków miejskich, skupiających znaczącą w skali województwa liczbę miejsc pracy w przemyśle koncentruje się na obszarze **dawnego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego**. Ma on bogate tradycje związane z przemysłem maszynowym i hutniczym oraz wydobywczym i przetwórczym surowców mineralnych (produkcja wapna, cementu, kruszyw).
7. **Południowo-wschodnia część województwa ma generalnie rolniczy charakter** związany z występowaniem dobrych gleb rędzinowych, wykształconych na węglanowych skałach kredowych oraz gleb lessowych Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Obszar ten, mimo dobrze rozmieszczonej sieci miast, jest znacznie niżej zurbanizowany ze względu na mniejszą przeciętnie liczbę mieszkańców w poszczególnych ośrodkach, mniejszą koncentrację przedsiębiorczości, w tym w przemyśle, a zatem, mniejszą siłę ich oddziaływania na otoczenie.

8. W województwie wydzielonych jest administracyjnie 13 powiatów ziemskich i jedno miasto na prawach powiatu – Kielce, będące powiatem grodzkim oraz 102 gminy, w tym: 5 miejskich, 25 miejsko - wiejskie i 72 wiejskie.
9. Województwo Świętokrzyskie, zgodnie z unijną nomenklaturą jednostek terytorialnych NUTS, w całości odpowiada regionowi na poziomie NUTS II. Poziom NUTS II jest podstawową jednostką, w odniesieniu, do której dystrybuowane będą środki pochodzące z funduszy strukturalnych. Pokrywanie się granic regionu NUTS II z obszarem województwa sprzyja prowadzeniu mobilnej polityki regionalnej i efektywnemu wykorzystaniu środków pochodzących z funduszy strukturalnych.
10. Rolę administracyjnego, kulturalnego i gospodarczego centrum regionu pełnią Kielce (209,5 tys. mieszkańców). **W systemie osadniczym kraju Kielce zaliczone są do krajowych ośrodków równoważenia rozwoju.** Funkcje regionalnych ośrodków wzrostu pełnią miasta: Ostrowiec Świętokrzyski (74,5 tys. mieszkańców), Starachowice (53,7 tys.), Skarżysko-Kamienna (49,7 tys.) oraz Sandomierz (25,3 tys.). Dla zrównoważonego rozwoju całego regionu niezbędny jest wzrost ekonomiczny i rozwój społeczny takich ośrodków miejskich, jak: Końskie, Włoszczowa, Jędrzejów, Pińczów, Busko-Zdrój, Kazimierza Wielka, Staszów i Opatów.
11. Choć Kielce w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju zostały zakwalifikowane jedynie jako rozwijający się ośrodek miejski, to wyraźnie widać ukształtowane funkcje metropolitalne w mieście. Kielce podjęły inicjatywę polegającą na nawiązaniu współpracy z sąsiadującymi gminami, w celu utworzenia **Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego**. W dniu 26 sierpnia 2005 r. podpisana została deklaracja współpracy między gminami Kielce, Chęciny, Daleszyce, Górnio, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Sitkówka Nowiny, Strawczyn, Zagnańsk. Sygnatariusze deklaracji dostrzegli wzajemne powiązania funkcjonalne pomiędzy kierowanymi przez nich jednostkami samorządu terytorialnego i podjęli wolę współpracy na rzecz rozwoju Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego.
12. **Do podstawowych bogactw naturalnych województwa należą kopaliny mineralne - pokłady kamienia gipsowego występujące na terenie regionu świętokrzyskiego, należą do najbogatszych w Europie.** Pod względem wielkości i różnorodności zasobów oraz wielkości ich wydobywania województwo należy do przodujących w kraju. Świętokrzyskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem produkcji kamienia gipsowego (100% krajowej produkcji) oraz spoiw gipsowych (85,7%), wapna (42,2 %) i cementu (34,3%). Ponadto z terenu województwa pochodzi 100% siarki rodzimej, 26,7% kruszywa mineralnego łamanego oraz 19,6% nawozów wapniowych i wapniowo-magnezowych.
13. **Świętokrzyskie należy natomiast do grupy regionów mniej zasobnych w wodę.** Sieć rzeczną tworzą tu lewostronne dopływy Wisły, z których największe to: Nida, Kamienna oraz Pilica. Zasoby wód powierzchniowych województwa wykorzystywane są głównie dla celów rolniczych i leśnych (stawy rybne, nawadnianie), technologicznych (zaopatrzenie przemysłu), komunalnych i energetycznych. Najtrudniejsze warunki hydrogeologiczne występują w obrębie Gór Świętokrzyskich oraz w południowo-wschodniej części województwa. Występują tam tereny bezwodne, a wody podziemne na terenach wodonośnych w części południowo-wschodniej nie nadają się do picia, gdyż zawierają duże ilości siarczanów, chlorków i siarkowodoru. Na obszarze Niecki

Nidziańskiej, w rejonie Buska i Solca Zdroju występują wody mineralne o właściwościach leczniczych.

14. Region świętokrzyski należy do najczystszych ekologicznie obszarów Polski.

Występuje tu bardzo bogata, zróżnicowana i często unikatowa szata roślinna, w tym rzadkie okazy roślinności: stepowej, górskiej, bagiennej oraz jedyne w Polsce centralnej zbiorowiska słonorośli. Żyje tu wiele rzadkich i chronionych gatunków zwierząt, w tym szczególnie zagrożonych w skali kraju i Europy. Teren Województwa Świętokrzyskiego objęty jest różnego rodzaju formami ochrony. **Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona stanowi 66% ogólnej powierzchni województwa (pierwsze miejsce w kraju)** natomiast pod względem powierzchni chronionej przypadającej na jednego mieszkańca województwo plasuje się na 2. miejscu (po warmińsko-mazurskim). Na obszarze województwa są obszary wchodzące w skład europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 (4 obszary SOO – specjalne obszary ochrony siedlisk oraz 2 obszary OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków). System obszarów chronionych łączy się z obszarami chronionymi sąsiednich województw – łódzkiego, mazowieckiego i małopolskiego. Wysoka ranga środowiska przyrodniczego regionu w międzynarodowym i krajowym systemie przyrodniczym związana jest z występowaniem ważnych elementów sieci ekologicznej **ECONET**. Z punktu widzenia walorów środowiska przyrodniczego Województwo Świętokrzyskie należy do najbardziej atrakcyjnych w kraju.

15. Dużą wartość estetyczną, poznawczą i dydaktyczną mają również walory kulturowe.

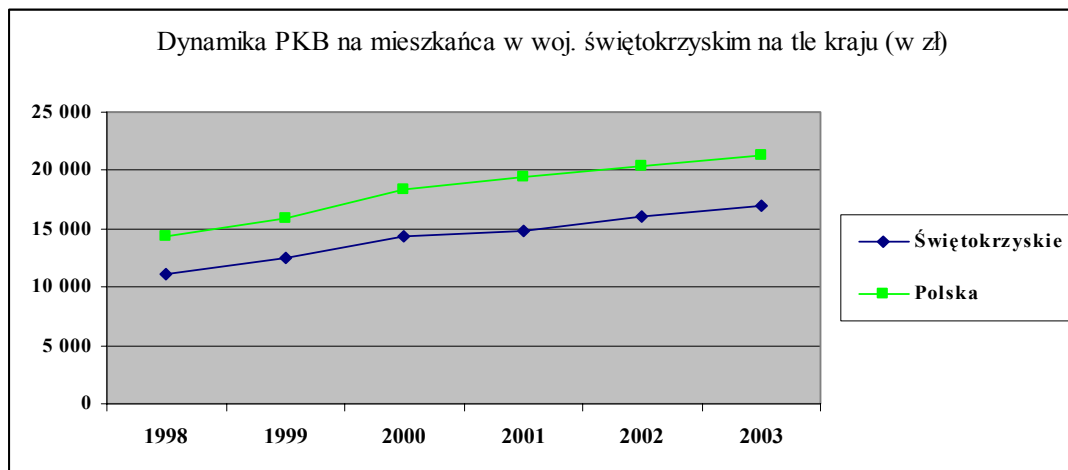
Region świętokrzyski zapisał się bogatą przeszłością na kartach historii Polski. Przeszłość województwa jest bogato udokumentowana licznymi zabytkami kultury materialnej i duchowej. Wiele zabytków posiada unikatowe walory w skali europejskiej bądź krajowej, pozostałe posiadają duże znaczenie regionalne lub lokalne. Niepowtarzalną wartość poznawczą posiadają zabytki techniki.

2. Sytuacja społeczno-gospodarcza regionu

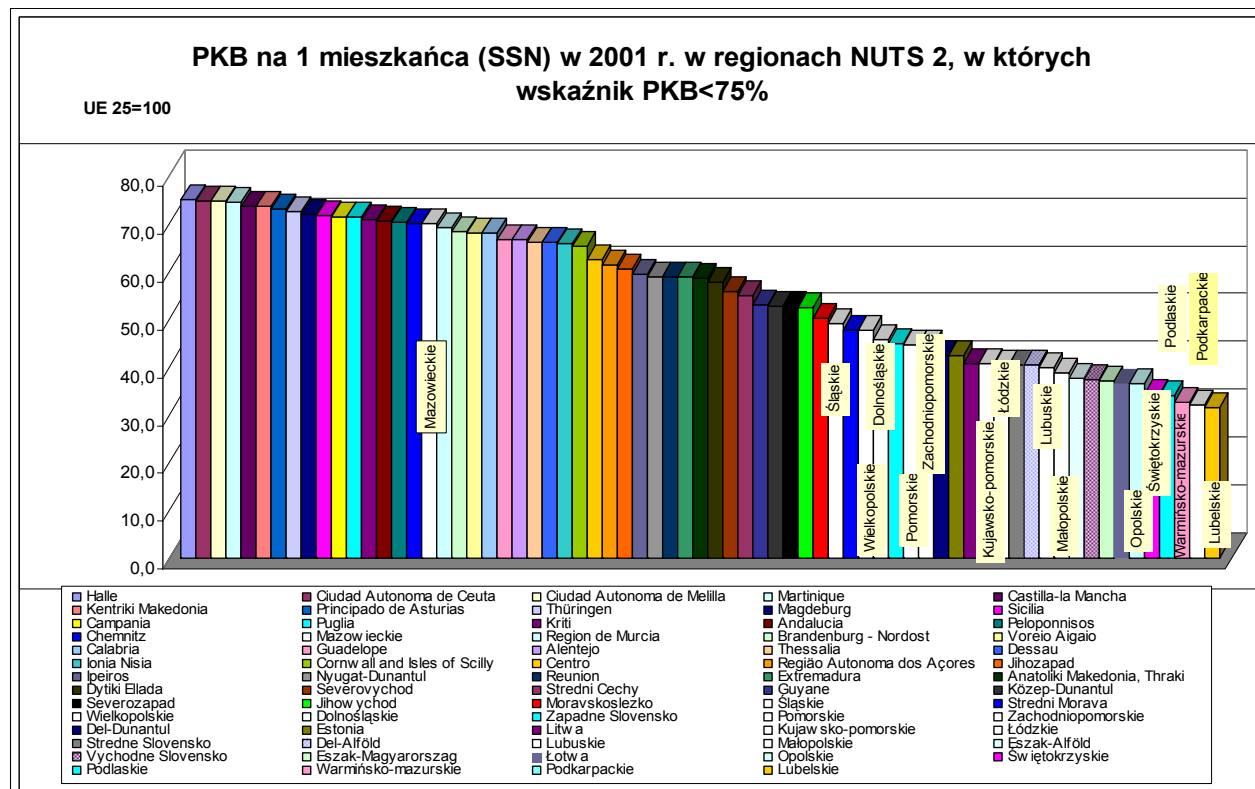
Gospodarka, zagadnienia dotyczące innowacyjności

16. Pod względem PKB w 2003 r., liczonym per capita, świętokrzyskie z kwotą 16 911 zł./os. plasowało się na 12 miejscu w kraju przy średniej krajowej 21 336 zł./os. Dynamikę PKB per capita w województwie świętokrzyskim na tle kraju obrazuje wykres, umieszczony poniżej. Niska lokata województwa wynika ze struktury gospodarki regionu, w której dominują mało efektywne działy produkcji.

Źródło: Roczniki statystyczne 2000-2005.

17. Województwo Świętokrzyskie według danych EUROSTATu jest jednym z 5 najbiedniejszych regionów Unii Europejskiej.

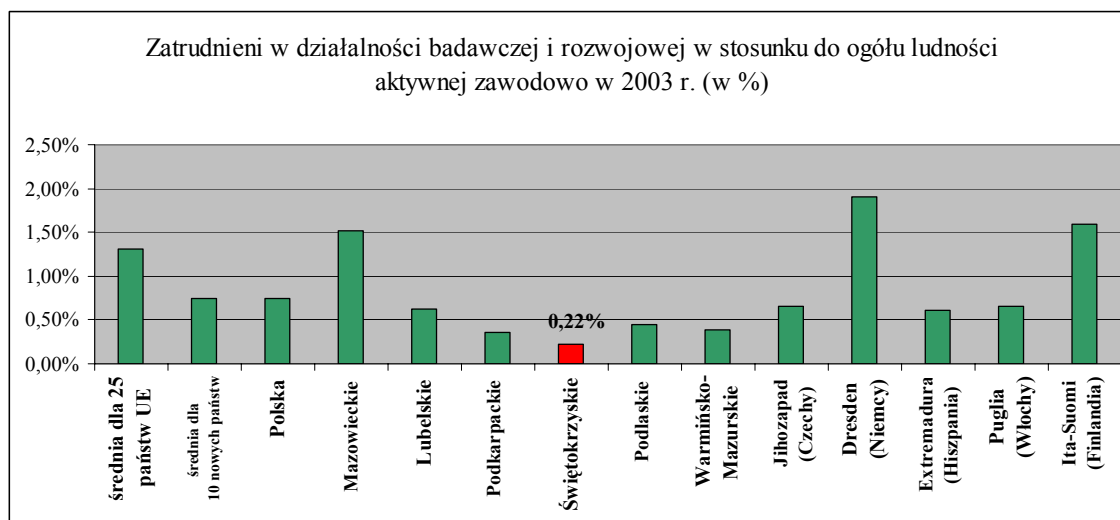

18. W krajach UE funkcjonują 254 regiony NUTS 2, spośród których 69 regionów osiągnęło w roku 2001 wskaźniki PKB na mieszkańca (wg parytetu siły nabywczej) niższe niż 75% poziomu średniej unijnej mierzonej w układzie 25 krajów członkowskich UE. Świętokrzyskie osiąga zaledwie 34,3 % tej średniej. Dysproporcje pomiędzy najbogatszym regionem Luksemburg (212,%) a najuboższym – województwo lubelskie (31,4%) są prawie 7-krotne.

Przedsiębiorczość i inwestycje

19. W końcu 2004 roku w świętokrzyskim **zarejestrowanych było 19 619 podmiotów gospodarki narodowej** (bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą), **co sytuuje województwo na 15 pozycji w rankingach krajowych**. W porównaniu z rokiem 2003 odnotowano wzrost liczby tych podmiotów o 452. Indywidualną działalność gospodarczą prowadziło 83,5 tys. osób fizycznych, co stanowiło wartość o ok. 1 tys. niższą niż w roku 2003. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych zlokalizowana jest w miastach. Wskaźnik przedsiębiorczości (mierzony liczbą podmiotów na 10 000 mieszkańców) wynosi w województwie 799 przy średniej krajowej 937. **Dysproporcje w rozwoju przedsiębiorczości w województwie charakteryzuje ponad 2-krotna różnica w wielkości tego wskaźnika w miastach i na wsi**. W strukturze podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON najwyższy odsetek przypadła na sekcję handlu i napraw – 38,7%. W następnej kolejności lokowały się podmioty działalności: obsługi nieruchomości i firm 12,2%, budowlanej – 11,0%, produkcyjnej – 9,7% i transportowej – 7,4%.

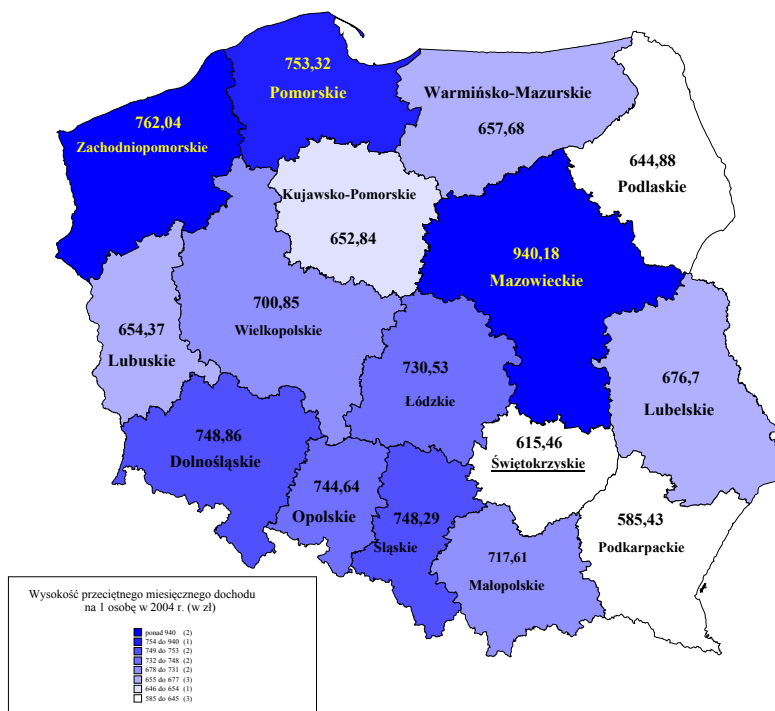
20. **Przedsiębiorstwa istniejące w regionie są niedoinwestowane. Wartość wydatków na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw jest o wiele niższa od średniej krajowej i wpływa na zwiększanie się dystansu względem najbardziej konkurencyjnych województw**. Nakłady inwestycyjne w 2004 r. w sektorze przedsiębiorstw w Województwie Świętokrzyskim wyniosły 1,78% nakładów tego sektora w kraju, co plasowało nas na ostatniej pozycji; w porównaniu z rokiem 2003 nakłady inwestycyjne nieznacznie wzrosły. Natomiast nakłady na działalność badawczo-rozwojową w sektorze przedsiębiorstw wzrosły z 6,5 mln zł w 2002 r. do 11,1 mln zł w 2004 r. Stanowiło to jednak jedynie 0,75% nakładów poniesionych na ten cel w całym kraju.

Źródło: Eurostat

21. Uwzględniając kryteria oceny firm wysokiej techniki województwo świętokrzyskie plasuje się na jednej z ostatnich pozycji w kraju. Na 1000 firm produkcyjnych w województwie świętokrzyskim 2,9 zalicza się do sektora wysokiej techniki, przy średniej krajowej 5,9. Ponad połowa najważniejszych wyrobów wytwarzanych przez przemysł należy do sektora niskiej techniki.
22. Niski poziom dochodów mieszkańców jest jednym z głównych czynników wpływających negatywnie na funkcjonowanie biznesu w regionie. Dochody w gospodarstwach domowych przeliczone na jednego mieszkańca w 2004 r. były w Województwie Świętokrzyskim najniższe (oprócz Podkarpackiego) w kraju i wynosiły 615,46 zł/osobę przy średniej krajowej 735,40 zł.

**Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę
w gospodarstwach domowych w 2004 r. (w zł)**

Źródło: Rocznik statystyczny województw 2005 r.

23. **Stosunkowo wysoką aktywność inwestycyjną odnotowuje się natomiast w jednostkach samorządu terytorialnego.** W roku 2003 jednostki terytorialne wszystkich szczebli na cele majątkowe wydatkowały łącznie 462 mln zł, co stanowi 7,4% nakładów krajowych, przy czym Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wydatkował 4,3% środków będących w dyspozycji województwa a samorządy gminne 4,5% wydatków majątkowych gmin. Rok 2004 przyniósł dalszy wzrost inwestycji jednostek samorządowych, które osiągnęły pułap 549 mln zł.

Przemysł

24. **Przemysł Województwa Świętokrzyskiego ukształtowany został w ścisłym powiązaniu z istniejącymi tu zasobami surowców skalnych, chemicznych i energetycznych oraz z wielowiekowymi tradycjami związanymi z wytwarzaniem i obróbką metali.** Duże zasoby różnorodnych kopalin stanowiły i stanowią dobre zaplecze do rozwoju produkcji materiałów budowlanych. W rejonie Kielc oraz południowo-zachodniej części województwa występuje duża koncentracja przemysłu wydobywczego kopalin i przeróbki surowców skalnych, w tym wapieni dla przemysłu cementowego i wapienniczego. Przemysł cementowy to również północno-wschodnia część województwa (Ożarów). Na południowym obszarze województwa występują cegielnie i inne zakłady branży budowlanej, tam też ma miejsce największa w kraju produkcja wyrobów gipsowych wytwarzanych przez zakłady zlokalizowane na Ponidziu, a zwłaszcza w gminie Pińczów.

25. **Reprezentatywnym dla województwa jest także przemysł metalurgiczny, maszynowy, odlewniczy i precyzyjny,** w tym szczególnie produkcja rur, armatury, łożysk tocznych, kotłów centralnego ogrzewania. **W województwie produkuje się również stal i wyroby hutnicze (huta w Ostrowcu Świętokrzyskim).** Istotną rolę odgrywa przemysł spożywczy – 16,1% produkcji sprzedanej województwa. Przemysł ten zdominowany jest przez średnie i duże prywatne zakłady. Najprężniej rozwijające się branże to: mięsna, mleczarska, młynarska, cukiernicza i owocowo-warzywna. Ponadto duże znaczenie mają usługi poligraficzne i kolporterskie.

26. **Budownictwo stanowi dla Świętokrzyskiego istotną szansę rozwoju społeczno-gospodarczego.** Surowce mineralne występujące w Świętokrzyskim stanowią podstawę rozwoju przemysłu mineralnego, który reprezentują znane w kraju przedsiębiorstwa takie jak: Cementownia Dyckerhoff S.A., Zakłady Przemysłu Wapienniczego „Trzuskawica” S.A. Lhoist Bukowa Sp. z o.o., Lafarge Cement Polska S.A., Zakłady Przemysłu Gipsowego „Dolina Nidy” S.A., „NIDA-GIPS” Sp. z o.o., Cementownia „Ożarów” S.A., Kopalnia Wapienia „MORAWICA”.

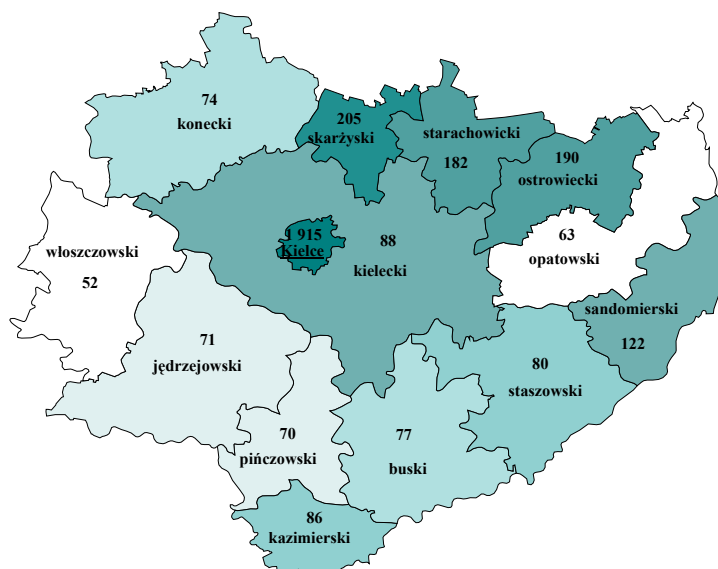
27. W regionie rozwija się **Świętokrzyskie Zagłębie Odlewniczo-Kooperacyjne,** nawiązujące do tradycji Zagłębia Staropolskiego oraz przedwojennego Centralnego Okręgu Przemysłowego. Do podmiotów gospodarczych współpracujących w ramach klastra odlewniczego należą m.in. odlewnie, zakłady obróbki mechanicznej, obróbki cieplnej, cynkownie. Firmy zrzeszone w Świętokrzyskim Zagłębiu Odlewniczo-Kooperacyjnym podejmują działania mające na celu rewitalizację swego majątku, oraz wdrożenia nowoczesnych technik i technologii, co stawia tę branżę w gronie najbardziej rozwojowych i proinnowacyjnych gałęzi regionalnej gospodarki.

Zasoby ludzkie

Zagadnienia demograficzne

28. Analiza wskaźników ludnościowych wskazuje na **niekorzystne trendy procesów demograficznych**. Okres transformacji ustrojowej i społeczno-gospodarczej rozpoczęty z początkiem lat 90-tych charakteryzuje się podobnie jak w całym kraju, spadkiem przyrostu naturalnego, malejącą liczbą zawieranych małżeństw oraz niską mobilnością przestrzenną ludności. Przyrost naturalny w 2004 r. w przeliczeniu na 1000 ludności daje wskaźnik w wysokości (-) 1,6 i od kilku lat wciąż spada. Ujemny przyrost naturalny należy traktować jako zjawisko wynikające przede wszystkim z ogólnokrajowych tendencji demograficznych, których elementem jest sukcesywny spadek liczby urodzeń. Tendencje te w skali kraju wynikają z przyczyn ekonomicznych oraz zmian w sferze obyczajowości społecznej.

Gęstość zaludnienia w poszczególnych powiatach w 2004 r. (os/km²)

Źródło: Rocznik statystyczny Województwa Świętokrzyskiego 2005 r.

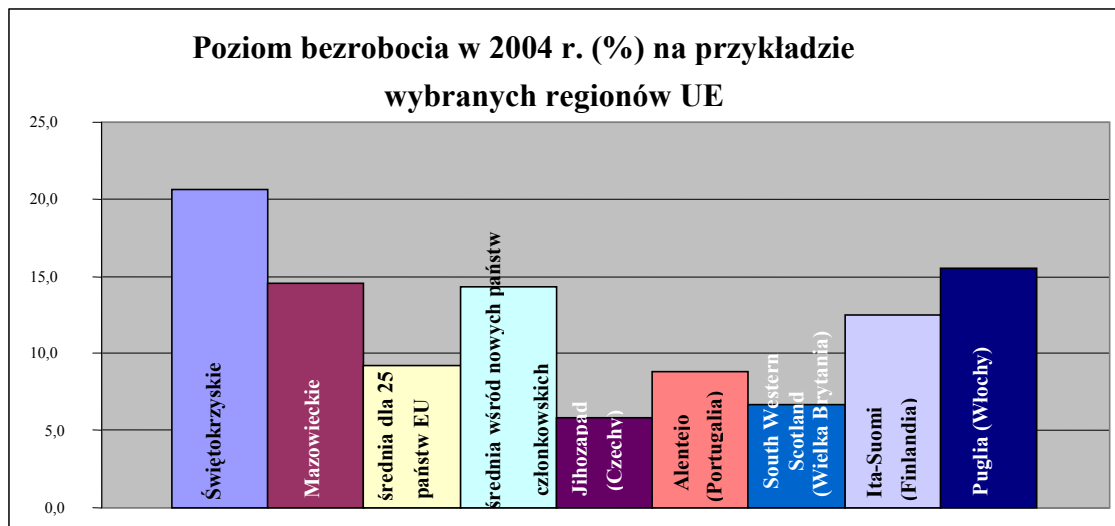
29. W 2004 r. zaobserwować można wzrost napływu osób migrujących na tereny wiejskie oraz zwiększenie odpływu z miast. Wskaźnik salda migracji (na 1000 mieszkańców) dla Miasta Kielce wynosił w 2004 r. -6,7 i był najbardziej niekorzystny w województwie.

Równocześnie wskaźnik ten dla powiatu kieleckiego ziemskiego osiągnął wartość dodatnią 5,0. Poza Miastem Kielce największy odpływ ludności zanotowano w powiatach: opatowskim, ostrowieckim i starachowickim (trzy osoby na 1000 mieszkańców).

30. Coraz większego znaczenia w ruchu wędrownym ludności nabierają **migracje zagraniczne**. W 2004 r. na terenie województwa zameldowało się na pobyt stały z zagranicy 176 osób, zaś w tym czasie za granicę wymeldowały się 144 osoby. Należy domniemywać, że w rzeczywistości z województwa za granicę wyemigrowało o wiele więcej osób, niż ukazane jest w oficjalnych statystykach. Trend ten zaobserwować można szczególnie wśród ludzi młodych, poszukujących za granicą pracy.
31. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 61,94% ludności województwa (wg danych za 2004 r.). Wartość ta jest nieznacznie niższa niż średnia krajowa (63,5%). Grupa ta zwiększa swą liczebność od początku lat dziewięćdziesiątych. W roku 2004 na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym przypadało 610 osób w wieku nieprodukcyjnym - dla porównania: w 1990 – 798 osób, w 1995 r. - 754 osoby, w (w kraju odpowiednio: 1990 – 739, 1995 – 705, 2003 – 630).
32. **Systematycznie maleje liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym** z 30,2% w roku 1990 do 21,17% na koniec 2004 roku. W kraju wskaźniki te wynoszą odpowiednio 29,6% i 21,18 %. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w kraju zwiększył się z 14,8% w 1990 r. do 16,89% w 2004 r. W miastach województwa udział ten wynosi 15,38%, a na wsi 18,12%.

Rynek pracy

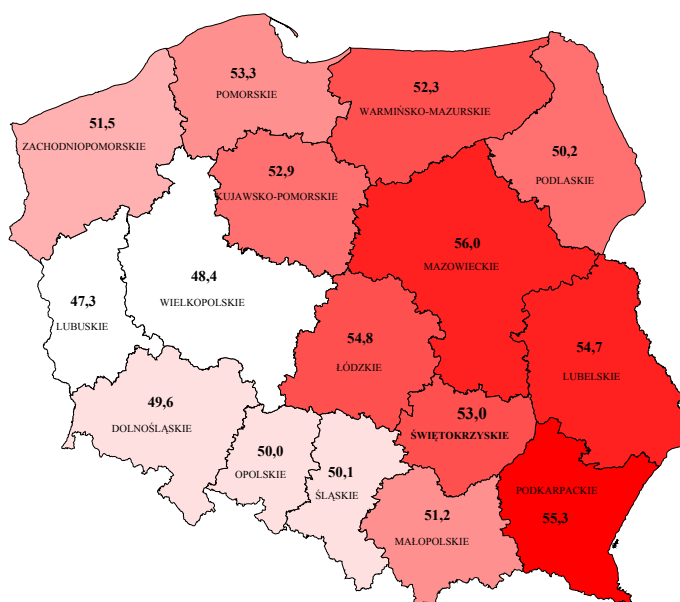
33. Liczba pracujących w końcu 2004 roku w Województwie Świętokrzyskim wyniosła ogółem 429 552 osoby, z czego w rolnictwie – 144 124 osoby, w przemyśle - 77 870 osób, w handlu – 57 542 osoby, w edukacji – 31 783 osoby, w ochronie zdrowia - 25 141 osób, w transporcie i łączności - 20 403 osoby, w budownictwie – 17 542 osoby. Tendencje zmian w strukturze zatrudnienia w województwie są zbliżone do trendów ogólnokrajowych. **Systematycznie rośnie poziom zatrudnienia w sektorze usług, spada natomiast procentowy udział zatrudnienia w sektorze przemysłu i budownictwa.**
34. Największy spadek poziomu zatrudnienia w latach 2000 – 2004 miał miejsce przede wszystkim w powiatach o charakterze przemysłowym, w których przebiegające procesy prywatyzacji przedsiębiorstw oraz restrukturyzacji poszczególnych gałęzi przemysłu wiązały się ze zwolnieniami pracowników. W 2004 r. powiatami o najwyższej stopie bezrobocia były: skarżyski (33,4%), konecki (32,1%), ostrowiecki (29%), kielecki (28,5%). Najniższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: buskim (12,5%), kazimierskim (13,9%) i pińczowskim (15,8%).
35. **Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2004 roku w Województwie Świętokrzyskim wyniosła 21,9%** i była niższa w porównaniu do analogicznego okresu w 2003 r. Z ogólnej liczby bezrobotnych 49,7% stanowiły kobiety. Prawie 55% łącznej liczby bezrobotnych stanowili mieszkańcy wsi, z których tylko ok. 9% posiadało gospodarstwa rolne. Prawo do zasiłku przysługuje tylko 14,6% ogółu bezrobotnych. 53% z ogółu bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne.

Źródło: Eurostat

36. Większość zarejestrowanych bezrobotnych to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Aż 35% bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (w kraju 35,5%); 25,3% bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej (w kraju 32,4%). Najmniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 4,2% (w kraju 4,4%) i średnim ogólnokształcącym – 6,4% (w kraju 6,5%). **Szczególnie dramatycznie przedstawia się sytuacja na rynku pracy osób poniżej 25 roku życia.** W Świętokrzyskim stopa bezrobocia wśród tej grupy wiekowej wyniosła w 2004 r. 42,9% i była wyższa od średniej krajowej (39,6%). W krajach Unii Europejskiej poziom bezrobocia wśród osób do 25 roku życia jest ponad dwukrotnie niższy (18,5%).

Długotrwale bezrobotni w stosunku do ogółu bezrobotnych w 2004 r. (w %)

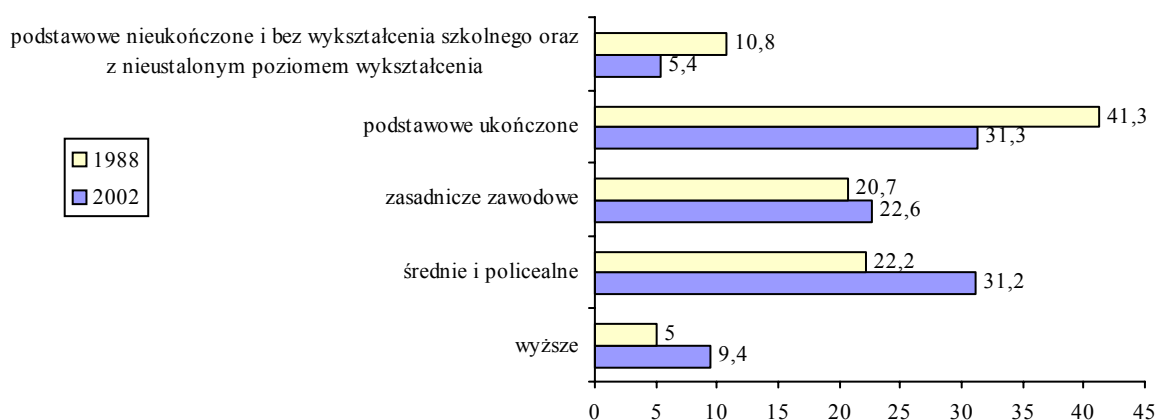

Źródło: Rocznik statystyczny województw 2005 r.

Nauka i edukacja

37. W Województwie Świętokrzyskim na przestrzeni lat szkolnych 2000/01-2004/05 obserwuje się spadek liczby uczących się we wszystkich typach szkół, co spowodowane jest głównie tendencjami demograficznymi. Liczba uczniów zmalała z 259,9 tys. w roku szkolnym 2000/01 do 232,1 tys. w roku szkolnym 2004/05, tj. o 10,7%. Pozytywnie ocenia się zmiany w strukturze kształcenia ponadpodstawowego skutkujące zmniejszeniem udziału uczących się w zasadniczych szkołach zawodowych z 20,75% w roku szkolnym 2000/2001 do 12,27% w 2004/2005 i wzrostem udziału uczących się w szkołach średnich kończących się egzaminem maturalnym z 79,25% w roku szkolnym 2000/2001 do 87,73% w 2004/2005. **Problemem pozostaje zróżnicowanie poziomu kształcenia pomiędzy wsią i miastem, niedostosowanie bazy materialnej szkolnictwa na wsi i zbyt niska dostępność dla młodzieży pochodzącej z obszarów wiejskich liceów ogólnokształcących i profilowanych, stwarzających absolwentom możliwość kontynuowania nauki na poziomie wyższym.**
38. Wśród ludności województwa powyżej 15 roku życia 31,3% stanowią osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym. Podobnie liczna grupa mieszkańców regionu (31,2%) posiada wykształcenie średnie i policealne, zaś 22,6% - zasadnicze zawodowe. Osoby z wyższym wykształceniem stanowią 9,4% ogółu ludności powyżej 15 roku życia.¹

Ludność w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w latach 1988 i 2002 (w %)²

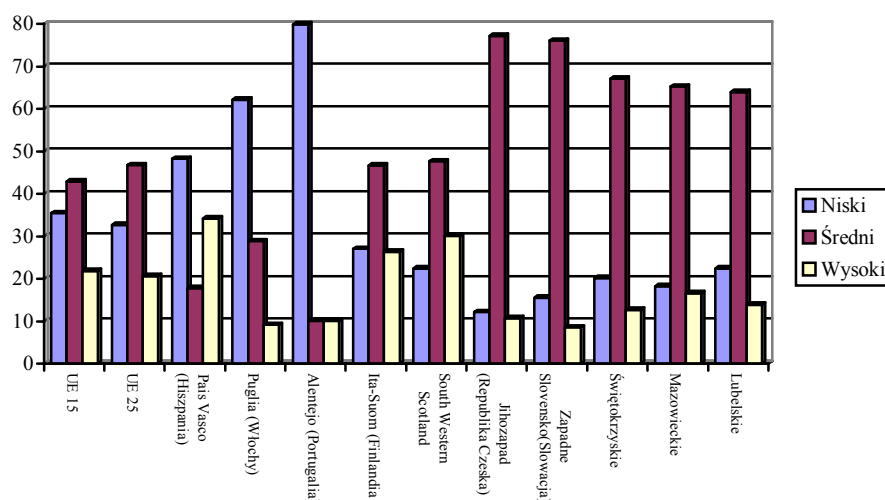
39. Porównując poziom wykształcenia ludności w latach 1988 i 2002, zaznaczył się **wyraźny wzrost odsetka osób z wykształceniem wyższym** (odpowiednio 5,0% i 9,4%) oraz osób z wykształceniem średnim i policealnym (kolejno 22,2% i 31,2%), natomiast zmniejszył się odsetek osób z wykształceniem podstawowym ukończonym: z 41,3% w 1988 r. do 31,3% w 2002 r. (tj. o 10,0 punktu procentowego).

Województwo na tle regionów UE Dostęp do edukacji osób w wieku 25-64 lat - odsetek liczby całkowitej 2002

¹ Raport z wyników spisów powszechnych 2002 - Województwo Świętokrzyskie, Urząd Statystyczny w Kielcach, s. 33

² ibidem, s. 33

Źródło: Nowe partnerstwo dla spójności – konwergencja, konkurencyjność, współpraca. Trzeci raport na temat spójności gospodarczej i społecznej

40. **Na terenie Województwa Świętokrzyskiego funkcjonuje 14 wyższych uczelni o zróżnicowanym profilu kształcenia.** W roku akademickim 2004/2005 w regionie studiowało 65 134 osób, w tym na studiach dziennych 23 200. Liczba studentów szkół wyższych na 10 tys. mieszkańców wynosi w województwie 502,5 i plasuje świętokrzyskie na 5. miejscu w kraju. Pełnozatrudniona kadra naukowa wynosi w regionie 2027 osób (2004/05 r.). Blisko 58% studentów stanowią słuchacze uczelni państwowych – Politechniki Świętokrzyskiej (15%) oraz Akademii Świętokrzyskiej (43%). Na studiach dziennych kształcą się nieco powyżej 35% studentów, podczas gdy średnio w kraju 48%.

41. **Działalność badawczo-rozwojowa, w województwie w 2004 r. prowadzona była w 10 jednostkach.** Do najbardziej znaczących instytucji w tej dziedzinie należą: Politechnika Świętokrzyska, Państwowy Instytut Geologiczny – Oddział w Kielcach, Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Sandomierzu.

42. Pod względem wielkości nakładów w sektorze B+R przypadających na 1 zatrudnionego świętokrzyskie zajmuje ostatnie miejsce w kraju osiągając zaledwie 1/4 średniej krajowej. Bardzo niski jest również wskaźnik koncentracji aparatury naukowo-badawczej, który stanowi 0,7% wartości krajowej. Pozycja województwa w zakresie wynalazczości jest nieco lepsza niż w zakresie sfery badawczo-rozwojowej (12 miejsce pod względem liczby udzielonych patentów oraz 8 miejsce pod względem udzielonych praw ochrony wzorów użytkowych).

43. W 2003. r. województwo świętokrzyskie osiągnęło korzystne wskaźniki wielkości nakładów na innowacje w stosunku do wartości sprzedaży w przedsiębiorstwach przemysłowych. Wskaźnik ten w sektorze prywatnym lokuje świętokrzyskie na 2. miejscu w kraju, w tym najwyższy udział i pierwsze miejsce w kraju miały przedsiębiorstwa własności zagranicznej. Przewaga ta utrzymywała się także w dwóch poprzednich latach i wykazuje tendencję wzrostową. Natomiast niższy od średniej udział firm zatrudniających od 50-249 pracowników wskazuje, że znaczenie sektora MSP w podnoszeniu innowacyjności gospodarki jest niewystarczające.

Udział nakładów na innowacje w przemyśle w stosunku do wielkości sprzedaży

Wyszczególnienie	Ogółem				Przedsiębiorstwa wybranych sektorów							
					Sektor prywatny			Zakłady własności zagranicznej			Zakłady o liczbie pracujących 50-249	
	1999	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2002	2003
Polska	4,2	3,8	4,6	4,2	4,3	5,1	4,8	6,0	7,4	6,4	4,1	3,1
Świętokrzyskie	5,9	8,9	10,2	7,2	11,0	12,2	8,1	12,6	14,0	16,8	2,6	2,4

Źródło: Wanda Maria Gaczek: *Potencjał naukowo-badawczy regionów a ich innowacyjność w aspekcie realizowania celów Strategii Lizbońskiej*; Ekspertyza dla MGPIPS; Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, 2004, Tabela nr 19

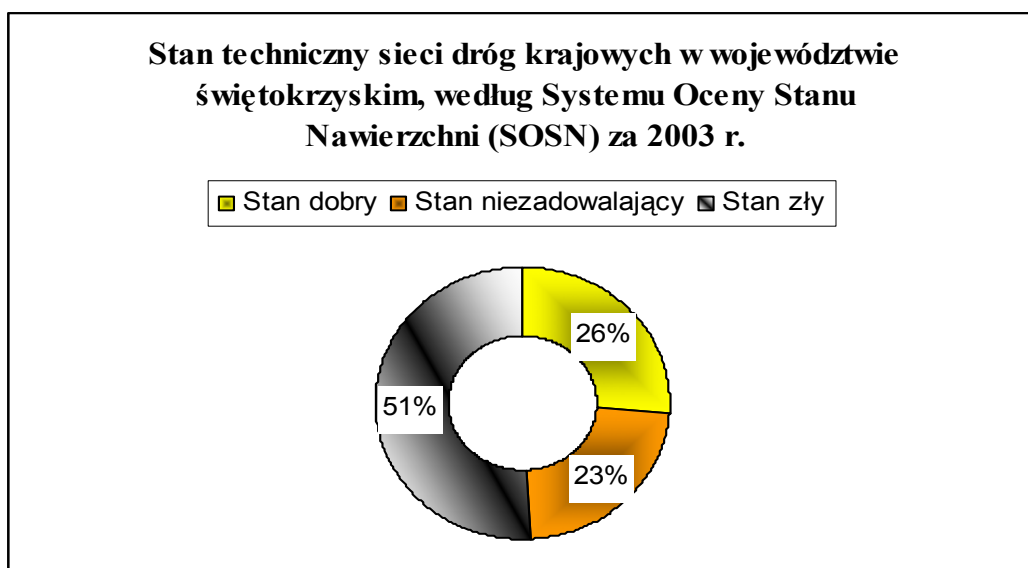
Ochrona zdrowia

44. Stacjonarna opieka zdrowotna w województwie świadczona jest przez 20 szpitali ogólnych, dwa szpitale psychiatryczne, 12 zakładów opiekuńczo-leczniczych, dwa zakłady pielęgnacyjno - opiekuńcze oraz dwa zakłady paliatywno-hospicyjne. Pod względem liczby łóżek w szpitalach przypadających na 10 tys. mieszkańców województwo zajmuje 10. miejsce w kraju, wskaźnik województwa - 45,8 łóżek na 10 tys. mieszkańców jest o 3,3 niższy od średniej krajowej. Powyższe dane nie odzwierciedlają jednak rzeczywistych różnic w jakości i dostępie do usług medycznych, a szczególnie w dostępie do lekarzy specjalistów oraz badań diagnostycznych. W świętokrzyskim na jeden punkt mammografii lub jeden zestaw angiografii przypada dwukrotnie więcej osób niż średnio w kraju. Województwo nie dysponuje m.in. wydzielonymi łózkami dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.
45. Na terenie Województwa Świętokrzyskiego znajduje się 548 zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Wśród nich zdecydowaną większość stanowią niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, których liczba stale wzrasta. Liczba zatrudnionego podstawowego personelu medycznego ulega systematycznemu zmniejszaniu.
46. **W skali województwa obserwuje się niedofinansowanie infrastruktury ochrony zdrowia.** Sytuacja finansowa samorządów wpłynęła na ograniczenie tempa i zakresu prowadzonych zadań inwestycyjnych.
47. **Ważną dziedziną ochrony zdrowia w województwie jest leczenie uzdrowiskowe.** Na terenie województwa świętokrzyskiego znajduje się 11 sanatoriów z 1449 łózkami oraz trzy szpitale uzdrowiskowe z 517 łózkami (7. pozycja w kraju). W Województwie Świętokrzyskim rocznie leczy się ponad 6% pacjentów objętych w Polsce leczeniem uzdrowiskowym. Infrastruktura leczenia uzdrowiskowego zlokalizowana jest głównie na terenie powiatu buskiego – w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju. W miejscowościach tych leczenie realizowane jest zarówno systemem sanatoryjnym jak i ambulatoryjnym, kuracjusze mają możliwość skorzystania z zakładu przyrodoleczniczego oraz rehabilitacji, a także fizykoterapii. W latach 2000-2004 liczba kuracjuszy wzrosła o ponad 4 tys. osób.

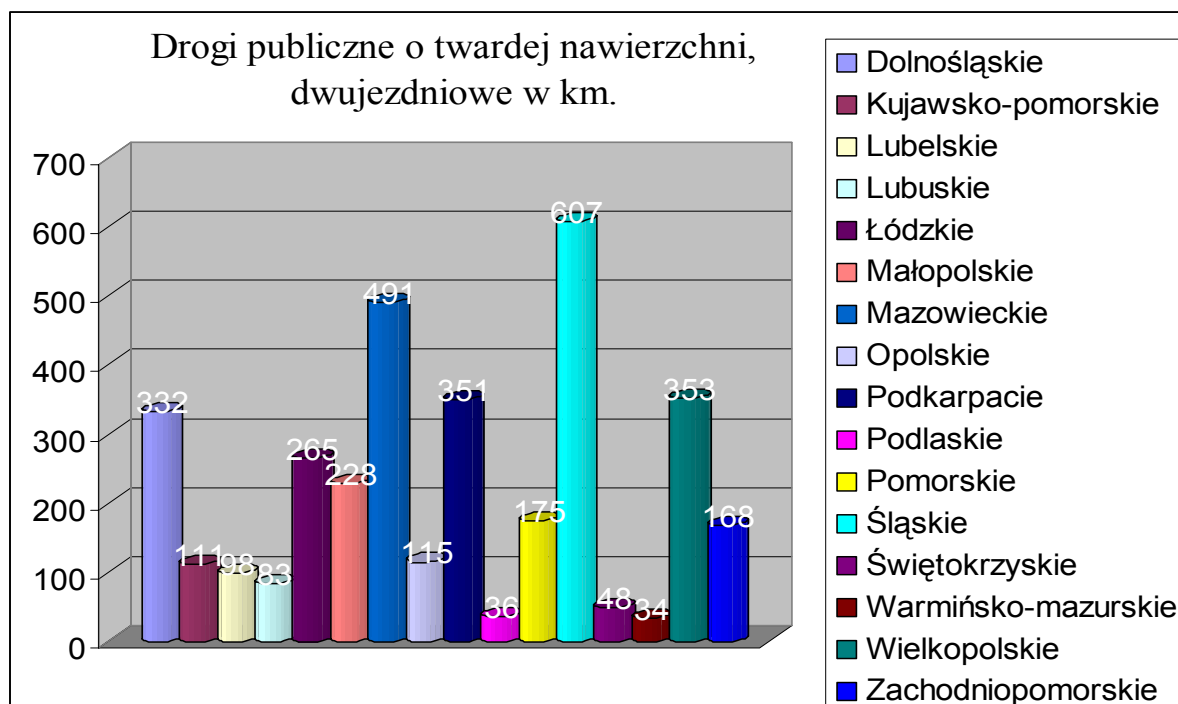
Infrastruktura

Infrastruktura komunikacyjna

48. W porównaniu z większością województw oraz regionów Unii Europejskiej istnieje wyraźna dysproporcja w zakresie wyposażenia infrastrukturalnego na niekorzyść świętokrzyskiego. W dziedzinie transportu zauważyć można dominującą rolę transportu kołowego drogowego. Co prawda w 2004 na 100 km² powierzchni województwa przypadało ok. 103,6 km dróg o utwardzonej nawierzchni (daje to świętokrzyskiemu miejsce w czołówce regionów), ale jedynie 48 km stanowią drogi dwujezdniowe. Również stan techniczny dróg nie jest zadowalający. Według danych Systemu Oceny Stanu Nawierzchni (SOSN) za 2003 r. tylko 25,8% sieci dróg krajowych jest w stanie dobrym, 22,6% w stanie niezadowalającym i 50,2% w stanie złym. Równie niekorzystnie kształtuje się ten stosunek odnośnie dróg wojewódzkich. Szacuje się, że około 313 km jest w stanie dobrym i zadowalającym, 479 km w stanie ostrzegawczym i 250 km w stanie złym.

49. Sieć drogowa województwa świętokrzyskiego liczy 12 129 km, z czego długość dróg krajowych wynosi 752 km. Na terenie województwa brak jest autostrad, a **długość dróg dwujezdniowych klasyfikuje województwo świętokrzyskie na 14. miejscu w kraju.**

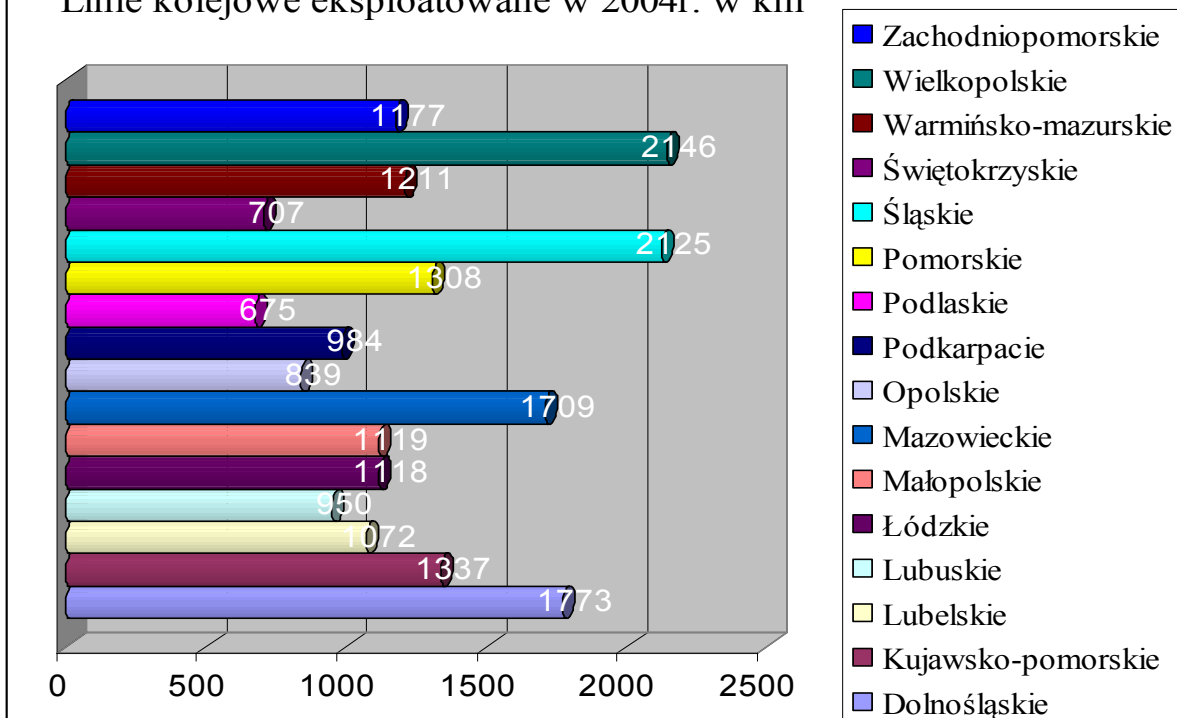

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2005 r.

50. **Region znajduje się również poza planowanymi korytarzami sieci autostrad.** Do dróg ekspresowych zaliczone są obecne drogi krajowe nr 7 na kierunku północ – południe i droga nr 74 na kierunku wschód – zachód. System dróg krajowych w regionie zapewnia dobre połączenie z wszystkimi sąsiednimi województwami. Przepustowość tych dróg jest jednak znacznie ograniczona. Szybki rozwój motoryzacji, a tym samym wzmożony ruch samochodów zarówno osobowych jak i ciężarowych na tych drogach spowodował, iż drogi projektowane i budowane w przeszłości nie spełniają obecnych wymagań. Najbardziej obciążona jest droga krajowa nr 7, gdzie średni dobowy ruch samochodowy osiąga wartość od 8 000 do 18 500 pojazdów na dobę. **Niedostateczny stan infrastruktury drogowej w regionie, w szczególności brak nowoczesnych dróg ekspresowych i autostrad, w poważny sposób utrudnia konkutowanie z ościennymi województwami o lokalizację nowych inwestycji i grozi dalszą peryferyzacją świętokrzyskiego.**

51. **Obok drogowego - istotnym elementem systemu transportowego Województwa Świętokrzyskiego - jest transport kolejowy.** Pod względem gęstości sieci kolejowej region plasuje się nieco poniżej średniej krajowej (6,0 km/100 km², podczas gdy średnia dla kraju wynosi ok. 6,4 km/100 km²). W większości zelektryfikowane linie stanowią najbardziej ekologiczny środek transportu zarówno pasażerskiego, jak i towarowego. Przez teren województwa świętokrzyskiego przebiega 10 linii kolejowych o całkowitej długości 724 km, z czego 610 km linii krajowych i 114 lokalnych. **Najistotniejsza dla województwa jest linia nr 8 Warszawa – Kraków o ruchu pasażersko – towarowym, która umożliwia połączenie z Warszawą i północną częścią Polski oraz województwami położonymi na południu tj. małopolskim, śląskim i podkarpackim.** Ponadto posiada ona duże znaczenie dla przewozów ładunków. Wykorzystywana jest do zaopatrzenia w węgiel elektrowni Połaniec i Kozienice oraz transportu z województwa surowców naturalnych, a także cementu i wapna.

Linie kolejowe eksploatowane w 2004r. w km

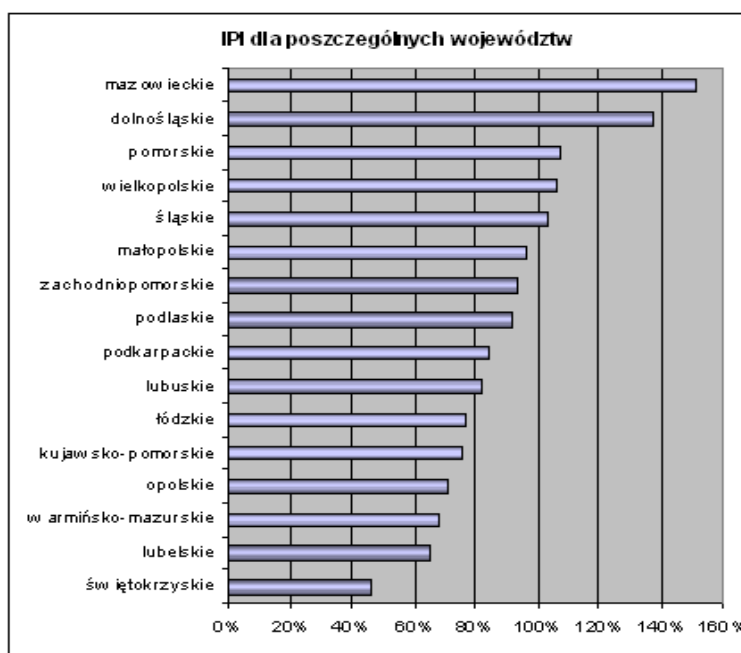
Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2005 r.

52. Przez Województwo Świętokrzyskie przebiega tranzytem linia LHS – wyłącznie o ruchu towarowym, stanowiąca połączenie Ukrainy z Polską, której znaczenie dla województwa może wzrastać w miarę rozwoju kontaktów handlowych z partnerami ze wschodu. Istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego posiadają istniejące węzły kolejowe w Kielcach, Skarżysku Kamiennej i Sędziszowie, a także jedyna na terenie centralnej Polski stacja wymiany podwozi wagonów w Sędziszowie na linii LHS.
53. Coraz większego znaczenia dla wzmocnienia potencjału inwestycyjnego i turystycznego województwa nabiera **transport lotniczy**. W Masłowie, w odległości 8,5 km od centrum Kielc, położone jest lotnisko o łącznej powierzchni 72 ha. Lotnisko w Masłowie obecnie jest w stanie przyjąć tylko małe i średnie samoloty dyspozycyjne i sportowe. Ruch lotniczy może odbywać się tylko w dobrych warunkach pogodowych. Ze względu na brak środków i sprzętu lotnisko jest praktycznie niedostępne dla samolotów w okresie zimowym. Dla lotniska w Masłowie przewiduje się utrzymanie istniejących funkcji wraz z jego rozbudową i modernizacją. Rozbudowa ta zapewni w najbliższym okresie pełnienie funkcji lotniska lokalnego, pozwalającego na prowadzenie operacji lotniczych przez statki powietrzne o pojemności około 40 miejsc. Władze Miasta Kielce podjęły inicjatywę budowy nowego portu lotniczego, mającego pełnić funkcję lotniska regionalnego. Po wybudowaniu nowego portu regionalnego, lotnisko w Masłowie zachowa swoje dotychczasowe funkcje w zakresie lotów czarterowych, biznesowych, dyspozycyjnych oraz ratowniczych, których realizacja na większym lotnisku byłaby utrudniona lub wręcz niemożliwa. Obydwa lotniska pełnić będą wobec siebie funkcje uzupełniające, wynikające z pojawiającej się obecnie tendencji do separowania ruchu lotniczego regularnego i nieregularnego.

Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

54. Stan infrastruktury telekomunikacyjnej jest relatywnie słaby. Województwo Świętokrzyskie zajmuje jedno z ostatnich miejsc w kraju pod względem liczby łącz na 1000 osób (255,3 łącz/na 1000 osób). W ostatnich latach utrzymywało się w województwie przyspieszone tempo rozwoju telefonii przewodowej. Wskaźnik gęstości abonenckiej na koniec grudnia 2003 roku wyniósł 36,2 abonentów na 100 mieszkańców w miastach i 15,1 na terenach wiejskich. Odpowiedni wskaźnik dla kraju wyniósł 39,7 w miastach i 19,93 na wsi. Najbardziej dynamiczny rozwój następuje w segmencie telefonii komórkowej. W 2003 roku w Polsce na 100 mieszkańców przypadało 45,6 abonentów (w 2002 r. – 36,4).
55. W roku 2002 świętokrzyskie zajmowało ostatnie miejsce w kraju pod względem dostępu do Internetu. Najniższy wskaźnik IPI³ odnotowano w województwie świętokrzyskim 47, najwyższy w mazowieckim 151.

Indeks Penetracji Internetu dla poszczególnych województw

źródło: <http://www.ranking.pl/rap.php?stat=ipi>

³ „Indeks Penetracji Internetu” (iloraz odsetka użytkowników Internetu z danego województwa w ogólnej liczbie internautów przez odsetek mieszkańców województwa w ogólnej liczbie ludności Polski).

Infrastruktura energetyczna

56. W roku 2004 na terenie Województwa Świętokrzyskiego do sieci gazowej podłączonych było 161,4 tys. odbiorców gazu sieciowego. Długość sieci gazowej rozdzielczej na terenie województwa wynosiła 3 580,5 km. Województwo Świętokrzyskie zasilane jest w gaz poprzez gazociągi wysokiego ciśnienia zlokalizowane w północnej i wschodniej jego części. Część zachodnia i południowa nie jest aktualnie uzbrojona w sieć gazową. Więcej niż połowa gmin nie jest aktualnie objętych dostawą gazu sieciowego.
57. **W świętokrzyskim znajduje się jedna z największych w kraju, oparta na węglu kamiennym, konwencjonalna elektrownia blokowa w Połańcu**, która ma znaczący udział w zabezpieczeniu potrzeb energetycznych kraju. Region świętokrzyski charakteryzuje się stosunkowo niskim zużyciem energii elektrycznej, mniejszym od średniego zużycia w kraju (około 1912 kWh/odbiorcę). Linie niskiego napięcia stanowią znaczną część wszystkich linii elektroenergetycznych na terenie Województwa Świętokrzyskiego. Linie te są stosunkowo wyeksploatowane i wymagają znacznych nakładów na modernizację. **Niezbędna jest reelektryfikacja obszaru województwa**, która musi polegać nie tylko na odnowieniu starej infrastruktury elektroenergetycznej w celu ograniczenia strat przesyłowych i podniesienia jakości dostaw energii, ale również na zaopatrzeniu w energię nowych terenów inwestycyjnych przewidzianych do zabudowy na cele mieszkaniowe i gospodarcze.

Infrastruktura ochrony środowiska

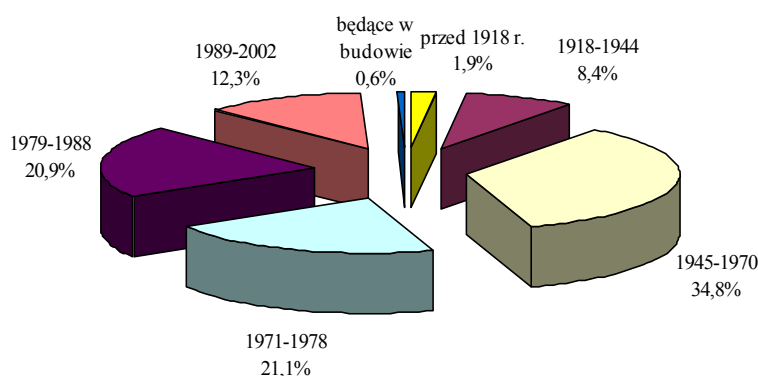
58. Długość czynnej sieci wodociągowej w województwie wzrosła w ciągu 4 lat o 15,46%. W gminach wiejskich podłączenia wodociągowe posiada niewiele ponad 60% budynków mieszkalnych. Niekorzystnie kształtują się relacje pomiędzy długością sieci kanalizacyjnej, szczególnie na obszarach wiejskich. Długość tej sieci wzrosła w stosunku do 2000 roku o 816 km. Na przestrzeni ostatnich 5 lat obserwuje się systematyczny spadek ilości ścieków w kraju, natomiast w **województwie świętokrzyskim występują zmienne trendy z tendencją wzrostu ilości ścieków wymagających oczyszczenia**. Odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków w Województwie Świętokrzyskim w % ogółu ludności wyniósł na koniec 2003 roku 45,2%, co stanowi wzrost w stosunku do roku 1999 o 13 punktów procentowych. **Pomimo realizacji szeregu zamierzeń inwestycyjnych w województwie dla poprawy stanu czystości wód powierzchniowych, takich jak budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków oraz budowa kanalizacji sanitarnej w miastach i gminach, stopień oczyszczania ścieków jest nadal niewystarczający, a ścieki nieczyszczone stanowią 15% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzanych do wód powierzchniowych lub do ziemi**. Liczba połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych na wsiach wzrosła o 25% a połączeń kanalizacyjnych o 104%. Nadal jednak utrzymuje się znaczna dysproporcja pomiędzy liczbą połączeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Tylko 10,4% budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej posiada jednocześnie podłączenie do sieci kanalizacyjnej. W 2003 roku z sieci wodociągowej korzystało 68,9%, z sieci kanalizacyjnej 8,9% natomiast z sieci gazowej 8,0% mieszkańców wsi. Pod względem liczby ludności wiejskiej korzystającej z oczyszczalni ścieków świętokrzyskie zajmuje 14 miejsce w kraju.
59. **Coraz bardziej racjonalne staje się gospodarowanie odpadami**. Ilość odpadów z wyłączeniem odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku na 1 km² zmniejszyła się od 2000 do końca 2003 roku o 26,6%. Podstawowym sposobem unieszkodliwiania

odpadów komunalnych w województwie jest ich składowanie na składowiskach. W województwie świętokrzyskim funkcjonuje 30 składowisk odpadów komunalnych, w tym 7 w miastach, zaś 23 na wsi. Odpady z sektora gospodarczego przeznaczone do składowania to w większości odpady inne niż niebezpieczne i składowane są przede wszystkim na składowiskach będących własnością wytwórców odpadów. Największy udział, w ogólnej ilości wytwarzanych rocznie odpadów w sektorze gospodarczym, mają odpady nieorganiczne z procesów termicznych (mieszanki popiołowo-żużlowe oraz odpady stałe z oczyszczania gazów odlotowych) pochodzące głównie z elektrowni, hutnictwa żelaza i stali. Na terenie Województwa Świętokrzyskiego funkcjonuje 8 składowisk odpadów z sektora gospodarczego, w tym eksploatowanych jest 7. Ponadto od sierpnia 2004 r. funkcjonuje składowisko odpadów niebezpiecznych przeznaczone do składowania wyrobów zawierających azbest.

Mieszkalnictwo

60. Według „Raportu z wyników spisu powszechnego” w 2002 r. w Województwie Świętokrzyskim nastąpił przyrost liczby mieszkań w okresie od ostatniego spisu powszechnego z 1988 r. o 12,2%. Mieszkania zamieszkałe stanowiły 92,7% ogółu mieszkań. Nieco ponad połowa (51,3%) mieszkań zamieszkałych znajdowała się w miastach. (w porównaniu z poprzednim spisem wartość ta wzrosła o 4,8%). Zasoby mieszkaniowe Województwa Świętokrzyskiego stanowiły 3,3% łącznych zasobów mieszkaniowych kraju. Mieszkania znajdujące się w budynkach wybudowanych po 1944 r. stanowiły 89,2% ogółu zamieszkałych zasobów mieszkaniowych w regionie. Złożyły się na to z jednej strony efekty budownictwa mieszkaniowego, a z drugiej ubytki naturalne i wyburzenia, zwłaszcza zasobów starych. W ostatnim czasie wystąpiła istotna poprawa w wyposażeniu mieszkań w instalacje.

Mieszkania zamieszkałe według okresu budowy⁴

61. Pod względem liczby osób przypadających na jedno mieszkanie województwo znajduje się na 14. pozycji w kraju (2,82, średnia dla kraju 3,01). Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (70,5 m²) jest natomiast wyższa o 1,5 m² od przeciętnej krajowej (7. miejsce w kraju). Jednakże przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę (22,6 m²) jest jeszcze o 0,3 m² niższa niż przeciętna krajowa. Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę najgorzej kształtuje się w mieście Kielce,

⁴ Raport z wyników spisów powszechnych 2002 - Województwo Świętokrzyskie, Urząd Statystyczny w Kielcach, s. 76

największa natomiast powierzchnia na jedną osobę występuje w powiatach pińczowskim, buskim i kazimierski.

Rozwój obszarów wiejskich

62. Województwo ma stosunkowo korzystne w skali kraju warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa. Pod względem jakości gruntów, agroklimatu oraz warunków wodnych świętokrzyskie plasuje się na poziomie wyższym niż średnia krajowa. Mimo korzystnych warunków dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, liczba gospodarstw ekologicznych jest stosunkowo niewielka (427 gospodarstwa stan na 31.08.2005 r.). Województwo Świętokrzyskie zajmuje drugie (po małopolskim) miejsce w kraju pod względem liczby zarejestrowanych gospodarstw ekologicznych.
63. W województwie świętokrzyskim znaczna część rolników, zwłaszcza posiadających małe obszary gospodarstwa, prowadzi produkcję metodami tradycyjnymi, przeznaczając ją przede wszystkim na samozaopatrzenie własnych rodzin. Najwięcej, bo 67,7% stanowią gospodarstwa o powierzchni od 1,01 do 4,99 ha (w kraju 58,8%). Tylko 2,5% stanowią gospodarstwa większe niż 15 ha (w kraju 9,6%).
64. Tworzenie warunków do powstawania na obszarach wiejskich pozarolniczych miejsc pracy, jest jednym z najpoważniejszych wyzwań dla polityki rozwoju województwa. Istotną barierą wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna na wsi. Niedoinwestowane obszary wiejskie nie są atrakcyjne dla potencjalnych inwestorów, a standard życia mieszkańców wsi jest znacznie niższy od przeciętnego. W latach 1999-2003 obserwuje się poprawę sytuacji w zakresie rozwoju infrastruktury komunalnej na wsi, jednakże dysproporcje pomiędzy miastem i wsią są nadal znaczące.
65. Możliwości rozwoju obszarów wiejskich są w znacznej mierze uwarunkowane położeniem wsi względem sieci komunikacyjnej oraz dostępnością do nowoczesnych systemów łączności – telefonii stacjonarnej, komórkowej oraz internetowej.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Turystyka

66. **Istotną dziedziną gospodarki z punktu widzenia możliwości dalszego rozwoju regionu jest turystyka.** Województwo zaliczane jest z jednej strony do atrakcyjnych w skali kraju ze względu na walory przyrodnicze i kulturowe, z drugiej zaś strony pod względem posiadanej bazy turystycznej zajmuje przedostatnie miejsce w kraju. Na dzień 31 lipca 2004 roku w województwie znajdowały się 124 turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania (16 miejsce w kraju), w tym 29 hoteli (miejsce 13 wspólnie z Województwem Lubelskim). Ogółem w tych obiektach znajdowało się 8299 miejsc noclegowych, z tego 2569 w hotelach. W ciągu roku łącznie we wszystkich obiektach noclegowych udzielono 594,4 tys. noclegów dla 302,7 tys. osób, w tym 33,3 tys. turystów zagranicznych. Wśród turystów zagranicznych dominują turyści niemieccy (31,82%), włoscy (6,33%), brytyjscy (5,28%) oraz ukraińscy (5,09%). Turyści zagraniczni odwiedzający województwo stanowią zaledwie 0,88% liczby turystów zagranicznych przyjeżdżających do Polski.

67. **W województwie występuje relatywnie mała liczba tanich obiektów noclegowych** (domów wycieczkowych, schronisk młodzieżowych, kempingów, pól biwakowych czy kwater prywatnych) w stosunku do hoteli i pensjonatów. Problemem do rozwiązania jest podnoszenie standardów jakościowych istniejących obiektów i rozszerzenie oferty turystycznej (turystyka kwalifikowana, naukowa, szkolna, lecznicza, sakralna, agroturystyka). Duże dysproporcje występują również w rozmieszczeniu obiektów noclegowych na terenie województwa. Około 65% miejsc noclegowych znajduje się w Kielcach i północnej części województwa.
68. **Barierą w rozwoju turystyki jest przede wszystkim niedostateczna infrastruktura, nie tylko baza noclegowa, ale także infrastruktura komunikacyjna i infrastruktura ochrony środowiska zwłaszcza na obszarach wiejskich.** Poprawa stanu dróg (zdekapitalizowanych przez duże natężenie ruchu kołowego), zwiększenie stopnia skanalizowania i oczyszczania ścieków komunalnych, budowa nowych zbiorników retencyjnych (spełniających funkcje turystyczne i przeciwpowodziowe) warunkują podwyższenie jakości oferowanych usług turystycznych.
69. W ostatnich latach obserwuje się rozwój nowej formy ruchu turystycznego – tzw. **turystyka biznesowa**. Rozwój tej nowej formy działalności jest ściśle związany z organizowaniem imprez służących promocji przedsiębiorczości lub organizowanych w formule targów. Pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy województwa ma bez wątpienia dynamiczny rozwój infrastruktury wystawienniczej. Targi Kielce zajmują pozycję wicelidera polskiego rynku targowego, za Międzynarodowymi Targami Poznańskimi. Aktualnie udział firmy w polskim rynku targowym wynosi około 17%. W 2005 roku w kieleckim ośrodku targowym odbyło się 31 imprez wystawienniczych, których łączna powierzchnia wraz ze specjalnymi terenami prezentacyjnymi i imprezami towarzyszącymi zajęła ponad 140 tysięcy m². W najbliższym okresie planuje się modernizację i rozbudowę infrastruktury Targów i stworzenie Międzynarodowego Ośrodka Kongresowo – Wystawienniczego.

Kultura, ochrona dziedzictwa kulturowego

70. Zaledwie trzy ze 178 teatrów i instytucji muzycznych działających w 2004 r. w Polsce miało swą siedzibę w Województwie Świętokrzyskim. W roku 2004 liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 mieszkańców wyniosła w województwie 204 (10 miejsce w kraju). W stosunku do roku 2000 liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności wzrosła o 14%.
71. Na terenie województwa w 2004 r. funkcjonowały 22 muzea (668 muzeów działających w skali kraju), które odwiedziło 376,7 tys. zwiedzających, co lokuje region na 14. miejscu w kraju. W świętokrzyskim w 2004 r. działało 17 kin stałych (545 w kraju -15. miejsce) przy liczbie widzów na jedno kino wynoszącej 37 920 (11 miejsce). W regionie znajduje się 127 domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic, z czego 59% na wsi. Na 3716 tego typu instytucji działających w kraju, daje to świętokrzyskiemu 14. pozycję.
72. **Województwo zajmuje ostatnie miejsce w kraju pod względem nakładów finansowych jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca.** W 2004 r. wskaźnik ten wyniósł 52,89 PLN (średnia dla Polski – 78,5 PLN). Bardzo źle wygląda także sytuacja województwa pod względem dostępności kultury w województwie.

3. Analiza SWOT

Gospodarka, innowacyjność

Mocne strony / Potencjał	Słabe strony / Problemy
<ul style="list-style-type: none"> • bogate tradycje związane z przemysłem, głównie wydobywczym i przetwórczym surowców mineralnych oraz hutnictwem, odlewnictwem i przemysłem maszynowym, • liczące się w skali kraju złoża kopalin mineralnych wykorzystywanych do produkcji podstawowych materiałów budowlanych, • znacząca baza materialna przemysłu różnicowanego działowo i branżowo, • wysoki stopień koncentracji istotnych działów przemysłu, • znaczące w skali kraju firmy budowlane, • potencjał i doświadczenie Targów Kielce, Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Starachowicach, Świętokrzyskiego Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Staropolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej i innych instytucji otoczenia biznesu, • czytelne predyspozycje i tradycje gospodarcze poszczególnych części województwa stanowiące podstawę wielokierunkowego rozwoju, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak regionalnej sieci powiązań między gospodarką i nauką, sprzyjającej rozwojowi przedsiębiorczości i zasobów ludzkich, • niski poziom PKB per capita (12 lokata w kraju i 250 lokata w UE), • brak konsekwencji w tworzeniu instytucji doradztwa w dziedzinie przedsiębiorczości, • niekorzystna struktura gospodarki regionu, dominują mało efektywne działy produkcji, • najniższe w kraju nakłady inwestycyjne w sektorze przedsiębiorstw, • niska zdolność przedsiębiorstw do tworzenia i wdrażania nowych technologii, • niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, warunkującą pozyskiwanie inwestorów, • niższe od średniej krajowej wydatki na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw, • bardzo niski udział zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej w stosunku do ogółu ludności aktywnej zawodowo,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie regionalnego systemu innowacji, opartego na współpracy regionalnych instytucji akademickich, i naukowo-badawczych z lokalną gospodarką, • wysoka dynamika PKB per capita zbliżona do poziomu krajowego, • wzrost nakładów inwestycyjnych na działalność innowacyjną, • wysoka aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego, • wykorzystanie technologii (ICT) informatycznych w gospodarce, nauce, edukacji i administracji, • rozwój sieci współpracy podmiotów dla rozwoju branży odlewniczej, informatycznej, energii odnawialnej, 	<ul style="list-style-type: none"> • osłabienie konkurencyjności regionu pod względem inwestycyjnym, spowodowane niskim poziomem rozwoju zasobów ludzkich i warunków rozwoju przedsiębiorczości, • dalsza marginalizacja województwa jako efekt znikomego wykorzystania przez przemysł, wiedzy i badań naukowych,

<p>turystyki biznesowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego, 	
--	--

Zasoby ludzkie, edukacja, zagadnienia społeczne i zdrowie

Mocne strony / Potencjał	Słabe strony / Problemy
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze rozwinięta sieć placówek szkoleniowych i instytucji kształcenia ustawicznego, • posiadanie dobrze wykwalifikowanej kadry dla przemysłu i innych dziedzin gospodarki, • dobrze rozwinięte zaplecze naukowe, głównie w dziedzinie nauk technicznych oraz stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wyższego szkolnictwa biznesowego, • istniejący i stale wzrastający potencjał kadr kwalifikowanych dla przemysłu i innych dziedzin gospodarki rynkowej, kształcony w wyższych uczelniach w regionie, • działalność Świętokrzyskiego Centrum Onkologii, Świętokrzyskiego Centrum Kardiologii oraz ośrodka rehabilitacyjno-uzdrowiskowego w Busku-Zdroju. • źródła wód mineralnych w Busku-Zdroju i Solcu-Zdroju, 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek przyrostu naturalnego oraz silna migracja jako niekorzystne trendy demograficzne, • malejąca liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym jako wyraźna oznaka „starzenia się” społeczeństwa, • niedostosowany do potrzeb rynku pracy system szkolnictwa ponadpodstawowego, • nierówność szans kształcenia i zatrudnienia osób zamieszkałych na terenach wiejskich i w małych miastach, • wysoki rozdzźwięk między dużym zaludnieniem terenów wiejskich w południowej części województwa a małymi możliwościami migracji ludności do miast tego obszaru, • niedostateczna oferta usług w zakresie poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, szkoleń dla rozpoczynających własną działalność gospodarczą, • niewystarczająco rozwinięty ośrodek akademicki w Kielcach w porównaniu ze stolicami innych województw (brak uniwersytetu, niewystarczająca dywersyfikacja kierunków kształcenia, w tym na poziomie magisterskim), • niekorzystna struktura wykształcenia ludności, zwłaszcza na wsi, • wysokie bezrobocie, zwłaszcza wśród kobiet i młodzieży na obszarach wiejskich, • niewystarczająco rozwinięta baza lokalowa i techniczna szkolnictwa zawodowego, • niski poziom dochodów mieszkańców, • niewystarczająca ilość placówek opieki zdrowotnej oraz słabe wyposażenie ich w najpotrzebniejszy sprzęt medyczny,
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa ośrodka akademickiego, • dalszy rozwój sieci jednostek i instytucji badawczo – szkoleniowych kształcących kadry dla regionalnej gospodarki, • rozwój sieci inkubatorów przedsiębiorczości, w tym akademickiej, parków naukowo-technologicznych, stref gospodarczych, • konsekwentny rozwój kapitału społecznego regionu, • podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców województwa, stanowiących zaplecze dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i ogólnego poziomu rozwoju zasobów ludzkich, • kształtowanie postaw przedsiębiorczych, umiejętności współpracy, doskonalenie systemów instytucjonalnych, • podniesienie jakości i dostępności zatrudnienia w regionie, • uelastycznienie i zwiększenie poziomu mobilności zawodowej zasobów ludzkich, • tworzenie dobrych warunków dla rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego i ośrodków leczniczo-wypoczynkowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • połączenie niekorzystnych tendencji demograficznych, związanych ze starzeniem się społeczeństwa z ujemnym saldem migracji i ekonomicznie uwarunkowanym odpływem ludzi młodych poza granice regionu, • zbyt mały spadek poziomu bezrobocia powodowany niewystarczającym poziomem wykształcenia, umiejętności zawodowych i mobilności mieszkańców, • dalsze ubożenie społeczeństwa • narastanie rozbieżności interesów w układach politycznych i przestrzennych, brak umiejętności współpracy różnych środowisk.
---	---

Infrastruktura komunikacyjna i ochrony środowiska, mieszkalnictwo

Mocne strony/Potencjał	Słabe strony/Problemy
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne warunki rozwoju urbanizacji, sprzyjająca lokalizacja przestrzenna miast, optymalne relacje wielkości miast, • położenie w centralnej części kraju w pobliżu wielkich aglomeracji miejskich: Kraków, Warszawa, Śląsk, Łódź, • dobry przestrzennie wewnątrzregionalny układ komunikacyjny • duże znaczenie konwencjonalnej elektrowni w Połańcu w zabezpieczeniu potrzeb energetycznych kraju, • doświadczenie w budowie infrastruktury społeczeństwa informatycznego, zdobyte w realizacji projektu „e-świętokrzyskie”. 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom urbanizacji i niewystarczający rozwój miast, warunkujący pełnienie przez nie funkcji ponadregionalnych, • niewystarczające powiązanie województwa z krajowymi ośrodkami wzrostu, • niezadowalający stan techniczny i parametry większości dróg, • położenie poza transeuropejskimi korytarzami transportowymi i brak odcinków dróg zaliczonych do sieci TINA, • niewystarczająco rozwinięta sieć nowoczesnej infrastruktury technicznej w mniejszych miastach i na obszarach wiejskich, • nie modernizowana od 1999 r. infrastruktura kolejowa,

	<ul style="list-style-type: none"> • słabe wyposażenie regionu w sieć gazową • przestarzała i niewystarczająco rozwinięta sieć elektryczna, • niewystarczające wyposażenie województwa w infrastrukturę ochrony środowiska, • brak lotniska o znaczeniu regionalnym
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja układu dróg i linii kolejowych, sprzyjająca otwarciu ekonomicznemu we wszystkich kierunkach, • wzrastające znaczenie przebiegającej przez region linii tranzytowej LHS – możliwość rozwoju kontaktów handlowych z partnerami ze wschodu, • budowa lotniska jako szansa na rozwój gospodarczy w regionie, • kompleksowa rozbudowa infrastruktury upowszechniania technologii informatycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • położenie województwa z dala od planowanego układu autostrad oraz ograniczenie tras szybkiego ruchu do drogi E7 może spowodować peryferyzację regionu, • zbyt mała ilość dróg przewidzianych w dokumentach rządowych jako drogi ekspresowe w perspektywie braku autostrad na obszarze województwa i odsunięte w czasie ich dostosowanie do odpowiednich parametrów,

Rozwój obszarów wiejskich

Mocne strony / Potencjał	Słabe strony / Problemy
<ul style="list-style-type: none"> • dobre warunki glebowe i klimatyczne oraz znaczący potencjał produkcji rolnej i ogrodniczej w południowo-wschodniej części województwa, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozdrobnienie gospodarstw rolnych i słaba ich kondycja ekonomiczna, • duże dysproporcje w zakresie rozwoju infrastruktury komunalnej pomiędzy miastem a wsią,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa rolno-spożywczego, • rozwój obszarów wiejskich uwarunkowany dogodnym położeniem wsi względem sieci komunikacyjnej oraz dostępnością miejskich ośrodków wzrostu do nowoczesnych systemów łączności, • rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich, • upowszechnienie technologii informatycznych, • poprawa jakości infrastruktury społecznej na terenach wiejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębienie peryferyzacji terenów wiejskich na skutek braku regionalnych rozwiązań w zakresie wspierania rozwoju i kształcenia zawodowego mieszkańców wsi, • wysoki rozdźwięk między dużym zaludnieniem terenów wiejskich w południowej części województwa a małymi możliwościami migracji ludności do miast tego obszaru, • niedoinwestowane obszary wiejskie nieatrakcyjne dla potencjalnych inwestorów • obniżający się standard życia mieszkańców wsi w porównaniu do przeciętnego standardu życia,

Turystyka i ochrona dziedzictwa kulturowego

Mocne strony / Potencjał	Słabe strony / Problemy
<ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjne turystycznie położenie geograficzne województwa świętokrzyskiego, jego dziedzictwo kulturowe, historyczne miejsca i atrakcje dla zwiedzających, • ok. 66% ogólnej powierzchni województwa objęta jest różnego rodzaju formami ochrony przyrody, co daje szansę dla rozwoju turystyki i agroturystyki, • dobry stan środowiska, duże kompleksy leśne i atrakcyjne zbiorniki wodne, • źródła wód mineralnych • rozwój różnych form turystyki, a w szczególności dynamiczny rozwój turystyki rowerowej i agroturystyki, • dynamiczny rozwój Targów Kielce jako jednostki wspierającej rozwój gospodarczy regionu, także turystyki biznesowej i konferencyjnej, • popularność regionu jako celu wycieczek szkolnych, praktyk studenckich oraz grupowych i indywidualnych przyjazdów turystycznych związanych z turystyką aktywną i kwalifikowaną, • bogato reprezentowana tradycyjna kultura i sztuka ludowa (ośrodki rękodzieła artystycznego - garncarstwo, kowalstwo, rzeźba, twórcy ludowi, liczne zespoły folklorystyczne), • dobrze rozwinięta sieć instytucji upowszechniania kultury, szczególnie ośrodków kultury i bibliotek w gminach, • potencjał rozwojowy związany z wykwalifikowaną kadrą instytucji kultury, • wyposażenie instytucji kultury we własną infrastrukturę, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak taniej bazy noclegowej dla zorganizowanych grup turystycznych, • niska świadomość niektórych samorządów lokalnych co do celowości inwestycji w turystyce, • duże dysproporcje w rozmieszczeniu obiektów noclegowych na terenie województwa, • niski poziom nakładów finansowych na kulturę, • zły stan techniczny infrastruktury instytucji kultury, • niewystarczająca promocja dziedzictwa kulturowego regionu, • niedostatecznie rozwinięte instytucje sfery przemysłów kultury, • brak właściwie skoordynowanych działań na poziomie samorządów w celu wytworzenia regionalnych produktów kulturalnych, • nikłe związki pomiędzy sferą kultury a sferą gospodarki i przedsiębiorczości, • niedostateczny poziom finansowania kultury, • brak środków finansowych w wielu jednostkach samorządu terytorialnego, instytucjach i organizacjach na udział własny w projektach możliwych do realizacji w ramach programów pomocowych,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość rozwoju województwa jako bazy wypadowej dla turystyki weekendowej, • ciągły rozwój infrastruktury rekreacyjno - sportowej, • rozwój infrastruktury drogowej, telekomunikacyjnej, teleinformatycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • postępująca degradacja zabytków, • niedostateczna aktywność kulturalna społeczeństwa,

<p>oraz recepcyjnej (w szczególności bazy hotelowej, campingowej i obiektów gastronomicznych),</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozyskanie inwestorów w sferze gospodarczej i branży turystycznej, • silnie zaznaczająca się tożsamość regionalna społeczeństwa, • wzrost udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań z dziedziny kultury, • rozwój partnerstwa publiczno – prywatnego, • wykreowanie atrakcyjnych produktów turystycznych,	
---	--

4. Dotychczasowa pomoc publiczna dla Województwa Świętokrzyskiego

Zamieszczone poniżej informacje na temat wsparcia krajowego i zagranicznego dla województwa świętokrzyskiego nie zawierają danych o wszystkich programach pomocowych realizowanych w regionie. Przedstawiono najważniejsze programy, w ramach których uzyskano największe wsparcie.

Pomoc krajowa

Kontrakt wojewódzki edycje 2001-2003, 2004 oraz 2005-2006

Od 2001 roku Samorząd Województwa w oparciu o zapisy „Ustawy o zasadach wspierania rozwoju regionalnego” uzyskał możliwość wspierania zadań z zakresu rozwoju regionalnego środkami pochodzącymi z budżetu państwa w ramach Kontraktu Wojewódzkiego.

Wykorzystanie środków budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań realizowanych w ramach Kontraktu wojewódzkiego w latach 2001-2005 przedstawia się następująco:

2001 ¹	2002	2003	2004 ²	2005 ³	2001-2005
90,1	59,5	60,2	34,0	15,7	259,5

1. *bez środków pozostających w dyspozycji wojewodów lub ministrów właściwych*
2. *bez środków przeznaczonych na realizację inwestycji w ramach regionalnych pasażerskich przewozów kolejowych oraz na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach ZPORR i IW INTERREG III*
3. *bez środków przeznaczonych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach ZPORR i IW INTERREG III*

W roku 2001 w kontrakcie wydzielono dodatkową pulę środków z budżetu państwa, które znajdowały się w dyspozycji wojewodów lub ministrów właściwych. W ramach tych środków 10 102 tys. zł zostało przekazane na dofinansowanie infrastruktury sportowej w województwie.

W latach 2004-2005 część środków przewidzianych na realizację kontraktu w kwocie 9 640 tys. zł posłużyła współfinansowaniu projektów w ramach ZPORR, a 12 500 tys. zł przekazano na zakup kolejowych pojazdów szynowych na rzecz PKP Przewozy Regionalne sp. z o.o.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW)

Wojewódzki Fundusz zgodnie z ustawowo określonymi kierunkami przeznaczają środki na dofinansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej państwa.

W latach 2002 – 2005 WFOŚiGW wsparł projekty z zakresu: ochrony atmosfery, ochrony wód, gospodarki wodnej oraz ochrony powierzchni ziemi, w formie dotacji i pożyczek na łączną szacunkową kwotę 153 019 052 zł.

Fundusz Pracy

Zdecydowana większość wydatków z Funduszu Pracy (w 2000 r. 87,9%, w 2004 r. 85,3%) przeznaczana była na pasywne formy tzn. wypłaty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków i świadczeń przedemerytalnych.

Struktura wydatków Funduszu Pracy (w tys. zł.):

Wyszczególnienie wydatków	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Pasywne formy	180 488,40	268 961,40	336 999,60	380 536,70	375 596,50	312 570,00	-
Aktywne formy	52 438,10	37 132,20	30 232,60	33 334,30	65 713,30	54 044,70	88 267,20
Ogółem	232 926,50	306 093,60	367 232,20	413 871,00	441 309,80	366 614,70	-

Wśród aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu dominują staże, prace interwencyjne oraz szkolenia i przekwalifikowania.

Środki Funduszu Pracy angażowane są także w realizację wojewódzkich programów mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy i likwidację negatywnych skutków bezrobocia oraz we współfinansowanie programów realizowanych w oparciu o środki zagraniczne w części dotyczącej rozwoju zasobów ludzkich. Wśród tych programów wymienić należy:

- Regionalny Program Przeciwdziałania i Łagodzenia Skutków Bezrobocia (koszt realizacji - 3 076 039 zł),
- Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich – Komponent B-1 Przekwalifikowania/Reorientacja lata 2001-2004 (zawarto 368 umów na łączną kwotę 22 154 328, 87 zł - 49% kredyt Banku Światowego, 51% budżet państwa)
- kolejne edycje Programu PHARE Spójność Społeczno-Gospodarcza Komponent - Rozwój Zasobów Ludzkich

Pomoc zagraniczna

Pomoc zagraniczna o istotnym wpływie na poprawę warunków społeczno – gospodarczych regionu odbywała się w ramach:

- Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW),
- pomocy przedakcesyjnej: Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza (edycje 2001, 2002 i 2003), Phare Odbudowa 2001 - I i II edycja, SAPARD,
- funduszy strukturalnych.

Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich - PAOW

Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW) został zaprojektowany z myślą o wspieraniu sektora rolnego w Polsce. Program realizowany był w oparciu o umowę kredytową nr 7013-0 POL, podpisaną w dniu 25 lipca 2000 r. między Rzeczpospolitą Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju.

PAOW składał się z czterech zasadniczych komponentów:

- Komponent A – mikrokredyt, (w województwie świętokrzyskim komponent A nie był realizowany)
- Komponent B – aktywizacja zasobów ludzkich,
- Komponent C – infrastruktura,
- Komponent D – zarządzanie Programem.

Wartość brutto wszystkich zadań zrealizowanych w regionie wyniosła ponad 80,3 mln zł, z czego środki PAOW stanowiły 37,6 mln zł, wkład własny jednostek samorządu terytorialnego – 31,4 mln zł, zaś dofinansowanie budżetu państwa – 11,3 mln zł (dane na podstawie *Raportu Końcowego z realizacji Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich*, opracowanego przez Wojewódzkie Biuro Wdrażania Programów w ramach Świętokrzyskiego Biura Rozwoju Regionalnego). W ramach PAOW nastąpiło kompleksowe wsparcie terenów wiejskich w województwie.

Pomoc przedakcesyjna

PHARE Spójność Społeczna – Gospodarcza

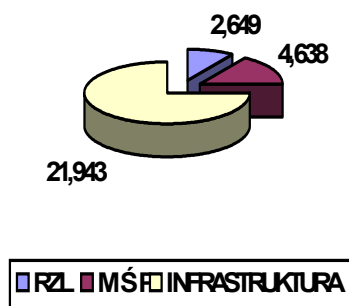
Od roku 2001 województwo zostało objęte kolejnymi edycjami programu Phare Spójność Społeczna i Gospodarcza. Program Phare SSG składa się z trzech głównych komponentów:

- rozwój zasobów ludzkich (RZL),
- wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości (MŚP)
- projekty inwestycyjne, tworzące dogodne warunki rozwoju przedsiębiorczości (INFRA).

Wielkość alokacji dla województwa świętokrzyskiego w ramach PHARE SSG (w mln euro):

PHARE SSG 2000	PHARE SSG 2001	PHARE SSG 2002	PHARE SSG 2003	PHARE SSG RAZEM
-	19,108	5,394	4,728	29,230

Wielkość alokacji w ramach PHARE SSG wg komponentów (w mln euro):

Komponent – rozwój zasobów ludzkich

Phare SSG 2001

W ramach komponentu RZL programu **Phare SSG 2001** realizowany był projekt Świętokrzyski Program Doskonalenia Kadr. Łączna wartość projektu wyniosła 2 379 390,00 euro: w tym wsparcie z Phare 1 784 542,50 euro, budżetu państwa 594 847,50 euro. Wydatkowanie środków wyniosło: 1 701 267,37 euro (środki Phare -1 251 727,13, budżet państwa - 417 242,38 oraz środki prywatne - 32 297,86 euro).

Zakontraktowanie środków w ramach komponentu RZL programu **Phare SSG 2002** w województwie wyniosło: 1 153 260,00 euro (w tym środki Phare - 864 945,00 euro, budżet państwa - 288 315,00 euro. Wydatkowano: 1 109 727,69 euro (w tym środki Phare - 832 295,76 euro, budżet państwa - 277 431,93 euro).

Na realizację komponentu RZL w programie **Phare SSG 2003** w latach 2005-2006 przewidziana została kwota 756 000 euro (środki Phare - 597 000 euro). Program znajduje się w fazie realizacji.

Komponent – wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

W ramach komponentu dotyczącego rozwoju MSP programu **Phare SSG 2001** realizowano następujące projekty:

- Program Rozwoju Przedsiębiorstw;
- Program Rozwoju Przedsiębiorstw Eksportowych;
- Program Rozwoju Przedsiębiorstw Internetowych;
- Fundusz Dotacji Inwestycyjnych.

Realizacja komponentu MSP programu Phare SSG 2001 zakończyła się 15 listopada 2004 r. Zakontraktowanie środków wyniosło 11 390 414,15 euro, w tym środki Phare - 2 132 757,42 euro, budżet państwa - 710 919,14 euro, środki prywatne - 8 546 737,59 euro. Wydatkowanie środków osiągnęło poziom 10 320 733,00 euro (środki Phare - 1 954 426,27 euro, budżet państwa - 651 475,31 euro, środki prywatne: 7 714 831,42 euro).

Alokację środków na realizację komponentu – wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w ramach **Phare SSG 2002** oraz **Phare SSG 2003** przedstawia tabela:

	Phare SSG 2002	Phare SSG 2003
Wartość całkowita projektu (w euro)	4 708 507,40	915 200,00
Środki Phare (w euro)	1 765 690,27	343 200,00
Budżet państwa (w euro)	297 519,00	114 400,00
Środki własne województwa (w euro)	291 044,43	-
Środki prywatne (w euro)	2 354 253,70	457 600,00

Komponent infrastrukturalny – duże projekty infrastrukturalne

W ramach komponentu INFRA programu Phare SSG na terenie województwa świętokrzyskiego realizowanych było 6 projektów infrastrukturalnych:

1. Rozwój Świętokrzyskiego Parku Narodowego
2. Rozwój turystyczny Buska Zdroju
3. Rozwój turystyczny Sandomierza
4. Stacja uzdatniania wody regionu Ponidzie
5. Rewitalizacja terenów po-przemysłowego w Ostrowcu Św.
6. Aktywizacja gospodarcza województwa Świętokrzyskiego ośrodków poprzemysłowych w Starachowicach i Ostrowcu Św.

Koszt całkowity w/w projektów (zakontraktowanie) wyniósł 33,7 mln euro (wydatkowanie – 20 mln euro), wkład Phare (zakontraktowanie) – 21,9 mln euro, (wydatkowanie – 17,3 mln euro), wkład budżetu państwa natomiast – 2,3 mln euro (wydatkowanie).⁵

Phare Odbudowa

Program Phare Odbudowa 2001 został uruchomiony decyzją Komisji Europejskiej i rządu RP na usuwanie skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu i sierpniu 2001 roku na terenie województw: świętokrzyskiego, podkarpackiego i małopolskiego. Memorandum Finansowe dotyczące przekazania środków na realizację Programu zostało podpisane w dniu

⁵ Wydatkowanie na dn. 30.09.2005 r.

7 grudnia 2001 r. Dzięki dokonanej w lutym 2002 r. realokacji środków z Sectoral STRUDER Counterpart Funds (9,997 mln euro) możliwe było uruchomienie także II edycji programu.

Pomoc z Programu Phare 2001 ODBUDOWA realizowanego w dwóch edycjach przeznaczona została dla dwóch kategorii projektów:

- usuwanie skutków powodzi /USP /
- infrastruktura przeciwpowodziowa / IPP /

W ramach I i II edycji programu zakontraktowanie środków wyniosło 10 887 452,00 euro, w tym środki Phare - 9 615 696,00 euro, udział własny beneficjenta 1 271 756,00 euro, wydatkowanie środków ukształtowało się natomiast na poziomie 10 245 352,99 euro (środki Phare - 8 945 186,86, udział własny beneficjenta - 1 300 166,13 euro).

Ponadto w związku z powstałymi w Programie Phare Odbudowa 2001 II edycja niewykorzystanymi środkami (oszczędności, różnice kursowe, odsetki etc.). Pani Minister Krystyna Gurbiel wyraziła zgodę na refundację kosztów poniesionych przez gminy i powiaty z II edycji Programu na współfinansowanie inwestycji realizowanych w ramach Programu. Refundacja udziału własnego dla projektów z II edycji Programu wyniosła 540 420,00 euro.

W wyniku realizacji obu edycji Programu Phare Odbudowa 2001 udało się poprawić stan infrastruktury przeciwpowodziowej na terenie województwa.

SAPARD

Istotne wsparcie przekształceń w sektorze produkcji żywności oraz znacząca poprawa jakości infrastruktury obszarów wiejskich w województwie nastąpiła w wyniku realizacji programu SAPARD. Polska jest jedynym krajem spośród państw objętych wsparciem w ramach tego programu, który wykorzystał przyznaną pomoc w 100%, natomiast województwo świętokrzyskie może się pochwalić najwyższą liczbą złożonych wniosków w przeliczeniu na powierzchnię użytków rolnych.

W trakcie trwania programu uruchomiono w latach 2002 – 2005 następujące działania:

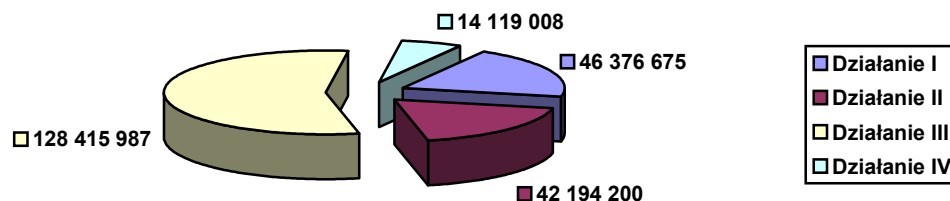
- Działanie I: Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych,
- Działanie II: Inwestycje w gospodarstwach rolnych,
- Działanie III: Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich,
- Działanie IV: Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.

Według danych Świętokrzyskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach realizacji programu zawartych zostało 1858 umów na łączną kwotę 248 514 893 zł. Kwota płatności na 20 lutego 2006 r. wyniosła 231 105 870 zł.

Wykorzystanie środków z Programu SAPARD wg działań (w mln zł):

Działanie 1	Działanie 2	Działanie 3	Działanie 4	RAZEM
50,24	49,97	128,78	19,37	248,36

Płatności (w zł) według Działań (stan na 20.02.2006 r.)

Fundusze strukturalne

Od 1 maja 2004 r. województwo uzyskało dostęp do funduszy strukturalnych UE. Wsparcie można było uzyskać w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR).

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Alokacja środków dla województwa świętokrzyskiego w ramach ZPORR na lata 2004-2006 wynosi 133 078 133 euro.

Realizacja ZPORR (dane na styczeń 2006 r.):

Priorytety ZPORR	Liczba złożonych wniosków	Wnioski wybrane do realizacji		Alokacja z funduszy UE na okres 2004-2006 (zł) 1 euro=3,8365 zł
		Liczba	Wartość dofinansowania z funduszy UE (zł)	
Priorytet I Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów	115	62	329 803 557,12	288 547 683,82
Priorytet II Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach	173	58	43 684 027,49	85 810 822,86
Priorytet III Rozwój lokalny	599 (Działanie 3.4 – 229)	194	169 246 177,64 (Działanie 3.4 – 87 wniosków o wartości 5 969 286,89zł)	136 195 750,00
Razem		314	542 733 762,25	510 554 256,68

Sektorowe Programy Operacyjne

Fundusze strukturalne w latach 2004-2006 wdrażane są również w ramach sektorowych programów operacyjnych:

- Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw (*SPO WKP*);
- Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój zasobów ludzkich (*SPO RZL*);
- Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich (*SPO ROLNY*);
- Sektorowego Programu Operacyjnego Transport (*SPO TRANSPORT*);
- Sektorowego Programu Operacyjnego Rybołówstwo i przetwórstwo ryb (*SPO RYBY*)

Przy czym ostatni spośród nich odgrywa marginalną rolę na obszarze województwa świętokrzyskiego.

SPO WKP

Zestawienie projektów SPO WKP dla województwa świętokrzyskiego (od początku uruchomienia Programu do końca marca 2006 r.)

Umowy (decyzje) o dofinansowanie projektu		Projekty zrealizowane	
Liczba	Dofinansowanie ze środków wspólnotowych (w mln zł)	Liczba	Poniesione wydatki (w mln zł)
105	51,9	26	2,6

SPO Transport

W ramach tego Programu nie jest realizowany żaden projekt z terenu województwa.

SPO RZL

Stan realizacji programów realizowanych w ramach SPO RZL w regionie (stan na koniec 2005 r.)

Liczba projektów zrealizowanych*	Projekty w trakcie realizacji**		Zarejestrowane wnioski
	Liczba	w mln zł	
5	42	27,5	22

*projekty, na które planuje się przedstawienie wniosku o płatność końcową w następnym okresie sprawozdawczym

**projekty, które w następnym okresie sprawozdawczym planuje się zaakceptować do realizacji na podstawie umowy o finansowanie projektu lub decyzji lub, na które nie planuje się w następnym okresie sprawozdawczym przedstawienia wniosku o płatność końcową

SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich

Oszacowanie wartości wsparcia alokowanego w regionie nie jest w chwili obecnej możliwe.

Podsumowanie pomocy krajowej i zagranicznej dla województwa w latach 2000-2005 (wartość szacunkowa):

Program	Kwota dofinansowania w mln zł
Pomoc krajowa	
Kontrakt Wojewódzki 2001-2003 ogółem	231,1
w tym:	
• zadania współfinansowane ze środków ministrów właściwych	10,1
Kontrakt Wojewódzki 2004 ogółem	59,6
w tym:	
• zakup szynobusów	12,5
• współfinansowanie projektów w ramach ZPORR	9,6
Kontrakt Wojewódzki 2005-2006 (alokacja dla 2005 r.)	16,1
WFOŚiGW (dane za lata 2002-2005)	153,0
Fundusz Pracy (wyłącznie środki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu) – z wyłączeniem udziału FP w programach wojewódzkich, PAOW oraz PHARE)	361,2
Razem pomoc krajowa	821,0
Pomoc zagraniczna	
Phare SSG 2001 (kwota wydatkowana)	71,8
Phare SSG 2002 (kwota wydatkowana)	17,7
Phare SSG 2003 (kwota zakontraktowana)	17,6
Phare Odbudowa (kwota wydatkowana)	70,4
SAPARD (kwota płatności)	215,4
Ogółem Pomoc Przedakcesyjna ze środków UE	392,9
PAOW	36,4
ZPORR 2004-2006	532,3
SPO WKP	51,9
SPO RZL	27,5
Razem pomoc zagraniczna	1 041,0
Razem pomoc krajowa i zagraniczna	1 862,0

Kwoty przeliczane według kursu 1 euro =4 zł.

Wpływ wsparcia na rozwój społeczno - gospodarczy regionu

W chwili obecnej pełna ocena efektywności wykorzystania pomocy publicznej zarówno krajowej jak i zagranicznej nie jest możliwa. Większość programów znajduje się w trakcie realizacji, wiele przedsięwzięć inwestycyjnych przewidzianych jest do realizacji przez wiele lat, wobec czego nie można podsumować efektów ich wdrożenia, a tym bardziej określić efektywności wykorzystania środków. Dokładna ocena wpływu realizowanych programów pomocowych na sytuację gospodarczo – społeczną regionu będzie możliwa dopiero w dłuższym horyzoncie czasowym. Wtedy będzie można za pomocą odpowiedniego systemu monitoringu ocenić ten wpływ. Na obecnym etapie możliwe jest jedynie przedstawienie dostępnych najważniejszych efektów rzeczowych realizowanych programów. Większość projektów realizowanych w ramach wymienionych programów koncentrowała się na rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej. Działania te zaowocowały wymiernymi efektami rzeczowymi w zakresie rozwoju infrastruktury⁶:

⁶ przytoczono najważniejsze efekty rzeczowe, wartość ich ulega systematycznym zmianom w miarę postępu realizacji programów

- transportowej (wybudowano lub zmodernizowano około 492,5 km dróg, oraz 6 mostów);
- ochrony środowiska (przekazano do eksploatacji około 603 km sieci kanalizacyjnej z 3094 indywidualnymi przyłączeniami oraz 835,6 km sieci wodociągowej z 3013 przyłączeniami, wybudowano 23 oczyszczalnie ścieków oraz 3 zbiorniki retencyjne);
- oświatowej, kulturowej i sportowej (wybudowano, rozbudowano, zmodernizowano w przybliżeniu 207 obiektów szkolnych, ośrodków wychowawczych, ośrodków kultury, obiektów sportowych);
- ochrony zdrowia (dofinansowano budowę, modernizację i zakup aparatury i sprzętu medycznego dla około 40 szpitali, oddziałów szpitalnych, placówek pomocy społecznej),

a także, wsparciem

- rozwoju zasobów ludzkich (różnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objętych zostało co najmniej 30 tys. osób),
- przedsiębiorczości i innowacji (między innymi utworzono Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii w Kielcach, Miejską Strefę Gospodarczą w Skarżysku – Kamiennej oraz Inkubator Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim).

Dotychczasowe doświadczenia związane z wdrażaniem programów pomocowych wskazują na ogromne zapóźnienia i ogromne potrzeby w obszarze infrastruktury technicznej w tym zwłaszcza w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków, gospodarki odpadami, budowy dróg. Jaskrawym przykładem jest tutaj ZPORR i zainteresowanie wnioskodawców działaniami dotyczącymi kanalizacji i budowy dróg gdzie zapotrzebowanie na środki kilkukrotnie przekroczyło dostępną alokację w ramach Programu. Doświadczenia te znalazły odzwierciedlenie w układzie priorytetów i podziale środków na poszczególne priorytety RPOWŚ na lata 2007-2013.

Zwrócić należy także uwagę na stosunkowo słabe wsparcie sektora przedsiębiorczości oraz sfery badawczo-rozwojowej w województwie oraz niski poziom wsparcia tych sektorów w regionie ze środków programów sektorowych. Mając powyższe na uwadze i doceniając rolę innowacyjności w nowym okresie programowania w sposób szczególny wyeksponowane zostały w RPOWŚ na lata 2007-2013 priorytety dotyczące wsparcia przedsiębiorczości i innowacyjności.

Mimo braku, na obecnym etapie, szczegółowych danych o efektach rzeczowych i bezpośrednich rezultatach zrealizowanych lub wciąż realizowanych projektów, można pokusić się o wstępną ocenę udzielonej pomocy, przedstawić ogólne podsumowanie procesu pozyskiwania środków zewnętrznych przez podmioty z regionu. Rozpatrując skalę i zakres zadań realizowanych w ramach programów pomocowych można pokusić się o stwierdzenie, iż fundusze zewnętrzne stanowią i stanowiąc będą olbrzymi a zarazem niezbędny, biorąc pod uwagę skalę problemów społeczno-gospodarczych, bodziec dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa świętokrzyskiego. Wymagany wkład własny beneficjenta w większości programów sprawił, iż zaangażowane zostały ogromne środki finansowe w obszarach do tej pory niedoinwestowanych.

Jednym z zauważalnych efektów wdrażania dotychczas dostępnych programów jest znaczne wzmocnienie i poprawa jakości zasobów ludzkich w podmiotach, które aplikowały o środki europejskie.

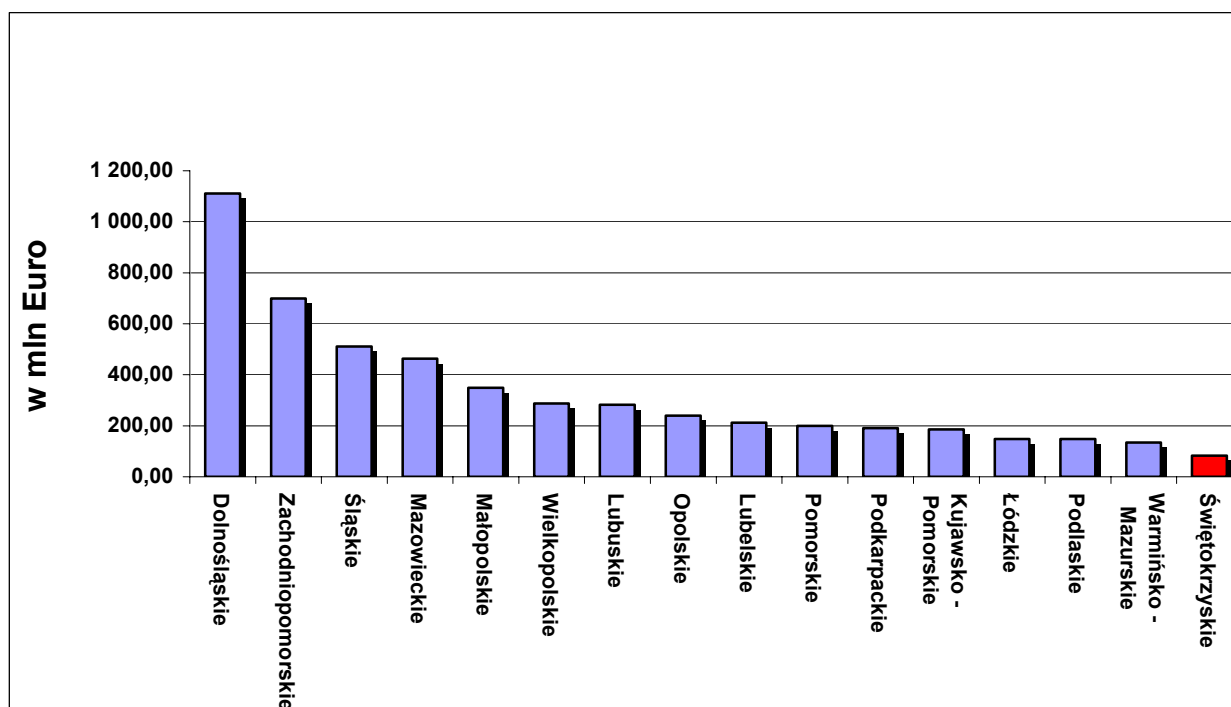
Środki pomocy przedakcesyjnej stanowiły dla samorządów i innych beneficjentów element przygotowania się do funduszy strukturalnych po 1 maja 2004 r. Aplikowanie po środki przedakcesyjne umożliwiło beneficjentom poznanie mechanizmów i instrumentów polityki regionalnej UE. W kontekście organizacyjnym doświadczenie nabyte przez wszystkie jednostki odpowiedzialne za wdrażanie programów, zarówno na poziomie krajowym jak

i regionalnym pozwoli na wypracowanie skutecznych norm, zasad i procedur obowiązujących w kolejnym okresie programowania na lata 2007-2013.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują na znaczące oddziaływanie na rozwój regionu dużych i kompleksowych projektów oraz rosnącą rolę kooperacji różnych podmiotów w realizacji projektów, szczególnie w obszarze infrastruktury drogowej (drogi wojewódzkie i powiatowe), informacyjnej, ochrony środowiska i edukacyjnej na poziomie wyższym. Znakomitym przykładem współdziałania na etapie przygotowania i realizacji inwestycji jest projekt z zakresu społeczeństwa informacyjnego „e-świętokrzyskie”. Właśnie projekty duże kompleksowe, o znaczeniu co najmniej ponadlokalnym lub/i integrujące wiele podmiotów, powinny stać się głównym celem interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WŚ 2007-2013.

Bardzo istotnym spostrzeżeniem jakie nasuwa się analizując pomoc publiczną dla województwa świętokrzyskiego jest ograniczona dostępność środków pomocowych dla województwa świętokrzyskiego. Skala środków dostępnych dla województwa w ramach pomocy zagranicznej stawia świętokrzyskie na ostatnich miejscach miejscu w kraju – i nie jest to wynikiem złej efektywności jej wykorzystania ale niskiej dostępności. Województwo nie mogło być beneficjentem pomocy przygranicznej, nie zostało zakwalifikowane do funduszu ISPA zarówno w części dotyczącej transportu jak i ochrony środowiska.

Pomoc UE udzielona Polsce w ramach Programu Phare 1990-2003, ISPA 2000-2003 oraz SAPARD (według województw)

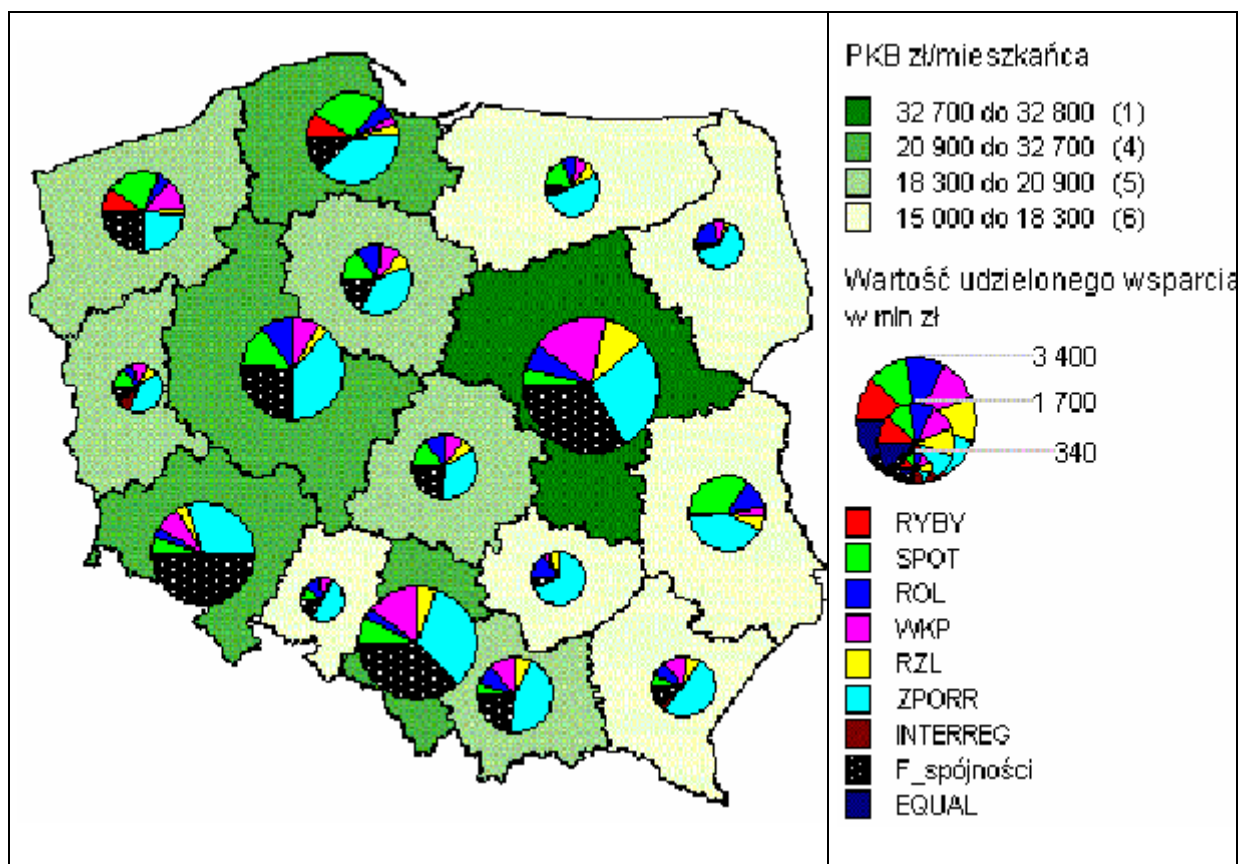

Źródło: Publikacja Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej (ISBN 83-89218-13-5)

Mimo, że świętokrzyskie należy do grupy pięciu najmniej rozwiniętych regionów w kraju nie mogło skorzystać z funduszu Phare SSG w I edycji z roku 2000. Według danych UKIE w latach 1990 – 2003 województwo świętokrzyskie otrzymało pomoc zagraniczną zaledwie w wysokości 82,3 mln Euro (podobne pod względem wielkości województwa lubuskie i opolskie odpowiednio 282,9 i 240 mln Euro). Generalnie można stwierdzić, że

województwo w bardzo ograniczonym zakresie korzysta z Funduszu Spójności i programów sektorowych (SPO Transport).

**Struktura udzielonego wsparcia wspólnotowego wg. programów operacyjnych,
inicjatyw wspólnotowych, Funduszu Spójności w układzie regionalnym
(stan na koniec 2005 r.)**

Źródło: Dwa lata polski w unii europejskiej; Ministerstwo Rozwoju Regionalnego 28 kwietnia 2006 r.
http://www.mrr.gov.pl/Aktualnosc/strona_glowna/konferencja+280406+dwa+lata+w+ue.htm

5. Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 oraz ich spójność z dokumentami krajowymi i UE

Cel generalny

Celem generalnym przyświecającym realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 jest:

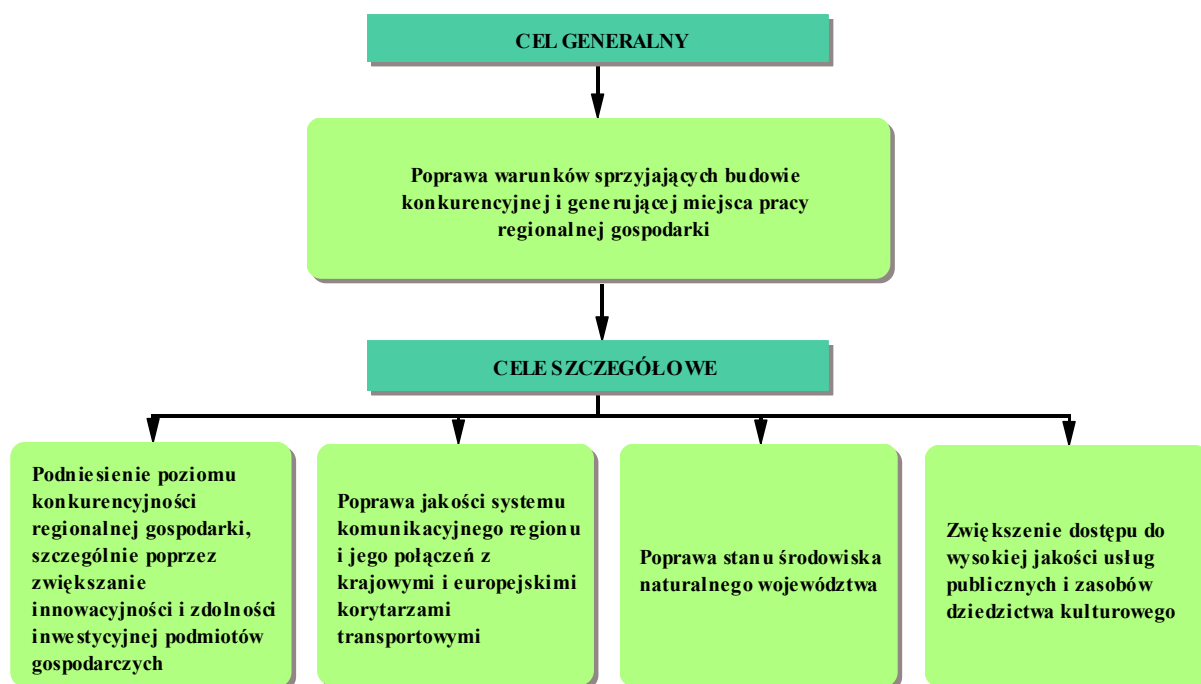
**POPRAWA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH BUDOWIE KONKURENCYJNEJ
I GENERUJĄCEJ NOWE MIEJSCA PRACY REGIONALNEJ GOSPODARKI**

Cele szczegółowe

W cel generalny wpisują się następujące cele szczegółowe:

- **Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki szczególnie poprzez zwiększanie innowacyjności i zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych;**
- **Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi;**
- **Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa;**
- **Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego.**

Cele RPOWŚ realizowane będą poprzez układ priorytetów i działań stanowiących rozwinięcie założeń strategicznych programu na poziom operacyjny.

Uzasadnienie wyboru celów programu

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 ma przynieść efekt w postaci budowy nowoczesnej gospodarki regionu, bazującej na wiedzy i umiejętnościach, otwartej na innowacje, generującej nowe miejsca pracy. Wymaga to podjęcia wielotorowych działań dla zmiany obecnej struktury gospodarki województwa, z dominującymi przestarzałymi i nieefektywnymi sektorami (m.in. rolnictwo i tradycyjne gałęzie przemysłu). Zrealizowanie celu generalnego programu nastąpi poprzez cztery cele szczegółowe, skoncentrowane m.in. na bezpośrednim wsparciu przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu i podmiotów działających na rzecz rozwoju innowacji, jak również zdecydowanej poprawie warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Cel 1. „Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki szczególnie poprzez zwiększanie innowacyjności i zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych”

Gospodarka województwa charakteryzuje się bardzo niskim poziomem innowacyjności, co przy niewielkich nakładach przeznaczanych przez przedsiębiorstwa na badania i rozwój oraz stosunkowo słabym dostępem do kapitału inwestycyjnego, sprawia, że pogłębia się dystans w rozwoju gospodarczym pomiędzy Świętokrzyskiem, a lepiej rozwiniętymi regionami polskimi i z innych krajów Unii Europejskiej.

W cel 1. wpisywać się będzie wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw we wdrażaniu nowych rozwiązań i technologii, pomoc na tworzenie nowych firm, wzmocnienie powiązań pomiędzy sferą gospodarczą, uczelniami oraz sektorem naukowo-badawczym. Dynamiczny rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego jest również istotnym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, dlatego stanowić będzie ważny element tego programu.

Cel 2. „Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi”

Województwo Świętokrzyskie, pomimo umiejscowienia pomiędzy dużymi ośrodkami aglomeracyjnymi (Warszawa, Łódź, Kraków), jest słabo dostępne komunikacyjnie. Istniejąca gęstość dróg i linii kolejowych jest wystarczająca, wymaga jednak pilnej modernizacji, w celu zwiększenia przepustowości oraz podniesienia bezpieczeństwa podróży. Wzmocnienie systemu komunikacyjnego w RPOWŚ dotyczyć będzie m.in. inwestycji na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych, tworzących spójny układ z siecią dróg krajowych i ekspresowych, finansowanych w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”. Ponadto wspierana będzie modernizacja infrastruktury kolejowej, stanowiącej istotne uzupełnienie systemu transportowego regionu. Coraz większe znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności województwa ma także włączenie w system pasażerskiego transportu lotniczego.

Cel 3. „Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa”

Istotną barierą dla poprawy jakości życia mieszkańców Świętokrzyskiego jest niewystarczające wyposażenie w systemy infrastruktury ochrony środowiska (m.in. systemy wodociągowo-kanalizacyjne, wraz z oczyszczalniami ścieków i stacjami uzdatniania wody oraz nowoczesne i przyjazne dla środowiska zbiorcze sieci grzewcze). Niedostateczny stan tej infrastruktury niesie za sobą ryzyko skażenia zasobów środowiska przyrodniczego, których wykorzystanie stanowi jedną z najważniejszych szans rozwojowych dla regionu.

W ramach tego celu skupione będą przedsięwzięcia dotyczące m.in. systemów wodociągowych i kanalizacyjnych, zagospodarowania odpadów, ochrony przeciwpowodziowej na obszarach, na których istnieją zapóźnienia w tym zakresie. Priorytetowo traktowane będą projekty służące wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.

Ponadto z uwagi na fakt, iż regionalny system energetyczny jest w większości przestarzały i niedostosowany do potrzeb zarówno mieszkańców jak i podmiotów gospodarczych, konieczne będzie wsparcie inwestycji służących podniesieniu jakości infrastruktury energetycznej w regionie.

Cel 4. „Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego”

Regiony podnoszą swą konkurencyjność również poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług sfery publicznej, tj. ochrony zdrowia, edukacji, dóbr kultury, zróżnicowanych możliwości wypoczynku i zagospodarowania czasu wolnego. Poprawa dostępu do tych usług ma duży wpływ na wzrost atrakcyjności życia w regionie, a co się z tym wiąże, pozwoli na zahamowanie odpływu ludzi młodych, szczególnie z wyższym wykształceniem, poza województwo.

Realizacja tego celu przyniesie ma efekty w postaci m.in. poprawy jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia, szkół i przedszkoli, oraz instytucji kultury. Dodatkowo, szczególne wsparcie należy zwrócić w kierunku poprawy dostępu do istniejących w regionie bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego, obiektów sportowych i rekreacyjnych, w celu uczynienia z nich atrakcyjnych obiektów turystycznych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 jako narzędzie realizacji Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

Obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego na lata 2000 – 2015 jest obecnie aktualizowana. Po fazie konsultacji społecznych przyjęcie zaktualizowanej Strategii przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego zaplanowano na II połowę 2006 r.

Celem generalnym projektu aktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 **jest wzrost atrakcyjności województwa dla zintegrowanego rozwoju społeczno – gospodarczo – przestrzennego**. Strategia rozwoju zmierza do poprawy wizerunku województwa świętokrzyskiego, pokazując faktyczne i potencjalne korzyści dla mieszkańców i inwestorów w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego. Podniesienie atrakcyjności, wedle zapisów Strategii, oznacza relatywne wobec otoczenia polepszanie warunków inwestowania na obszarze województwa, zwłaszcza przez inwestorów zewnętrznych, polepszanie warunków funkcjonowania firm i całego układu gospodarki rynkowej, rozwój wszelkich dopuszczalnych ekologicznie form przedsiębiorczości oraz instytucji i organizacji obsługujących życie społeczno-gospodarcze regionu. Cel generalny Strategii realizowany jest przez szereg celów warunkujących, priorytetów i kierunków działań.

Zarówno cel generalny, jak i cele szczegółowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 w całości wpisują się w założenia Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego.

1. Cel szczegółowy RPOWŚ „**Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki szczególnie poprzez zwiększanie innowacyjności i zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych**” w szczególności odpowiada następującym celom i priorytetom Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego:

CEL WARUNKUJĄCY NR 1 – Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa,

PRIORYTET 1 – Tworzenie otoczenia przyjaznego dla powstawania i rozwoju nowoczesnego biznesu, szczególnie sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz pozyskiwania kapitału pobudzającego rozwój gospodarczy.

PRIORYTET 2 – Wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

PRIORYTET 3 – Kształtowanie specjalizacji regionalnej w gospodarce.

CEL WARUNKUJĄCY NR 2 – Rozwój zasobów ludzkich,

PRIORYTET 3 – Zacieśnianie więzi pomiędzy sektorem nauki a działalnością gospodarczą.

2. Zapisy celu szczegółowego RPOWŚ **„Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi”** bezpośrednio korespondują z następującymi celami i priorytetami Strategii:

CEL WARUNKUJĄCY NR 5 – Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej.

PRIORYTET 2 – Podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego oraz gospodarki przestrzennej stymulującej rozwój regionu.

CEL WARUNKUJĄCY NR 1 – Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa,

PRIORYTET 4 – Kreowanie rozwoju i dywersyfikacji funkcji wyższego rzędu w Kielcach oraz racjonalnego rozwoju miast i centrów gmin województwa.

3. Cel szczegółowy RPOWŚ **„Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa”** odpowiada następującym zapisom Strategii:

CEL WARUNKUJĄCY NR 3 – Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury,

PRIORYTET 1 – Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych.

CEL WARUNKUJĄCY NR 5 – Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej.

PRIORYTET 3 – Rozwój infrastruktury ochrony środowiska.

PRIORYTET 4 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego.

CEL WARUNKUJĄCY NR 6 – Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

PRIORYTET 1 – Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich umożliwiający przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych.

4. **„Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego”** – kolejny cel szczegółowy RPOWŚ odpowiada następującym celom i priorytetom Strategii:

CEL WARUNKUJĄCY NR 1 – Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa,

PRIORYTET 4 – Kreowanie rozwoju i dywersyfikacji funkcji wyższego rzędu w Kielcach oraz racjonalnego rozwoju miast i centrów gmin województwa.

CEL WARUNKUJACY NR 3 – Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury,

PRIORYTET 2 – Ochrona dziedzictwa kulturowego.

PRIORYTET 3 – Tworzenie warunków rozwoju kultury, turystyki, sportu i rekreacji.

CEL WARUNKUJACY NR 5 – Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej.

PRIORYTET 1 – Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych.

PRIORYTET 5 – Rozwój systemów informatycznych – szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz regionalnej zintegrowanej platformy usług elektronicznych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 jako narzędzie realizacji Narodowej Strategii Spójności (NSRO)

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) 2007-2013 jest dokumentem określającym działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSS służy jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych.

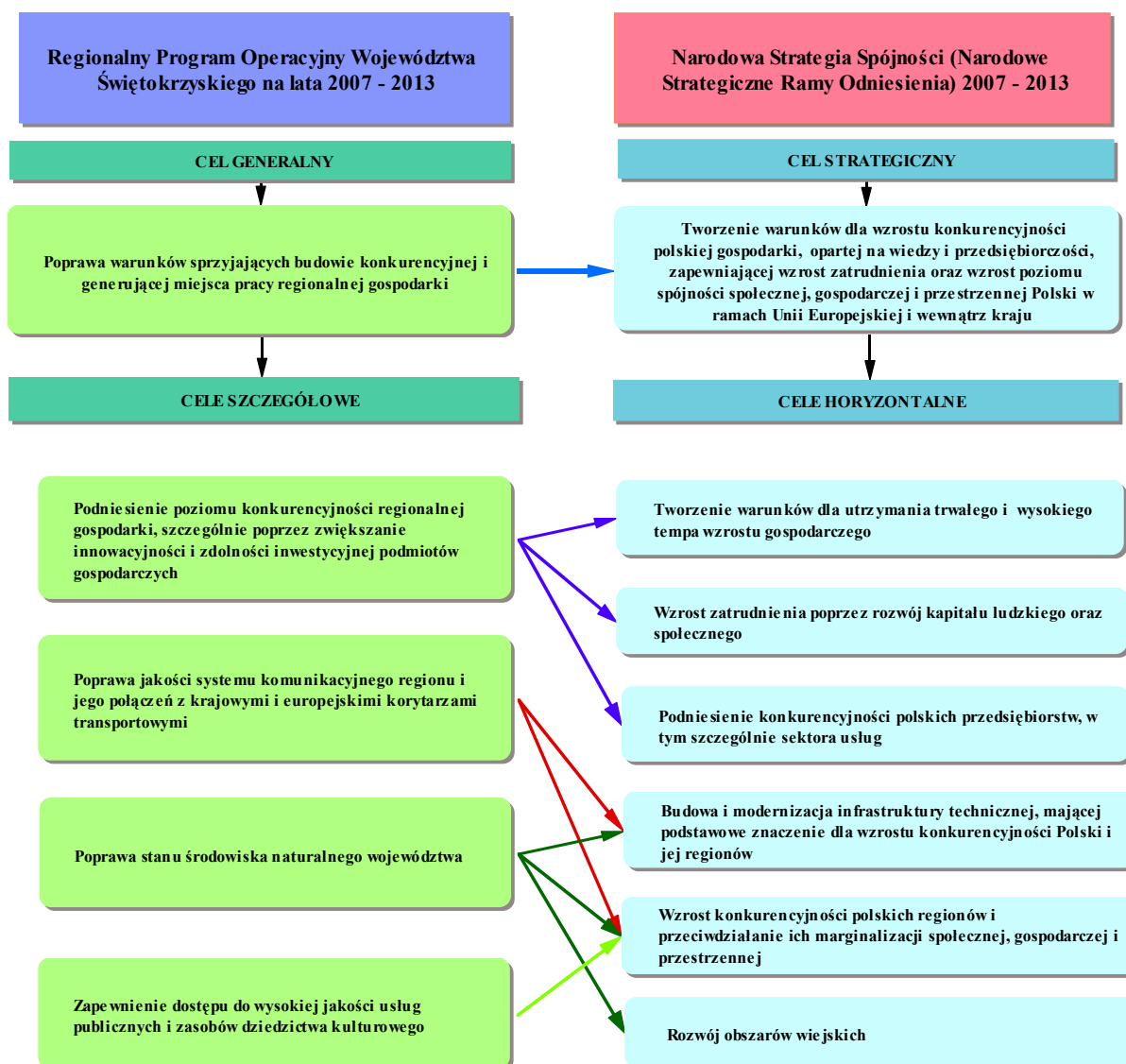
Cel strategiczny Narodowej Strategii Spójności określono w następujący sposób:

„Celem strategicznym Narodowej Strategii Spójności jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju”.

Założono, że cel strategiczny realizowany będzie przez szereg horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Tworzenie warunków dla utrzymania trwałego i wysokiego tempa wzrostu gospodarczego,
2. Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego oraz społecznego
3. Podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw w tym szczególnie sektora usług,
4. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów, rozwój obszarów wiejskich i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
6. Rozwój obszarów wiejskich.

Zamieszczony poniżej wykres przedstawia relacje celów RPOWŚ oraz NSS.

Powyższe zapisy sporządzone zostały w oparciu o dokumenty unijne, wyznaczające kierunki rozwoju w latach 2007 – 2013, w szczególności Strategiczne Wytyczne Wspólnoty na lata 2007 – 2013 oraz odnowioną Strategię Lizbońską. Zarówno cel generalny, jak i cele szczegółowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 w pełni wpisują się w cele Narodowej Strategii Spójności.

Spójność celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 z zapisami Strategicznych Wytycznych Wspólnoty

W zgodzie z zapisami Strategicznych Wytycznych Wspólnoty na lata 2007 – 2013, dotyczących polityki spójności wspierającej wzrost gospodarczy i zatrudnienie, realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 służyć ma:

- Zwiększeniu atrakcyjności województwa poprzez poprawę jego dostępności, zapewnieniu odpowiedniej jakości i poziomu usług oraz ochronie potencjału jego środowiska;
- Wspieraniu innowacyjności, przedsiębiorczości oraz gospodarki opartej na wiedzy poprzez zwiększanie potencjału w dziedzinie badań naukowych i innowacji, w tym w sektorze nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych;

- Tworzeniu większej liczby lepszych miejsc pracy.

Cel szczegółowy **„Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki szczególnie poprzez zwiększanie innowacyjności i zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych”** znajduje swe odzwierciedlenie w zapisach wytycznej: „Podnoszenie poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu gospodarczego”. Według tej wytycznej, w celu realizacji unijnych celów zapewnienia wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy, konieczne jest m.in. podjęcie działań zmierzających do podniesienia poziomu badań naukowych i rozwoju technologicznego, w szczególności w sektorze prywatnym. Promocja innowacji w przedsiębiorstwach odbywać się powinna poprzez wprowadzanie nowych lub ulepszonych konkurencyjnych towarów, procesów i usług, oraz zwiększanie zdolności regionów do generowania i absorpcji nowych technologii. Jako, że inwestycje w innowacje stanowią nadrzędny priorytet polityki spójności w Unii, nader istotne jest podjęcie wysiłków w celu stworzenia takich warunków dla przedsiębiorstw, które sprzyjają tworzeniu, rozprzestrzenianiu i wykorzystywaniu nowej wiedzy przez podmioty gospodarcze. Ważnym elementem promocji wiedzy i innowacji jest także ułatwianie dostępu do ich finansowania.

Wytyczna pn. „Uczynić z Europy i jej regionów bardziej atrakcyjne miejsce dla inwestycji i pracy” stanowi punkt odniesienia dla dwóch kolejnych celów szczegółowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego: **„Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi”** oraz **„Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa”**.

Autorzy Strategicznych Wytycznych Wspólnoty zwracają uwagę, że jednym z warunków postępu ekonomicznego i wzrostu zatrudnienia jest dostępność niezbędnej infrastruktury (w tym m.in. komunikacyjnej, ochrony środowiska, energetycznej), na potrzeby podmiotów gospodarczych. Inwestycje w infrastrukturę mają przynieść efekt w postaci podniesienia poziomu atrakcyjności gospodarczej i społecznej słabszych regionów.

Dla podniesienia konkurencyjności województwa świętokrzyskiego, charakteryzującego się słabą dostępnością komunikacyjną, niezbędne są kompleksowe inwestycje w poprawę systemu transportowego. Priorytetowe traktowanie tego zagadnienia przez Samorząd Województwa znajduje swoje uzasadnienie w zapisach SWW, gdzie mowa jest o tym,

że „...skuteczna, elastyczna i bezpieczna infrastruktura transportowa jest koniecznym warunkiem rozwoju gospodarczego, ponieważ, ułatwiając przepływ ludzi i towarów, przyczynia się do zwiększenia wydajności, a tym samym perspektyw rozwoju poszczególnych regionów.”

Również specjalna uwaga zwrócona w RPOWŚ na poprawę stanu środowiska naturalnego ma oparcie w wytycznych wspólnotowych, gdzie mowa jest o tym, że inwestycje w środowisko mogą przynosić zyski dla gospodarki, wpływając na zmniejszenie kosztów oczyszczania lub likwidacji szkód, kosztów ochrony zdrowia, pobudzając tworzenie innowacji i nowych miejsc pracy i przede wszystkim zapewniając długofalową stabilność wzrostu gospodarczego.

Ostatni z celów szczegółowych RPOWŚ, pn. **„Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego”**, odnosi się do zagadnień o dużym znaczeniu dla poprawy warunków życia mieszkańców województwa i atrakcyjności regionu dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Istniejące w regionie zapóźnienia w zakresie szeroko pojętej infrastruktury sfery publicznej stanowią poważne utrudnienie dla podniesienia dostępności i jakości usług publicznych. Bariera dla rozwoju gospodarczego regionu jest

niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę turystyczną, co uniemożliwia efektywne wykorzystanie bogatych zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, istniejących w regionie. Sformułowanie tego celu, jako jednego z kierunków wymagających szczególnej uwagi, wynika z faktu uwzględnienia specyficznych potrzeb województwa w tym zakresie i identyfikacji bogatych zasobów turystycznych jako istotnego czynnika rozwojowego.

Przyporządkowanie priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013 do poszczególnych celów szczegółowych programu

CELE SZCZEGÓŁOWE

<p>1</p> <p>Podniesienie poziomu konkurencyjności regionalnej gospodarki, szczególnie poprzez zwiększanie innowacyjności i zdolności inwestycyjnej podmiotów gospodarczych</p>	<p>2</p> <p>Poprawa jakości systemu komunikacyjnego regionu i jego połączeń z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi</p>	<p>3</p> <p>Poprawa stanu środowiska naturalnego województwa</p>	<p>4</p> <p>Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i zasobów dziedzictwa kulturowego</p>
---	--	---	--

PRIORYTETY

<p>1</p> <p>Rozwój przedsiębiorczości</p>	<p>3</p> <p>Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu</p>	<p>4</p> <p>Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej</p>	<p>5</p> <p>Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport</p>
<p>2</p> <p>Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału</p>			<p>6</p> <p>Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast</p>
<p>6</p> <p>Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast</p>			

Wskaźniki realizacji celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013

Skwantyfikowane wskaźniki na poziomie celów programu pozwalają ocenić, czy jego realizacja przynosi oczekiwane efekty. Na podstawie zapisów Narodowej Strategii Spójności (Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia) zaproponowano następujące wskaźniki realizacji celów RPOWŚ:

- Wskaźnik zatrudnienia (%),
- Stopa bezrobocia (%),
- Struktura zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki,
- Procentowy udział osób z wyższym wykształceniem w ludności w wieku 15-64 lata,
- Dynamika PKB,
- Wartość dodana brutto na mieszkańca w relacji do średniej krajowej (%),
- Wskaźnik urbanizacji.

Lp.	Województwo na tle kraju	Wskaźnik zatrudnienia w %	Stopa bezrobocia w %	Struktura zatrudnienia w sektorach gospodarki ⁷			Udział % w ludności w wieku 15-64 lata, osób z poziomem wykształcenia			Dynamika Produktu krajowego brutto (rok poprzedni = 100)	Wartość dodana brutto na mieszkańca w relacji do średniej krajowej w %	Wskaźnik urbanizacji W 2004 r.
				sektor I	sektor II	sektor III	podstawowe (łącznie z gimnazjalnym)	średnie łącznie z zasadniczym zawodowym i policealnym)	wyższe			
BAEL przeciętne roczne w 2004 r.										2002		
1.	POLSKA	44,3	19,0	18,0	28,8	53,2	22,9	64,3	12,8	102,7	100,0	61,5
2.	Świętokrzyskie	41,9	20,6	31,7	23,7	44,6				103,5	78,2	45,5

Lp.	Priorytety RPOWŚ 2007 – 2013	Procentowy podział środków na priorytety
1.	Priorytet 1. Rozwój przedsiębiorczości	
2.	Priorytet 2. Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu	
3.	Priorytet 3. Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu	
4.	Priorytet 4 . Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej	
5.	Priorytet 5. Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, sport i turystykę	
6.	Priorytet 6. Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast	
7.	Priorytet 7. Pomoc techniczna	
	Całość programu	100%

⁷ I – rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo, II – przemysł, budownictwo, III – usługi.

6. Priorytety Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

Priorytety Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

1
Rozwój przedsiębiorczości

2
Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu

3
Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu

4
Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej

5
Wzrost jakości infrastruktury społecznej oraz inwestycje w dziedzictwo kulturowe, turystykę i sport

6
Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast

7
Pomoc techniczna

Priorytet 1. Rozwój przedsiębiorczości

Uzasadnienie wyboru priorytetu

W gospodarce województwa świętokrzyskiego dominują mało efektywne działy. Przedsiębiorstwa działające w Świętokrzyskim są w większości niedoinwestowane, mało innowacyjne i tworzą zbyt mało miejsc pracy. Nakłady inwestycyjne w 2004 r. w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim wyniosły 1,78% nakładów tego sektora w kraju, co plasowało region na ostatniej pozycji. Również wartość wydatków na badania i rozwój w sektorze przedsiębiorstw jest o wiele niższa od średniej krajowej i wpływa na zwiększanie się dystansu względem najbardziej konkurencyjnych województw.

W celu przezwyciężenia barier rozwojowych przedsiębiorczości w Świętokrzyskim, w pierwszym priorytecie programu przewidziano bezpośrednie wsparcie inwestycyjne mikro, małych i średnich firm. Preferowane będą podmioty działające w sektorze usług, w branży turystycznej, dzięki realizacji inwestycji generujące nowe miejsca pracy i wdrażające nowe, innowacyjne technologie i rozwiązania. Przedsiębiorstwa będą też miały możliwość uzyskania dotacji na tworzenie nowych miejsc pracy, jak również dofinansowania organizacji misji gospodarczych oraz kosztów udziału w targach.

Firmy chcące sprzedawać swe produkty i usługi na rynkach Unii Europejskiej często stoją przed koniecznością dostosowania swojej bazy i organizacji procesów technologicznych do wymogów wspólnotowych. W programie przewidziano dofinansowanie projektów, służących spełnieniu tych warunków.

Wskaźniki przedsiębiorczości w województwie świętokrzyskim są znacznie niższe od średniej krajowej, zaś za podstawową przeszkodę w tworzeniu nowych firm uznaje się niedostateczny dostęp do źródeł finansowania. W priorytecie tym założono wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą.

W Świętokrzyskim w stosunkowo niewielkiej skali tworzone są sieci współpracy pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami. W celu rozwoju powiązań kooperacyjnych firm, zwiększających ich konkurencyjność na rynkach Polski, jak i innych krajów Unii Europejskiej, przedsięwzięcia w tym zakresie uzyskują dofinansowanie w ramach RPOWŚ.

W województwie świętokrzyskim istnieje duże zapotrzebowanie na usługi instytucji otoczenia biznesu oraz funduszy pożyczkowych i poręczeniowych. Słabość tych jednostek, dostarczających firmom wszechstronnej pomocy, w tym finansowej i doradczej, w istotny sposób utrudnia powstawanie i rozwój przedsiębiorstw. W priorytecie pierwszym programu zarezerwowano środki na rozwój już istniejących instytucji otoczenia biznesu oraz funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych, jak również na tworzenie nowych tego typu podmiotów. Niebagatelną rolę powinny odgrywać inkubatory przedsiębiorczości akademickiej i parki technologiczne jako organizacje wspomagające rozwój przedsiębiorczości, a zwłaszcza gospodarki opartej na wiedzy i społeczeństwa informacyjnego.

Cele priorytetu

- Wzmocnienie konkurencyjności i zdolności inwestycyjnej sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- Wzrost innowacyjności gospodarki województwa,
- Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców regionu,

- Wzmocnienie inwestycyjne instytucji otoczenia biznesu oraz funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych.

Działania

1. Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw:
  - a. Bezpośrednie wsparcie projektów inwestycyjnych,
  - b. Dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy,
  - c. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie dostosowania do wymogów ochrony środowiska i innych wymogów wspólnotowych,
  - d. Budowa regionalnego systemu proeksportowego;
2. Tworzenie i rozwój powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstw;
3. Wsparcie dla tworzenia nowych firm;
4. Tworzenie i rozbudowa funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych;
5. Wsparcie inwestycyjne dla instytucji otoczenia biznesu;

Beneficjenci

- Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa z terenu województwa,
- Fundusze pożyczkowe i gwarancyjne działające w regionie,
- Instytucje otoczenia biznesu z terenu Województwa Świętokrzyskiego,
- Samorząd Województwa, samorzady lokalne - powiatowe i gminne lub jednostki organizacyjne działające w ich imieniu, związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- Szkoły wyższe.

Kategorie interwencji: 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, 51, 68

Wskaźniki monitorowania

Produkty

- Liczba wspartych podmiotów gospodarczych,
- Liczba utworzonych lub wspartych funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych,
- Liczba wspartych instytucji otoczenia biznesu,

Rezultaty

- Wielkość nakładów inwestycyjnych we wspartych przedsiębiorstwach,
- Liczba pożyczek i gwarancji udzielonych przez fundusze pożyczkowe i gwarancyjne,
- Liczba firm utworzonych w inkubatorach przedsiębiorczości,
- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy we wspartych przedsiębiorstwach.

Komplementarność

Priorytet jest komplementarny z PO Innowacyjna Gospodarka,

Priorytet 2. Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Kluczowymi czynnikami decydującymi o konkurencyjności gospodarki jest wysoki poziom innowacyjności przedsiębiorstw oraz efektywne wykorzystanie wiedzy i badań naukowych. Liczne badania i analizy dowodzą, że zdolność polskich firm do tworzenia i wdrażania nowych technologii i produktów jest bardzo niska. Na tym tle sytuacja przedsiębiorstw funkcjonujących w Województwie Świętokrzyskim wyróżnia się szczególnie niekorzystnie. Ponad połowa najważniejszych wyrobów wytwarzanych przez przemysł należy do sektora niskiej techniki.

802 przedsiębiorstwa przemysłowe w Świętokrzyskim wykorzystywało w 2004 r. komputery do sterowania i regulacji procesami technologicznymi, a 169 wykorzystywało linie produkcyjne sterowane komputerem. Wskaźniki te stanowią odpowiednio 3,3% i 2,18% udziału w kraju. Na niskim poziomie przedstawia się również wykorzystanie mediów elektronicznych przez świętokrzyskich przedsiębiorców. W 2002 r. w Świętokrzyskim 157 przedsiębiorstw posiadało lokalne sieci komputerowe (LAN), a 240 przedsiębiorstwa korzystały z usług Internetu, co sytuowało wówczas Świętokrzyskie odpowiednio na przedostatniej i 13. pozycji wśród polskich województw.

Dotychczasowa współpraca jednostek gospodarczych z jednostkami B+R jest nikła. Praktycznie nie istnieje bezpośrednia pomoc w tworzeniu rozwiązań innowacyjnych i sprzedaż gotowych rozwiązań technologicznych, czy organizacyjnych dla sektora MŚP. Duże firmy, w większości międzynarodowe, nie potrzebują właściwie kontaktu z jednostkami B+R, bo same takie jednostki wewnętrzne posiadają.

W ramach tego priorytetu wspierane będą przedsięwzięcia służące podniesieniu poziomu innowacyjności gospodarki województwa, szczególnie poprzez wzmocnienie potencjału sektora badawczo-rozwojowego dla rozwoju przedsiębiorczości, intensyfikację współpracy instytucji badawczo-rozwojowych (w tym uczelni wyższych i specjalistycznych jednostek ochrony zdrowia) z przedsiębiorstwami, skutkującą zwiększeniem transferu nowoczesnych technik i technologii oraz umiejętności ich wykorzystania. Priorytetowo traktowane będą projekty realizujące założenia Strategii Rozwoju Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005 – 2013. Przewidziano również dofinansowanie inwestycji wyższych uczelni, skierowanych na poprawę bazy dydaktycznej, szczególnie w kontekście wymagań rynku pracy.

W miarę postępu technicznego i cywilizacyjnego o sile i konkurencyjności regionu w coraz mniejszym stopniu decydują tradycyjne systemy infrastrukturalne (przy odpowiedniej skali nasycenia), zaś coraz większego znaczenia nabiera nowoczesna infrastruktura telekomunikacyjna i informatyczna. Rozwój regionalnych sieci teleinformatycznych oraz technologii informacyjnych spowoduje przede wszystkim poprawę dostępu do informacji, rozwój nowych form prowadzenia działalności gospodarczej oraz usług elektronicznych. Pozwoli także na znaczące zwiększenie liczby użytkowników Internetu zarówno do celów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, usług publicznych, jak również edukacją młodzieży oraz ustawiczną edukacją dorosłych.

Realizacja tego priorytetu przynieść ma zdecydowaną poprawę w tanim dostępie mieszkańców regionu do szerokopasmowego Internetu. Dofinansowane będą projekty dotyczące budowy i rozbudowy infrastruktury dostępu do Internetu, komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego

Rozwoju Regionalnego na lata 2004 – 2006, oraz planowanymi do realizacji w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Wspierane będą również m.in. przedsięwzięcia związane z wprowadzeniem elektronicznego obiegu dokumentów w jednostkach administracji samorządowej oraz rozwojem elektronicznych usług dla ludności oraz podmiotów gospodarczych, jak również budową i rozbudowa systemów transmisji danych pomiędzy instytucjami użyteczności publicznej, administracji samorządowej.

Istotnym komponentem niniejszego priorytetu będą również działania mające na celu promocję atrakcyjności inwestycyjnej regionu, kreowanie pozytywnego wizerunku województwa, wypracowanie i rozwój markowych regionalnych produktów turystycznych. Ma to istotne znaczenie dla rozwoju regionu, gdyż właśnie w turystyce upatruje się znaczny potencjał rozwojowy Świętokrzyskiego.

Samorządy z terenu województwa świętokrzyskiego dysponują stosunkowo niewielką liczbą kompleksowo wyposażonych terenów inwestycyjnych, spełniających oczekiwania potencjalnych inwestorów. W priorytecie tym przewidziano dofinansowanie inwestycji samorządów lokalnych, mających na celu utworzenie nowych bądź poprawę jakości już istniejących terenów przeznaczonych pod inwestycje gospodarcze.

Cele priorytetu

- Wzrost innowacyjności gospodarki województwa,
- Poprawa powiązań pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz innowacyjności i gospodarką,
- Tworzenie i rozbudowa sieci teleinformatycznych,
- Stworzenie systemu usług elektronicznych, w tym dla podmiotów gospodarczych,
- Poprawa możliwości przyciągania przez samorządy lokalne zewnętrznych inwestorów,
- Poprawa wizerunku regionu, jego potencjału gospodarczego i turystycznego.

Działania

1. Rozwój innowacji, wspieranie działalności dydaktycznej i badawczej szkół wyższych oraz placówek sektora „badania i rozwój”;
2. Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;
3. Promocja gospodarcza i turystyczna regionu;
4. Tworzenie kompleksowych terenów inwestycyjnych.

Beneficjenci

- Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa z terenu województwa,
- Instytucje otoczenia biznesu z terenu Województwa Świętokrzyskiego,
- Samorząd Województwa, samorządy lokalne - powiatowe i gminne lub jednostki organizacyjne działające w ich imieniu, związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, państwowa straż pożarna, policja,
- Szkoły wyższe – w zakresie infrastruktury dydaktycznej i badawczej, specjalistyczne placówki ochrony zdrowia prowadzące działalność badawczą, jednostki naukowo-badawcze, inne instytucje użyteczności publicznej, organizacje pozarządowe nie działające dla zysku, stowarzyszenia, fundacje jak również kościoły i związki wyznaniowe, jednostki wybrane w drodze przetargu, dostarczające usług użyteczności publicznej na zlecenie władz jednostek samorządu terytorialnego.

Kategorie interwencji: 01, 02, 03, 04, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 74

Wskaźniki monitorowania

Produkty

- Obszar województwa objęty zasięgiem szerokopasmowych sieci teleinformatycznych,
- Odsetek szkół mających dostęp do szerokopasmowego Internetu,
- Odsetek podmiotów gospodarczych, korzystających z szerokopasmowego Internetu,
- Powierzchnia utworzonych i dozbrojonych terenów inwestycyjnych.

Rezultaty

- Odsetek ludności województwa objęta zasięgiem szerokopasmowych sieci teleinformatycznych,
- Odsetek uczniów i studentów korzystających z Internetu,
- Liczba podmiotów gospodarczych wykorzystujących Internet do swojej działalności,
- Liczba podmiotów gospodarczych działających na utworzonych i dozbrojonych terenach inwestycyjnych,
- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy we wspartych przedsiębiorstwach.

Komplementarność

Priorytet jest komplementarny z PO Konkurencyjna Gospodarka, PO Rozwój Polski Wschodniej.

Priorytet 3. Podniesienie jakości systemu komunikacyjnego regionu

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Świętokrzyskie pod względem wyposażenia infrastrukturalnego jest słabsze zarówno od regionów Unii Europejskiej, jak i większości polskich województw. Niedostateczny stan infrastruktury komunikacyjnej stanowi istotny czynnik hamujący napływ inwestycji zewnętrznych, jak również rozwój rodzimych podmiotów gospodarczych. Na podstawie danych statystycznych jednoznacznie można stwierdzić, że inwestorzy, w szczególności zagraniczni, preferują obszary z znacznym stopniem zurbanizowane, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą i łatwym dostępem do obiektów biurowych i przemysłowych.

Duży problem stanowi wyczerpująca się przepustowość dróg przy jednocześnie nasilającym się ruchu pojazdów, dekapitalizacja dróg spowodowana niskimi nakładami na ich utrzymanie i modernizację, mała ilość przepraw mostowych oraz brak obwodnic obszarów zurbanizowanych, co powoduje liczne kolizje ruchu tranzytowego i lokalnego. Taka sytuacja ma negatywny wpływ na stan bezpieczeństwa na drogach i relatywne „oddalenie się województwa” od głównych krajowych i europejskich ośrodków wzrostu poprzez wydłużenie czasu podróży. Pilnej modernizacji wymagają też regionalne i lokalne linie kolejowe, jak również tabor kolejowy.

W ramach tego priorytetu realizowane będą przede wszystkim działania mające na celu taką rozbudowę i modernizację systemu dróg i linii kolejowych zawarty w *Programie*

Rozwoju Infrastruktury Transportowej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013, która zapewni spójność z krajowym i europejskim układem komunikacyjnym, a tym samym pozwoli na pełniejsze włączenie się regionu w procesy rozwojowe. Sprzyjać temu będzie również wymiana kolejowego i drogowego taboru w komunikacji pasażerskiej na obszarze województwa, sprzyjająca podnoszeniu jakości usług transportowych i ograniczeniu negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

Dofinansowaniu podlegać będą rozwiązania spełniające, co najmniej minimalne docelowe parametry techniczne określone w warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne oraz zdecydowanie poprawiające bezpieczeństwo ruchu pieszego i kołowego. Preferowane będą projekty o pozytywnym wpływie na rozwój społeczeństwa informatycznego poprzez stwarzanie warunków do rozbudowy sieci teleinformatycznych.

Postępujący w ostatnich latach w naszym kraju dynamiczny rozwój komunikacji lotniczej, związany w szczególności z rozszerzeniem działalności tzw. „tanich linii”, otwiera nowe możliwości powszechnie dostępnego i szybkiego podróżowania, stanowiąc jednocześnie szansę na rozwój turystyki w województwie. By region świętokrzyski mógł w pełni włączyć się w ten proces, konieczne jest powstanie wielofunkcyjnego portu lotniczego umożliwiającego całodobową obsługę na liniach krajowych i międzynarodowych krótkiego i średniego zasięgu.

Działania

1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym,
2. Rozwój systemów lokalnej infrastruktury komunikacyjnej.

Cele priorytetu

- Lepsze połączenie systemu komunikacyjnego regionu z krajowymi i europejskimi korytarzami transportowymi,
- Poprawa powiązań komunikacyjnych pomiędzy stolicą regionu i ośrodkami powiatowymi a pozostałymi obszarami województwa,
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Beneficjenci

Jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, związki i porozumienia jst., jednostki świadczące usługi publiczne na zlecenie jst., jednostki wybrane w drodze przetargu, świadczące usługi publiczne na zlecenie jst, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego. PKP, PKS, spółki prawa handlowego, w których akcje lub udziały posiada jst.

Kategorie interwencji: 16, 18, 23, 24, 29

Wskaźniki

Produkty

- Długość nowowystawianych i zmodernizowanych dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych,
- Długość zmodernizowanej regionalnej sieci kolejowej,
- Liczba wybudowanych i rozbudowanych obiektów komunikacji lotniczej.

Rezultaty

- Skrócenie czasu podróży drogami wojewódzkimi i powiatowymi i gminnymi,
- Wzrost dopuszczalnej prędkości na zmodernizowanych drogach,
- Skrócenie czasu podróży regionalnymi liniami kolejowymi,
- Liczba osób korzystających z komunikacji lotniczej w regionie;

Komplementarność

Priorytet jest komplementarny z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013.

Priorytet 4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Zapóźnienia w poziomie wyposażenia infrastrukturalnego w województwie świętokrzyskim występują w każdym jego segmencie. W celu odwrócenia trwającego procesu peryferyzacji regionu należy skoncentrować wysiłki na szybkiej poprawie stanu ilościowego i jakościowego infrastruktury technicznej, w tym m.in. z zakresu ochrony środowiska i energetycznej.

Niedostateczna jakość i niewystarczający stan ilościowy elementów infrastruktury energetycznej powoduje częste awarie i stanowi barierę w tworzeniu nowych terenów inwestycyjnych.

Istotnym problemem pozostaje poprawa jakości i zwiększenie dostępności wody pitnej oraz ograniczenie ilości odprowadzanych do środowiska nieoczyszczonych ścieków komunalnych. Wciąż wiele miejscowości pozbawionych jest dostępu do sieci wodociągowej, zaś długość obecnie istniejących systemów kanalizacyjnych jest wysoce niezadowalająca, co stwarza zagrożenie skażenia środowiska przyrodniczego. Unowocześnienia wymagają stosowane systemy składowania i unieszkodliwiania odpadów oraz komunalne systemy grzewcze. Pilnego rozwiązania wymaga kwestia ochrony przeciwpowodziowej poprzez budowę i modernizację wałów oraz zbiorników retencyjnych, które mogą również być wykorzystywane gospodarczo np. do celów turystycznych.

Działania

1. Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej,
2. Rozwój systemów lokalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej.

Cele priorytetu

- Poprawa dostępności mieszkańców do infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej,
- Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych,
- Tworzenie warunków do włączenia obszarów zagrożonych marginalizacją w procesy rozwojowe,
- Rozwój i modernizacja infrastruktury związanej z rolnictwem.

Beneficjenci

Jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, związki i porozumienia jst; jednostki administracji rządowej w województwie; jednostki organizacyjne lasów państwowych; inne jednostki publiczne, jednostki świadczące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, zakłady energetyczne, spółki komunalne.

Kategorie interwencji: 33, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 54

Wskaźniki

Produkty

- Długość wybudowanej sieci wodociągowej,
- Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej,
- Liczba wybudowanych obiektów służących ochronie środowiska,
- Długość zmodernizowanej i nowowybudowanej sieci energetycznej.

Rezultaty

- Liczba nowych przyłączy do sieci wodociągowej,
- Ilość ścieków oczyszczonych w nowowybudowanych oczyszczalniach ścieków,
- Liczba nowych przyłączy do sieci kanalizacyjnej.

Komplementarność

Priorytet jest komplementarny z PO Infrastruktura i Środowisko

Priorytet 5. Wzrost jakości infrastruktury społecznej, oraz inwestycje w kulturę, sport i turystykę

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Wysoko rozwinięte regiony budują swoją przewagę konkurencyjną nie tylko poprzez wzrost atrakcyjności miejsc pracy, ale także tworząc mieszkańcom warunki do zaspokajania na określonym poziomie potrzeb wyższego rzędu, w tym dostępu do edukacji, dóbr kultury, zróżnicowanych form bezpiecznego wypoczynku i zagospodarowania czasu wolnego.

Świętokrzyskie jest regionem, na terenie którego zachowało się wyjątkowo dużo obiektów zabytkowych o znaczącej wartości historycznej i naukowej. W wielu z nich zlokalizowane zostały interesujące i często unikatowe w skali kraju ekspozycje muzealne. Instytucje kultury mają do zaoferowania bogatą i urozmaiconą ofertę kulturalną. Głównym problemem środowiska kulturalnego w województwie świętokrzyskim jest niedoinwestowanie. Infrastruktura kulturalna i stan zabytków, pomimo dość dużych nakładów finansowych odbiega od standardów europejskich. Stale powiększająca się oferta kulturalna województwa nie odpowiada oczekiwaniom odbiorców i jest niedostatecznie promowana.

Region świętokrzyski, w porównaniu z pozostałymi województwami, posiada niewielką bazę noclegową, jedną z najmniejszych w Polsce. Pod względem wielkości tej bazy i liczby udzielonych noclegów zajmuje przedostatnie miejsce w kraju. Ruch turystyczny w województwie świętokrzyskim to zaledwie 5% turystów krajowych i 2% turystów

zagranicznych całości polskiego ruchu turystycznego. Region obfituje w różnego rodzaju zabytki i posiada znakomite walory turystyczno-krajoznawcze. Obecnie walory te nie są w pełni wykorzystywane.

Województwo, pomimo znaczących nakładów finansowych pochodzących z budżetu samorządów oraz innych źródeł krajowych i zagranicznych, wykazuje poważne braki w podstawowej infrastrukturze sportowej i rekreacyjnej. Niestety część gmin nie posiada pełnowymiarowych hal sportowych, a istniejące wymagają remontu. Niedostateczna jest również liczba krytych pływalni, kompleksów basenów, boisk i stadionów sportowych.

Wsparcie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów pełniących funkcje kulturalne, turystyczne, rekreacyjne i sportowe oraz konserwacji, renowacji i adaptacji obiektów zabytkowych znacznie ułatwiłoby dostęp mieszkańców do tego typu infrastruktury i wpłynęło na zróżnicowanie oferty dla turystów, a jednocześnie aktywizowałoby region gospodarczo tworząc nowe miejsca pracy, generując nowe formy aktywności w sferze społecznej i przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności regionu dla potencjalnych inwestorów. Istotnym aspektem w kontekście podniesienia jakości życia w regionie jest bezpieczeństwo publiczne.

Województwo świętokrzyskie, mimo znacznego w ostatnich latach zwiększenia liczby wyższych uczelni, zwłaszcza prywatnych, zajmuje przedostatnie miejsce w kraju pod względem liczby studentów studiów dziennych. Wiąże się to z brakiem uczelni wyższej o statusie uniwersyteckim oraz brakiem niektórych kierunków kształcenia (prawo, medycyna, psychologia, socjologia itp.), co wywołuje migrację uzdolnionej młodzieży poza województwo. Rozwój uczelni publicznych warunkujący utworzenie uniwersytetu powinien stać się bezwzględnie priorytetem na najbliższe lata. Z drugiej zaś strony brakuje, zwłaszcza w uczelniach publicznych odpowiednio wyposażonej bazy obiektów akademickich (pomieszczeń dydaktycznych, laboratoriów, bibliotek, kampusów).

Stan infrastruktury placówek edukacyjnych niższego szczebla jest niezadowalający, szczególnie na terenach wiejskich, wpływając na powiększanie się dystansu w dostępie do edukacji pomiędzy bardziej rozwiniętymi regionami a Świętokrzyskim. Znaczącym problemem jest niewystarczająca liczba i stan edukacyjnych centrów doskonalenia zawodowego. Aktualnie rynek pracy wymaga stałego podnoszenia, uzupełniania i nabywania nowych kwalifikacji zawodowych. Niskie kwalifikacje to jedna z przyczyn długotrwałego bezrobocia. Niezbędne są więc inwestycje w budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury tych podmiotów oraz ich odpowiednie wyposażenie.

Pod względem infrastruktury służby zdrowia nasz region plasuje się na jednym z ostatnich miejsc w Polsce. Trudna sytuacja finansowa zdecydowanej większości placówek służby zdrowia na terenie regionu nie pozwala na samodzielne sfinansowanie koniecznych inwestycji, bez których nie jest możliwe podniesienie jakości opieki medycznej, jak również poprawa dostępności usług medycznych, zarówno podstawowych jak i specjalistycznych.

Działania

1. Wspieranie inwestycji kulturalnych, turystycznych i sportowych o znaczeniu regionalnym,
2. Podniesienie jakości usług publicznych poprzez inwestycje w infrastrukturę służby zdrowia i placówek edukacyjnych o znaczeniu regionalnym,
3. Rozwój infrastruktury społecznej o znaczeniu lokalnym.

Cele priorytetu

- Poprawa dostępności infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej,
- Doskonalenie regionalnej infrastruktury edukacyjnej,
- Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu i turystyki jako elementów tożsamości regionalnej i form aktywności społeczno-zawodowej ludności,
- Zwiększenie krajowej i zagranicznej turystyki przyjazdowej oraz wydłużenie sezonu turystycznego,
- Poprawa dostępu do obiektów kulturalnych, turystycznych i sportowych oraz zmniejszenie różnic w tym zakresie pomiędzy regionem świętokrzyskim a innymi regionami.

Beneficjenci

Samorząd Województwa, samorządy lokalne - powiatowe i gminne, lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego (gmin i powiatów), organizacje turystyczne działające non-profit, jednostki organizacyjne lasów państwowych, organizacje pozarządowe, w tym stowarzyszenia, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, inne publiczne organizacje, w tym turystyczne, sportowe i kulturalne instytucje z sektora finansów publicznych, dla których organem założycielskim są jednostki administracji rządowej lub samorządowej, policja, szkoły wyższe (publiczne oraz nie nastawione na osiąganie zysku); publiczne zakłady opieki zdrowotnej świadczące usługi w zakresie stacjonarnej i ambulatoryjnej specjalistycznej opieki medycznej oraz jednostki systemu ratownictwa medycznego.

Kategorie interwencji: 56, 57, 58, 59, 60, 74, 75, 76, 77

Wskaźniki

Produkty

- Liczba wspartych instytucji edukacyjnych,
- Liczba wspartych placówek ochrony zdrowia,
- Liczba placówek z zakresu kultury, sportu i turystyki, które uzyskały wsparcie.

Rezultaty

- Liczba łóżek w ambulatoryjnych placówkach ochrony zdrowia,
- Liczba uczniów przypadających na jedno pomieszczenie szkolne,
- Liczba lekarzy w ośrodkach zdrowia przypadających na 1000 osób,
- Liczba studentów uczelni w regionie,
- Liczba osób korzystających z oferty placówek kultury,
- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury sportowej,
- Liczba punktów informacji turystycznej w regionie,
- Liczba nowych obiektów zabytkowych, historycznych, przemysłowych itp. zaadaptowanych na cele turystyczne.

Komplementarność

Priorytet ten jest komplementarny z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko oraz z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Priorytet 6. Wzmocnienie ośrodków miejskich i rewitalizacja małych miast

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Znaczne obszary województwa świętokrzyskiego zagrożone są procesem trwałej peryferyzacji i marginalizacji. Przejawem tych problemów jest utrzymujące się długotrwałe bezrobocie, wynikająca z niego bieda, wzrost przestępczości i inne patologie społeczne, odpływ osób wykształconych oraz opóźnienia w wyposażeniu w infrastrukturę. Roli czynnika aktywizującego rozwój tych obszarów nie spełniają małe miasta o niewystarczająco rozwiniętym potencjale. Mniejsze gminy o niskich dochodach własnych także mają ograniczone możliwości inwestycyjne.

W ramach niniejszego priorytetu skoncentrowane zostały przedsięwzięcia służące włączeniu małych miasteczek i obszarów marginalizowanych w procesy rozwojowe.

Zapewnienie harmonijnego rozwoju regionu wymaga dobrze rozwiniętego regionalnego centrum - obszaru metropolitalnego - skupiającego szereg usług wyższego rzędu i charakteryzującego się dynamiką rozwoju gospodarczego wyższą niż średnia dla regionu. Rolą takiego ośrodka, w naturalny sposób utożsamianego ze stolicą województwa, jest stymulowanie procesów rozwojowych w całym regionie. W tym kontekście szczególną uwagę należy poświęcić zapobieżeniu zjawiska osłabienia obszarów otaczających ośrodek metropolitalny, objawiających się przede wszystkim odpływem wykwalifikowanych kadr oraz kapitału. Zapewnienie skutecznego pełnienia przez Kielce roli regionalnego ośrodka metropolitalnego wymaga podjęcia działań, koncentrujących się m.in. na: zapewnieniu otwartości i spójności komunikacyjnej z resztą obszaru województwa i poza nim, rewitalizacji zmarginalizowanych części miasta, podniesieniu jakości (z uwzględnieniem kwestii bezpieczeństwa) i dywersyfikacji systemów transportu zbiorowego. W odniesieniu do poszczególnych części regionu część funkcji metropolitalnych pełnić powinny sub-regionalne ośrodki wzrostu (reprezentowane przez miasta powiatowe). Dla nich również przewidziano wsparcie w ramach tego priorytetu.

Działania

1. Wzmocnienie regionalnych i sub-regionalnych ośrodków wzrostu,
2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych.

Cele priorytetu

- Tworzenie warunków do włączenia obszarów zagrożonych marginalizacją w procesy rozwojowe,
- Przeciwdziałanie narastaniu wewnętrznych różnicowań w regionie pomiędzy regionalnymi i lokalnymi ośrodkami wzrostu a obszarami zagrożonymi degradacją,
- Rozwój infrastruktury lokalnej, tworzącej warunki do zwiększania inwestycji na obszarach wiejskich, obszarach podlegających restrukturyzacji oraz zdegradowanych miast i dzielnic miast, terenów przemysłowych i powojaskowych.

Beneficjenci

Jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego, jednostki świadczące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, państwowa straż pożarna, policja, organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, inne organizacje pożytku publicznego), wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie mieszkaniowe.

Kategorie interwencji: 61,

Wskaźniki

Produkty

- Długość zmodernizowanych dróg i ulic na terenach rewitalizowanych,
- Długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej na terenach rewitalizowanych,
- Liczba zmodernizowanych budynków na terenach rewitalizowanych.

Rezultaty

- Liczba nowych miejsc pracy powstała na terenach rewitalizowanych,
- Liczba nowych podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność na terenach zrewitalizowanych.

Komplementarność

Priorytet jest komplementarny z Programem Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej.

Priorytet 7. Pomoc techniczna

Uzasadnienie wyboru priorytetu

Jednym z najistotniejszych warunków efektywnego wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego w okresie programowania 2007 – 2013 jest zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego. Rola Instytucji Zarządzającej Programem nakłada na Urząd Marszałkowski pełną odpowiedzialność za skuteczne i sprawne wdrażanie RPO. Sprostanie temu wyzwaniu możliwe jest tylko pod warunkiem wzmocnienia jednostek biorących udział w procesie absorpcji środków strukturalnych. Wzmocnienie to powinno mieć charakter przede wszystkim kadrowy. Bazując na okresie programowania 2004 – 2006 można uznać, że obecny potencjał kadrowy jednostek biorących udział we wdrażaniu ZPORR jest zdecydowanie niewystarczający w stosunku do potrzeb i wyzwań nowej perspektywy finansowej UE. Istnieje potrzeba zatrudnienia i przeszkolenia nowych pracowników, jak również zapewnienia im stanowisk pracy w pełni wyposażonych w sprzęt biurowy i informatyczny.

Kolejnym aspektem wymagającym wsparcia w ramach Pomocy Technicznej RPO jest polityka informacyjna i promocyjna. Działania informacyjne mają zapewnić odpowiedni „popyt” wśród beneficjentów na środki pomocowe UE, dostarczyć im pełne i wyczerpujące wskazówki, nt. sposobu aplikowania, procedur i przepisów obowiązujących w tym zakresie.

Jednocześnie konieczne jest stworzenie sprawnego systemu wymiany informacji pomiędzy wszystkimi uczestnikami procesu wdrażania RPO.

Realizacja działań promocyjnych upowszechnić ma wśród opinii publicznej rezultaty interwencji środków strukturalnych, ponadto ma służyć kształtowaniu pozytywnego wizerunku Wspólnot Europejskich i poprawiać stan wiedzy nt. instytucji unijnych.

Działania

1. Wsparcie procesu wdrażania,
2. Działania informacyjne i promocyjne.

Cele priorytetu

- Wzmocnienie potencjału administracyjnego jednostek uczestniczących we wdrażaniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013;
- Zapewnienie spójnych i skutecznych działań informacyjnych i promocyjnych dot. możliwości skorzystania ze środków pomocowych UE oraz upowszechniających rezultaty ich interwencji.

Kategorie interwencji: 90, 91

Beneficjenci

Instytucja Zarządzająca oraz Jednostki uczestniczące w systemie wdrażania RPOWS 2007 – 2013

7. System realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego

Uwagi ogólne

Zarządzanie i wdrażanie Regionalnych Programów Operacyjnych jest regulowane przez Projekt Rozporządzenia Rady nr 2004/0163 (AVC) ustanawiający ogólne przepisy dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności. Niniejszy rozdział zawiera opis systemu wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego (RPOWS) zgodny z wymogami określonymi w art. 36 ust. 1 pkt g) oraz art. 57 w/w rozporządzenia.

I. Kompetencje instytucji zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013

Instytucja Koordynująca Regionalne Programy Operacyjne

Funkcję instytucji koordynującej regionalne programy operacyjne pełni Minister Rozwoju Regionalnego. Do głównych zadań instytucji koordynującej należy zapewnienie efektywności i prawidłowości wykorzystania środków finansowych w regionie, a w szczególności:

- nadzór nad zapewnieniem zgodności realizacji RPOWS z politykami krajowymi i unijnymi,
- zapewnienie i kontrola stosowania jednolitych systemów zarządzania, monitorowania, kontroli i oceny wszystkich regionalnych programów operacyjnych,
- negocjowanie z Komisją Europejską przy udziale przedstawicieli Instytucji Zarządzającej RPOWS zapisów w/w programu,
- przygotowanie wytycznych do formułowania kryteriów wyboru projektów,
- zapewnienie stosowania przez Instytucję Zarządzającą RPOWS wytycznych ws. kwalifikowalności wydatków oraz pomocy publicznej,
- monitorowanie postępu realizacji RPOWS i koordynacja opracowywania standardów prowadzenia oceny oraz działań w zakresie oceny prowadzonych w ramach programu,
- podejmowanie na wniosek Zarządów województw i w porozumieniu ze wszystkimi właściwymi resortami, decyzji dotyczących wykorzystania tzw. krajowej rezerwy na pokrycie nadzwyczajnych strat i nieprzewidzianych wydatków w ramach regionalnych programów operacyjnych.

Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013

Zgodnie z art. 59 Projektu Rozporządzenia Rady nr 2004/0163 (AVC) ustanawiającego ogólne przepisy dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności Instytucja Zarządzająca odpowiedzialna jest za skuteczność i prawidłowość zarządzania oraz wdrażania RPO.

Instytucją Zarządzającą RPOWS jest Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

Do głównych zadań Instytucji Zarządzającej RPOWS należy:

- przygotowanie RPOWŚ na lata 2007-2013,
- zapewnienie prowadzenia i stosowania rzetelnego systemu księgowego, sprawozdawczości finansowej oraz monitorowania,
- udział w negocjacjach RPOWŚ z Komisją Europejską,
- zapewnienie stosowania procedur monitorowania i raportowania nieprawidłowości oraz odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych,
- określenie i zapewnienie stosowania procedur zapewniających prawidłowość wydatkowania środków finansowych w ramach RPO,
- zapewnienie prawidłowości wyboru projektów do finansowania zgodnie z ustalonymi kryteriami oraz zapewnienie ich zgodności, przez cały okres wdrożeniowy, z odnośnymi zasadami krajowymi i wspólnotowymi,
- zapewnienie weryfikacji dostarczenia współfinansowanych produktów i usług oraz tego, iż wydatki zadeklarowane przez beneficjentów zostały poniesione i są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi,
- przewodniczenie Komitetowi Sterująco - Monitorującemu RPOWŚ i zapewnienie mu wymaganych dokumentów, umożliwiających monitorowanie wdrażania RPO w świetle jego celów,
- zapewnienie istnienia systemu rejestrowania i przechowywania w formie elektronicznej szczegółowych rejestrów księgowych dla każdego projektu w ramach programu operacyjnego oraz gromadzenia danych wdrożeniowych niezbędnych dla zarządzania finansowego, monitoringu, weryfikacji, audytów i oceny,
- przygotowywanie oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, zatwierdzonych przez Komitet Sterująco - Monitorujący RPOWŚ sprawozdań rocznych i końcowych na temat postępów realizacji,
- zapewnienie prowadzenia ewaluacji RPO zgodnie z normami UE,
- ustanowienie procedur dla zapewnienia, że wszystkie dokumenty związane z wydatkami i audytem, niezbędne do zapewnienia właściwej ścieżki audytu, są prawidłowo przechowywane,
- zagwarantowanie zgodności realizacji RPOWŚ z wymogami informowania i promocji,
- zapewnienie stosowania przez beneficjentów i inne organy zaangażowane we wdrażanie programu odrębnych systemów księgowania lub odpowiednich kodów księgowych dla wszystkich transakcji związanych z projektem,
- przygotowanie opisu systemu określającego w szczególności organizację i procedury obowiązujące instytucje zarządzające, pośredniczące, certyfikujące oraz audytowe,
- zapewnienie otrzymywania przez Instytucję Certyfikującą wszystkich niezbędnych informacji o procedurach i weryfikacjach prowadzonych w związku z wydatkami, dla potrzeb certyfikacji,
- przekazywanie Komisji Europejskiej informacji umożliwiających jej ocenę większych projektów,
- przekazywanie KE rocznej prognozy wydatków programu na bieżący i następny rok.

Instytucja Pośrednicząca

Zgodnie z art. 41 Projektu Rozporządzenia Rady nr 2004/0163 (AVC) Instytucja Zarządzająca RPOWŚ może powierzyć wdrażanie części programu operacyjnego jednej lub większej liczbie jednostek pośredniczących, które powinny zapewnić wdrożenie jednej lub większej liczby operacji zgodnie z postanowieniami umowy zawartej przez Instytucję Zarządzającą RPOWŚ i daną instytucją.

Zadania Instytucji Pośredniczącej obejmują w szczególności:

- zapewnienie, że wybór projektów do finansowania następuje zgodnie z kryteriami stosowanymi dla programu operacyjnego i że projekty te, przez cały okres ich realizacji, są zgodne z odpowiednimi zasadami wspólnotowymi i krajowymi,
- weryfikację dostarczenia współfinansowanych produktów i usług oraz tego, że wydatki zadeklarowane przez beneficjentów zostały faktycznie poniesione i są zgodne z odpowiednimi zasadami wspólnotowymi i krajowymi,
- zapewnienie istnienia systemu rejestrowania i przechowywania w formie elektronicznej szczegółowych rejestrów księgowych dla każdego projektu w ramach priorytetu oraz gromadzenia danych niezbędnych dla zarządzania finansowego, monitoringu, weryfikacji, audytów i oceny,
- zapewnienie stosowania przez beneficjentów oraz wszystkie instytucje zaangażowane w realizację priorytetu odrębnych systemów księgowania lub odpowiednich kodów księgowych dla wszystkich operacji finansowych związanych z projektem,
- przekazywanie instytucji certyfikującej wszystkich niezbędnych informacji o procedurach i weryfikacjach prowadzonych w związku z wydatkami, dla potrzeb certyfikacji,
- zapewnienie stosowania procedur monitorowania i raportowania nieprawidłowości oraz odzyskiwania kwot nienależnie wypłaconych,
- zapewnienie zgodności realizacji priorytetu z wymogami informowania i promocji.

Regionalny Komitet Sterujący - Monitorujący RPOWŚ

Do głównych zadań Komitetu należy:

- opiniowanie i rekomendowanie Instytucji Zarządzającej wyboru projektów w ramach poszczególnych priorytetów RPOWŚ,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie kryteriów wyboru projektów w ramach RPOWŚ oraz zatwierdzanie ewentualnych zmian tych kryteriów,
- okresowe badanie postępu w zakresie osiągnięcia szczegółowych celów określonych w programie, na podstawie dokumentów przedkładanych przez Instytucję Zarządzającą,
- analizowanie rezultatów realizacji RPOWŚ,
- formułowanie propozycji przesunięć środków finansowych w ramach priorytetów i działań realizowanych w ramach programu,
- zapoznawanie się z rocznymi raportami z kontroli programu oraz z komentarzami KE do tego raportu,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie przygotowanych przez Instytucję Zarządzającą raportów i sprawozdań,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie zmian RPO WŚ,
- rozpatrywanie i zatwierdzanie planu działań informacyjnych i promocyjnych w ramach programu.

W celu właściwej oceny i wyboru złożonych wniosków Komitet może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji. Szczegółowy skład i tryb pracy oraz zasady działania zostaną określone przez Instytucję Zarządzającą RPOWŚ.

II. Ocena i wybór projektów

1. Ogłoszenie naboru wniosków

Oddział wyboru projektów przygotowuje i podaje do publicznej wiadomości ogłoszenie o naborze wniosków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013. Ogłoszenie o naborze wniosków zgodne z wymogami informowania i promocji zawiera między innymi kryteria wyboru, informacje o wymaganych dokumentach oraz termin zgłaszania wniosków (w tym także termin przedstawienia wniosku na właściwym formularzu ze wszystkimi załącznikami po ogłoszeniu wyników preselekcji).

2. Preselekcja

Pierwszym etapem konkursu jest preselekcja. Na tym etapie konkursu beneficjent składa do Oddziału Wyboru Projektów jedynie fiszkę projektową (wzór przygotowuje Instytucja Zarządzająca) z najważniejszymi informacjami o projekcie. Na podstawie tych informacji projekt zostaje poddany ocenie formalnej – I etap preselekcji (Oddział Wyboru Projektów) i strategicznej – II etap preselekcji (Zespół Oceny Strategicznej - Departamenty Merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego). Do drugiego etapu konkursu przechodzą tylko projekty, które pozytywnie przeszły procedurę preselekcji.

Lista wszystkich projektów, które przeszły I etap preselekcji, z zaznaczeniem projektów, które w opinii Zespołu Oceny Strategicznej powinny zostać przyjęte do realizacji, przedstawiana jest Regionalnemu Komitetowi Monitorującemu – Sterującemu oraz Zarządowi Województwa. Komitet może zgłosić swoje uwagi do listy lub zaakceptować ją w kształcie przedstawionym przez Zespół Oceny Strategicznej. Ostateczna decyzja w sprawie listy projektów, które przechodzą etap preselekcji i kwalifikują się do dalszych etapów Konkursu należy do Zarządu Województwa. Zarząd podejmuje decyzję na podstawie materiału wypracowanego przez Zespół Oceny Strategicznej, może także uwzględnić sugestie Komitetu.

Przejęcie etapu preselekcji nie daje bezwarunkowej gwarancji realizacji projektu i pozytywnej oceny na dalszych etapach. Dalsza ocena dokonywana jest na bazie kompletnej przedstawionej przez Beneficjenta dokumentacji – w przypadku braków lub błędów, a także niskiej oceny merytorycznej projekt może zostać odrzucony.

3. II etap - ocena formalna

Projekty, które pozytywnie przeszły etap preselekcji składane są na właściwym formularzu wniosku wraz ze wszystkimi wymaganymi załącznikami do Oddziału Wyboru Projektów, gdzie następuje ocena formalna. Na tym etapie sprawdzana jest kompletność wniosku i dokumentacji projektowej (ocena 0/1). Beneficjent może jednokrotnie dokonać uzupełnienia wniosku o ile nie koliduje to z harmonogramem konkursu. Po uzupełnieniu projekt podlega ponownej weryfikacji pod kątem formalnym przez Oddział Wyboru Projektów.

4. III etap – ocena techniczno-merytoryczna

Na tym etapie projekty są oceniane przez Zespoły Oceny Techniczno - Merytorycznej (pracownicy merytoryczni Urzędu – nie biorący udziału w ocenie projektów na etapie

preselekcji – planuje się utworzenie osobnej komórki pod zwierzchnictwem Marszałka Województwa skupiającej członków Zespołów Oceny Techniczno-Merytorycznej).

Sprawdzone są między innymi techniczne aspekty projektu, jego wykonalność technologiczna, zasadność zaproponowanych rozwiązań technologicznych, poprawność analiz ekonomicznej i finansowej.

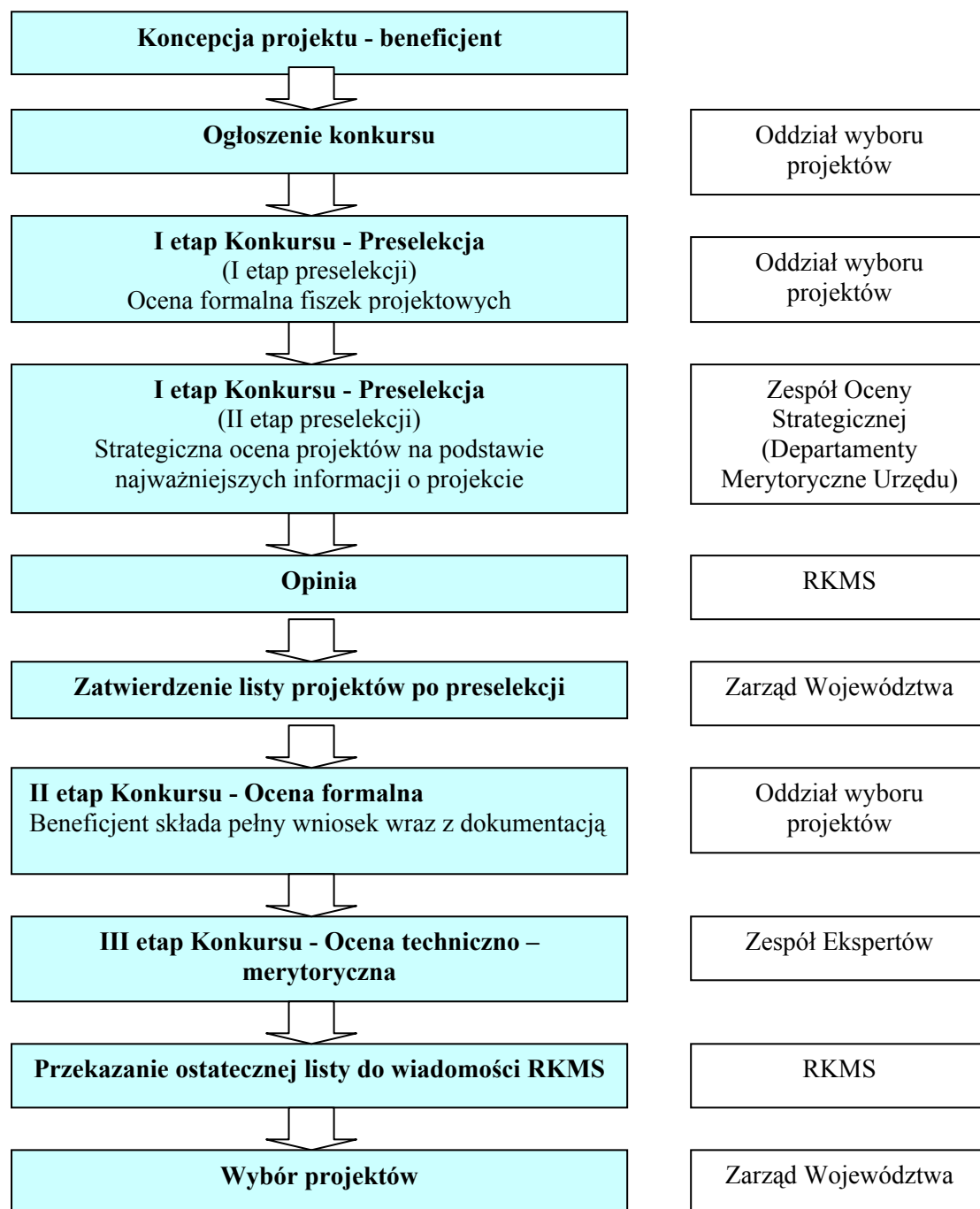
5. Przekazanie listy projektów do RKMS

Lista projektów, które pozytywnie przeszły ocenę techniczno – merytoryczną przedstawiana jest do wiadomości Regionalnemu Komitetowi Monitorująco – Sterującemu. Przez Oddział Wyboru Projektów lub utworzony Sekretariat obsługi RKMS.

6. Wybór projektów

Ostatecznego wyboru projektów do dofinansowania dokonuje Zarząd Województwa.

Ścieżka projektu od beneficjenta do momentu wyboru przez Zarząd Województwa

III. Zarządzanie finansowe, certyfikacja, kontrola finansowa i audyt

Płatności

Projekt Rozporządzenia Rady nr 2004/0163 (AVC) ustanawiającego ogólne przepisy dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności nie przewiduje wskazywania przez państwo członkowskie Instytucji Płatniczej.

W ramach RPOWŚ płatności będą dokonywane przez Świętokrzyski Urząd Wojewódzki na polecenie Instytucji Zarządzającej RPO WŚ.

Jednostka Certyfikująca

Jednostką Certyfikującą dla RPOWŚ jest komórka przy ministrze właściwym ds. rozwoju regionalnego.

Do głównych zadań Jednostki Certyfikującej RPO WŚ zgodnie z postanowieniami Projektu Rozporządzenia Rady nr 2004/0163 (AVC) ustanawiającego ogólne przepisy dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności należy między innymi:

- przygotowywanie i przedkładanie Komisji poświadczonych deklaracji wydatków i wniosków o płatność,
- utrzymywanie dokumentacji księgowej wydatków zadeklarowanych Komisji w formie elektronicznej;

Instytucja Audytowa

Dla RPOWŚ funkcję Instytucji Audytowej pełni Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej. Jednostka ta odpowiedzialna jest za zapewnienie prawidłowej i efektywnej realizacji pogłębionej kontroli finansowej w całym systemie wdrażania funduszy strukturalnych, w szczególności poprzez:

- przygotowanie wytycznych i procedur dotyczących prowadzenia audytu i kontroli we wszystkich instytucjach odpowiedzialnych za realizację programów operacyjnych,
- sprawdzenie funkcjonowania systemu i stosowania procedur we wszystkich instytucjach zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych,
- przygotowanie ogólnej strategii audytu dla wszystkich programów operacyjnych,
- przygotowanie lub zlecenie przygotowania oceny zgodności, o której mowa w art. 70 Projektu Rozporządzenia Rady nr 2004/0163 (AVC) ustanawiającego ogólne przepisy dla EFRR, EFS i Funduszu Spójności.

Zadania Instytucji Audytowej obejmują:

- zapewnienie prowadzenia audytów w sposób zgodny z międzynarodowymi standardami kontroli,
- przygotowanie i przedstawienie Komisji, w terminie 9 miesięcy od zaaprobowania przez nią programu operacyjnego, strategii audytu,
- sporządzenie raportu dotyczącego zgodności systemu zarządzania i kontroli programu operacyjnego z założeniami określonymi w art. 57 do 61 Projektu Rozporządzenia Rady nr 2004/0163 (AVC) ustanawiającego ogólne przepisy dla EFRR, EFS i Funduszu Spójności (zgodnie z art. 70 pkt. 2 projektu rozporządzenia ogólnego),
- zapewnienie prowadzenia audytów projektów na stosownej próbie, w celu weryfikacji zgłaszanych wydatków,
- przygotowanie raportów rocznych oraz końcowego dla KE zawierających wyniki audytów oraz wnioski z kontroli,
- coroczne przygotowanie na podstawie kontroli i audytów opinii stwierdzającej, czy system zarządzania i kontroli daje uzasadnioną pewność, iż deklaracje wydatków przedkładane KE są poprawne i czy transakcje, których one dotyczą, są poprawne i zgodne z prawem,
- przedłożenie do KE deklaracji zamknięcia pomocy.

IV. Ocena (ewaluacja)

Prowadzone oceny mają na celu poprawę jakości, efektywności i spójności pomocy udzielanej w ramach RPO.

Za przeprowadzenie oceny RPO WŚ odpowiada Instytucja Zarządzająca RPOWS. Jej zadania obejmują głównie:

- opracowanie planu oceny obejmującego różne fazy realizacji programu,
- zapewnienie przeprowadzenia oceny szacunkowej – przed rozpoczęciem realizacji programu (ewaluacja ex-ante),
- zapewnienie przeprowadzenia ocen związanych z monitorowaniem realizacji programu, w szczególności w przypadku gdy monitorowanie wykazuje znaczące odstępstwa od początkowo określonych celów lub gdy zgłoszone są propozycje zmian w programie,
- współpracę z Komisją Europejską przy wykonywanych przez Komisję ocenach strategicznych,
- współpracę z Komisją Europejską przy ocenach związanych z monitorowaniem realizacji programu, wykonywanych z inicjatywy Komisji,
- współpracę z Komisją Europejską przy ocenie na zakończenie programu (ewaluacja ex-post).

Za koordynację działań z zakresu oceny oraz opracowanie standardów jej przeprowadzania odpowiedzialna jest Krajowa Jednostka Ewaluacji, powołana w strukturze Instytucji Zarządzającej NSRO.

8. Tabela finansowa

Zgodnie z zapisami *Procedur przygotowania programów operacyjnych na lata 2007 – 2013 w ramach NSRO*, opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w projekcie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 z całkowitej alokacji wydzielono 5-procentową rezerwę programową. Środki z rezerwy służyć mają np. (po dokonaniu oceny ex-ante programu oraz procesu konsultacji społecznych) wzmocnieniu priorytetów o najwyższym znaczeniu, jak również reagowaniu na problemy koniunkturalne. W toku prac nad końcową wersją programu operacyjnego zapisy w tabeli finansowej poddane będą dalszym modyfikacjom.

Elastyczne finansowanie (cross-financing)

W celu zapewnienia spójności działań wdrażanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego wprowadzono możliwość tzw. elastycznego finansowania (cross-financingu), polegającego na finansowaniu w ramach jednego funduszu przedsięwzięć, które leżą w obszarze interwencji drugiego funduszu. Zapis ten (na podstawie art. 33 § 2 projektu Rozporządzenia Rady, ustanawiającego ogólne zasady dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności) ma zastosowanie jedynie w przypadku, gdy jest to niezbędne dla pomyślnej realizacji projektu lub grupy projektów i jest bezpośrednio powiązane z projektem lub grupą projektów. Zastosowanie cross-financingu ograniczone jest do 10% całości środków na poziomie priorytetu. Kwalifikowalność kosztów realizacji projektów wykorzystujących komplementarność następować będzie według zasad funduszu właściwego ze względu na pole interwencji.

Tabele finansowe zostaną uzupełnione po zatwierdzeniu algorytmu podziału środków RPO

Szacunkowa tabela finansowa dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013 w mln euro, według priorytetów z podziałem na lata.

Lata	ogółem	ogółem środki publiczne	środki publiczne (UE + współfinansowanie krajowe)	ogółem środki publiczne UE	Unia Europejska						Krajowy wkład publiczny					Prywatne	Priorytety i działania finansowane wyłącznie z krajowych środków publicznych
					NSRO	w tym			EFRROW	EFR	Programy Celu 1a NPF	Ogółem	Budżet państwa	Budżet jednostek samorządu terytorialnego	Inne		
						EFR	ESF	FS									
1=2+16	2=3+17	3=4+12	4=5+9+10+11	5=6+7+8	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Priorytet I																	
2007																	
2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2007-2013																	
Priorytet II																	
2007																	
2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2007-2013																	
Priorytet III																	
2007																	
2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2007-2013																	
Priorytet IV																	
2007																	
2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2007-2013																	

Priorytet V																			
2007																			
2008																			
2009																			
2010																			
2011																			
2012																			
2013																			
2007-2013																			
Priorytet VI																			
2007																			
2008																			
2009																			
2010																			
2011																			
2012																			
2013																			
2007-2013																			
Priorytet VII																			
2007																			
2008																			
2009																			
2010																			
2011																			
2012																			
2013																			
2007-2013																			
Koszty ogółem (bez rezerwy)																			
2007																			
2008																			
2009																			
2010																			
2011																			
2012																			
2013																			
2007-2013																			
Rezerwa programowa																			
Koszty ogółem z rezerwą																			

Szacunek płatności dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 - 2013 w mln euro, według priorytetów z podziałem na lata.

Progr amy Opera cyjne	ogó łem	ogół em śro dki publi czne	środki publiczne (UE + współfina sowanie krajowe)	ogółem środki publicz ne UE	Unia Europejska						Krajowy wkład publiczny					Prioryt ety i działa nia finans owane wyłącz nie z krajow ych środkó w public znych		
					NSR O	w tym			EFR RO W	E F R	Prog ramy Celu 1a NPF	Ogół łem	Bud żet pań stwa	Budżet jednost ek samorz ądu terytori alnego	In ne		Pryw atne	
						EFR R	E S F	F S										
																		5=6 +7+ 8
Prioryt et I																		
2007																		
2008																		
2009																		
2010																		
2011																		
2012																		
2013																		
2014																		
2015																		
2007- 2015																		
Prioryt et II																		
2007																		
2008																		
2009																		
2010																		
2011																		
2012																		
2013																		
2014																		
2015																		
2007- 2015																		
Prioryt et III																		
2007																		
2008																		
2009																		
2010																		
2011																		
2012																		
2013																		
2014																		
2015																		
2007- 2015																		

Prioryt et IV																	
2007																	
2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2014																	
2015																	
2007-2015																	
Prioryt et V																	
2007																	
2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2014																	
2015																	
2007-2015																	
Prioryt et VI																	
2007																	
2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2014																	
2015																	
2007-2015																	
Prioryt et VII																	
2007																	
2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2014																	
2015																	
2007-2015																	
RPO ogólem bez rezerwy																	
2007																	

2008																	
2009																	
2010																	
2011																	
2012																	
2013																	
2014																	
2015																	
2007-2015																	
Rezerwa programowa																	
RPO ogółem																	

Załącznik nr 1

Plan Inwestycyjny 2007-2013 – Projekty duże

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Priorytet	Nazwa projektu/zakres inwestycji	Orientacyjny koszt całkowity (mln euro)	Źródła finansowania przygotowania przedsięwzięcia	Przewidywany okres realizacji projektu	Miejsce realizacji	Studium wykonalności	Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach	Pozwolenie na budowę	Dokumentacja techniczna	Stan zaawansowania procedury przetargowej	Stan zaawansowania procedury przetargowej	Data przekazania wniosku o dofinansowanie do Instytucji Zarządzającej	Instytucja odpowiedzialna za realizację	Informacje dodatkowe
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Objaśnienia do poszczególnych kolumn:

1. Nazwa w ramach ustalonych priorytetów programu operacyjnego
2. Nazwa tymczasowa projektu lub zakres inwestycji objęty projektem
3. Przewidywany koszt całkowity projektu, łącznie z kosztami niekwalifikowanymi
4. Źródła finansowania przygotowania wymaganej dokumentacji np. sw, zakupu gruntów
5. Przewidywana data rozpoczęcia (podpisanie pierwszego kontraktu) i zakończenia realizacji projektu
6. Obszar miejski - należy wpisać w przypadku, gdy projekt jest realizowany na terenie gminy miejskiej lub w mieście na terenie gminy wiejsko-miejskiej
Obszar wiejski - należy wpisać w przypadku, gdy projekt jest realizowany na terenie gminy wiejskiej lub w obszarze wiejskim w gminie wiejsko-miejskiej
Obszar z założenia nie skupia się na jednym z powyższych obszarów – należy wpisać w przypadku, jeżeli obszar na którym będzie realizowany projekt przekracza granice jednej gminy.
7. Stan zaawansowania przygotowania studium wykonalności (obejmującego analizę finansową i ekonomiczną), przewidywana data zakończenia prac
8. Stan zaawansowania procedury związanej z przeprowadzeniem postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, przewidywana data uzyskania wszystkich decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (obejmujących także wpływy na potencjalne obszary Natura 2000)⁸
9. Opis przewidywanej ilości niezbędnych pozwoleń na budowę w ramach projektu wraz z prognozowaną datą uzyskania pierwszego i ostatniego pozwolenia
10. Dokumentacja techniczna
11. Orientacyjny stan zaawansowania procedury przetargowej, liczba przewidywanych kontraktów, prognozowana data ogłoszenia pierwszego przetargu
12. Stopień pozyskania terenów pod inwestycje (w %), przewidywana data zakończenia procedury wykupu gruntów dla całej inwestycji
13. Przewidywany termin przekazania wniosku o dofinansowanie do IZ (miesiąc, rok)
14. Wskazanie instytucji odpowiedzialnej za przygotowanie i realizację przedsięwzięcia

⁸ Zgodnie z ustawą z dnia 18 maja 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 113 poz. 954)

15. Uwagi i informacje dotyczące zaawansowania przygotowania projektu

Załącznik nr. 2

Konsultacje z partnerami społecznymi i gospodarczymi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2007 – 2013

Podstawy prawne

Podstawą prawną prowadzenia działań konsultacyjnych Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 są zapisy ustawy o Narodowym Planie Rozwoju z dnia 20 kwietnia 2004 r. oraz Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie trybu i terminów konsultacji, współdziałania i współpracy przy opracowywaniu Narodowego Planu Rozwoju, programów operacyjnych i strategii wykorzystania Funduszu Spójności (Dz.U.05.10.74).

Opis przebiegu konsultacji społecznych

Konsultacje Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013 rozpoczęły się 30 marca 2005 r. podczas konferencji konsultacyjnej Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, na której Marszałek Województwa przedstawił główne założenia programu regionalnego.

W okresie od 10 czerwca do połowy grudnia 2005 r. odbyło się 16 powiatowych i środowiskowych spotkań konsultacyjnych. W konsultacjach uczestniczyli przedstawiciele różnego rodzaju podmiotów i środowisk: struktur administracji państwowej, agencji, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, organizacji skupiających rolników, przedsiębiorców, związków zawodowych, środowisk naukowych jak również osoby prywatne. Konferencje i spotkania organizowane były we współpracy i w porozumieniu z jednostkami samorządu terytorialnego, Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi.

Odbyły się również dwie duże konferencje regionalne w lipcu (w ramach konsultacji Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego) oraz w listopadzie w cyklu podsumowania debat europejskich oraz konsultacji powiatowych i środowiskowych.

W październiku 2005 odbyła się konferencja międzyregionalna w Lublinie dla województw: świętokrzyskiego, lubelskiego i podkarpackiego.

W roku 2006 nastąpiła istotna zmiana w treści projektu RPO, spowodowana ostateczną decyzją Komisji Europejskiej odnośnie zasady jednofunduszowości programów, co spowodowało wyłączenie z RPO Europejskiego Funduszu Społecznego.

Pierwszy projekt RPOWŚ dofinansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego został przyjęty przez Zarząd Województwa w dniu 28 lutego 2006 roku i skierowany do konsultacji społecznych.

Projekt został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewodę Świętokrzyskiego pod względem zgodności celów Programu z celami Strategii Rozwoju Kraju oraz Narodowej Strategii Spójności (Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia).

W dniach 21-22 marca 2006 r. Projekt RPO był przedmiotem spotkania z Przedstawicielami Komisji Europejskiej - Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej.

W okresie marzec – czerwiec 2006 odbywały się spotkania konsultacyjne w ramach spotkań roboczych, konferencji, seminariów – w układzie samorządów terytorialnych lub grup środowiskowych:

- seminarium „Perspektywy rozwoju Województwa Świętokrzyskiego w oparciu o fundusze strukturalne w latach 2007-2013” organizowane przez SIPH, w Kielcach w dniu 9 marca 2006 r.,
- konferencja pt. „Wsparcie z funduszy UE w latach 2006 i 2007-2013” w dniu 14 marca w Kielcach,
- konferencja „Fundusze Unijne – Innowacyjne Technologie”, w Starachowicach w dniu 21 marca,
- spotkanie z Prezydentami Miast, Burmistrzami i Wójtami Gmin Województwa Świętokrzyskiego, w dniu 26 kwietnia w Korytnicy k. Szydłowa,
- konferencji pt. „Targi, Kongresy, Konferencje i Usługi Towarzyszące”, w Urzędzie Miejskim w Kielcach w dniu 15 maja,
- seminarium współorganizowane przez Akademię Świętokrzyską i Urząd Marszałkowski „Budowanie regionalnego systemu innowacji – analiza strukturalna gospodarki regionu świętokrzyskiego i jej wykorzystanie pod kątem podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności regionu”, w dniu 22 maja,
- spotkanie konsultacyjne w siedzibie Stowarzyszenia Forum Pracodawców, spotkanie z przedstawicielami przedsiębiorców, w dniu 23 maja,
- spotkanie z Radnymi Powiatu Pińczowskiego w dniu 22 czerwca.

Odbyły się dwie konferencje regionalne współorganizowane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Urząd Marszałkowski we współpracy z Wojewodą Świętokrzyskim – 10 kwietnia w sprawie PO Rozwój Polski Wschodniej (komplementarny do RPO) oraz 11 maja w sprawie konsultacji Narodowej Strategii Spójności (NSRO) i Regionalnego Programu Operacyjnego.

Działania informacyjne i promocyjne

W trakcie konsultacji na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego www.rozwoj-swietokrzyskie.pl dostępne był projekty konsultowanych dokumentów, a wszyscy zainteresowani mogli przekazywać uwagi, także za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Załącznik nr 3

Ewaluacja ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013

Zgodnie z wymogami Rozporządzenia ewaluację ex-ante przeprowadza się dla każdego programu operacyjnego w ramach Celu „Konwergencja”. W związku z tym Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 jest objęty obowiązkiem przygotowania ewaluacji ex-ante.

Obowiązek przeprowadzenia ewaluacji spoczywa na władzach odpowiedzialnych za przygotowanie dokumentów programowych. Jej celem jest „optymalizacja podziału środków budżetowych w ramach programów operacyjnych oraz poprawa jakości programowania. Powinna ona zidentyfikować i ocenić średnio- i długoterminowe potrzeby, cele, które powinny zostać osiągnięte, oczekiwane rezultaty, kwantyfikowane wartości wskaźników, spójność - w razie potrzeby - proponowanej strategii dla regionu, wspólnotową wartość dodaną, zakres, w jakim zostały uwzględnione priorytety Wspólnoty, doświadczenia z poprzedniego okresu programowania, jakość procedur wdrażania, monitoringu, ewaluacji i zarządzania finansowego” (artykuł 46(2)).

Ewaluacja ex-ante RPO skupiać się powinna na ogólnym kształcie Programu, systemie wdrażania i monitoringu, a w szczególności na weryfikacji bilansu rzeczywistych potrzeb regionu w stosunku do planowanej w Programie interwencji. Poszukując nowych rozwiązań, należy spojrzeć przez pryzmat krajowych i unijnych polityk regulujących wspomniane obszary. Ponadto ocena szacunkowa przeprowadzana przed rozpoczęciem realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego ma na celu analizę spójności działań regionalnych z działaniami krajowymi oraz działaniami realizowanymi z udziałem środków finansowych, pochodzących z budżetu UE. Istotnym dążeniem oceny ex-ante jest optymalizacja alokacji środków. Ocena powinna przyczynić się do wzmocnienia przygotowywanego RPO.

Dla ewaluacji ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego najważniejszymi zagadnieniami są:

- **trafność** (strategii w stosunku do zidentyfikowanych potrzeb),
- **skuteczność** (na ile prawdopodobne jest, że cele programu zostaną osiągnięte),
- **użyteczność** (oszacowanie spodziewanego oddziaływania w stosunku do szerszych społecznych, środowiskowych i gospodarczych potrzeb).

Harmonogram prac nad ewaluacją ex-ante „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013” jest uzależniony od wyboru przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego wykonawcy oceny. Wybrany ekspert będzie zobowiązany do współpracy z Instytucją Zarządzającą RPO. Przewiduje się, że praca nad oceną rozpocznie się na początku lipca br.